

Bundel van de Besluitenlijst College van 2 oktober 2018

- Internationale samenwerking
Collegevoorstel internationale samenwerking college
- Green Deal Autodelen 2
Collegevoorstel+Green+Deal+Autodelen+3+def1
Green Deal Autodelen 2
- Plan van Aanpak Duurzaamheid Hessenpoort
Collegevoorstel-PvA-duurzaamheid(definitief-01)
- Tarieven Thuisondersteuning Wmo
Def Beslisnota College aanpassen tarieven thuisondersteuning versie 3
- Ontwerp wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging
00 voorstel college
01 ontwerp Wijzigingsplan toelichting+regels
02 wijzigingsplan plankaart
- Actieplan Toegankelijkheid (beantwoording motie)
181001 Beslisnota College Actieplan Toegankelijkheid
1. Plan van Aanpak Toegankelijkheid
2. Actieplan Toegankelijkheid
3. Juryrapport Zwolle verkiezing Meest Toegankelijke gemeente 2018
4. Rapport Verdiepingsonderzoek Zwolle verkiezing Meest Toegankelijke gemeente 2018
5. Acties voor Fracties
- Uitkomsten septembercircular 2018 gemeentefonds
B&W+voorstel+uitkomsten+septembercircular+2018

Beslisnota voor het college

Datum 25 september 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Internationale samenwerking
Versienummer

Portefeuillehouder H.J. Meijer
Informant Annelies Boot-Maris
Afdeling Ruimte en Economie
Telefoon (038) 498 2896
Email A.Boot-Maris@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 8.1.2 Het college versterkt de samenwerking op verschillende schalen om tot toekomstbestendige oplossingen voor maatschappelijke opgaven te komen
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van

Parafering datumparaaf
Afdelingshoofd
F. Wijnandts
Portefeuillehouder

Raad
☐ Informatienota voor de raad
☐ Opinienota voor de raad
☐ Beslisnota voor de raad
☐ n.v.t.

Bijlagen

Ontwerp besluit

Het college besluit:

1. Om als stad bij internationale activiteiten en internationale samenwerkingen te kiezen voor een thematische insteek. Hierbij een duidelijke focus te leggen op de volgende thema's die verbonden zijn aan maatschappelijke uitdagingen en waarbij internationale samenwerking mogelijk een bijdrage kan leveren om tot toekomstbestendige oplossingen te komen voor stad en regio:
 - klimaatadaptatie
 - Zwolle fietsstad (duurzame mobiliteit)
 - Smart Cities/Smart Zwolle
2. Waar we uitgesproken kansen zien op andere thema's een afweging te maken op basis van de meerwaarde die het kan bieden binnen gestelde prioriteiten en de beschikbare capaciteit.
3. Voor het thema internationalisering vanuit economie, onderwijs en arbeidsmarkt de gezamenlijke aanpak met de partners binnen de Regio Zwolle te continueren en zelf een actieve bijdrage te leveren in het meedenken over verdere uitwerking van het thema binnen de Regio.

Datum 25 september 2018

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Datum 25 september 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

In het Coalitieakkoord 2018-2022 wordt benoemd dat Zwolle meer wil investeren in externe contacten, lobby en regionale en landelijke vertegenwoordigingen. Om zo het nationale en internationale profiel van Zwolle te versterken. Er komen op dit moment meerdere verzoeken richting Zwolle voor bijvoorbeeld het creëren van nieuwe stedenbanden. Daarnaast zijn er thema's waarop we zien dat er internationaal kansen liggen voor samenwerking, maar waarbij we dit nu nog op basis van losstaande initiatieven doen.

Beoogd effect

Het aanbrengen van focus en maken van strategische keuzes in kansrijke samenwerkingen kan bijdragen aan onze profilering en in het behalen van gestelde ambities. Dit vraagt om duidelijke keuzes in hoe we als gemeente internationale samenwerking vorm willen geven. Er zijn drie thema's die gekoppeld zijn aan maatschappelijke uitdagingen en waarbij internationale samenwerking mogelijk een bijdrage kan leveren om tot toekomstbestendige oplossingen te komen. Het gaat om klimaatadaptatie, Zwolle fietsstad (duurzame mobiliteit) en Smart Cities/Smart Zwolle. Het zijn thema's waar we ook nu al oog hebben voor de internationale kansen. Maar waarbij het kijken voorbij losstaande initiatieven en het in beeld brengen van de ambities op middellange termijn bij zou kunnen dragen aan een meer doelgerichte aanpak. Uiteraard kunnen de gekozen thema's ook veranderen, wanneer met de tijd andere thema's kansrijk lijken en een hogere prioriteit krijgen. Het gaat in dit voorstel met nadruk niet op internationalisering gericht op inkomende bezoekers en bedrijven. Hiervoor ligt al een helder profiel en een sterke samenwerking binnen de Regio Zwolle.

Argumenten

1.1 Het kiezen van drie thema's draagt bij aan een gerichte inzet. Waarbij doelgericht aan onze ambities kan worden gewerkt.

Met de beschikbare bestuurlijke en ambtelijke capaciteit, maar ook beschikbaar budget, is het maken van heldere keuzes noodzakelijk. Het maken van keuzes op basis van thema's biedt flexibiliteit in aanpak en budget. Wanneer er een verschuiving is van thema's die op het gebied internationale samenwerking kansen bieden, geeft deze aanpak de ruimte om ook gemaakte keuzes weer bij te stellen.

1.2 Zwolle is internationaal al actief rond de voorgestelde thema's en heeft daarop een zekere naam opgebouwd.

Klimaatadaptatie

De Gemeente Zwolle is een actieve speler als het gaat om bijvoorbeeld Europese programma's zoals CATCH, waarin wordt samengewerkt met Europese partners. Op basis van eerdere internationale inzet van Zwolle heeft wethouder Ed Anker op uitnodiging op het congres "Economy of the Water City" in Wroclaw (Polen) op 24 september een presentatie gegeven over de Climate Campus. Het optrekken met internationale partners in het zoeken van oplossingen, maar ook het verbinden hieraan van economische kansen voor de partners binnen de Climate Campus, kan kansen bieden voor Zwolle en de regio.

Zwolle fietsstad (duurzame mobiliteit)

In 2014 heeft Zwolle voor het eerst de titel 'Fietsstad van het jaar' in de wacht gesleept. Volgens recent onderzoek van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KIM) is Nederland onbetwist fietsland nummer

Datum 25 september 2018

één. En staat Zwolle op de eerste plaats in Nederland als het gaat om het aandeel van het fietsgebruik voor verplaatsingen in de stad. We hebben een *Fiets Innovatie Community* met diverse partners waaronder de fabrikant van Cortina fietsen, Windesheim, Deltion, Cycloon Fietskoeriers, de provincie Overijssel etc. Zowel landelijk als internationaal heeft Zwolle al een goede naam opgebouwd vanuit onder meer Europese samenwerkingsprogramma's. Maar kunnen we ook leren van fietslanden als Duitsland en Denemarken. En kunnen we onze kennis over fietsen als duurzame mobiliteitsvorm helpen verder te verspreiden. Fietsen om een bijdrage te leveren aan vitale inwoners, een duurzame luchtkwaliteit, verkeersveiligheid, maar ook om bij te dragen aan de zelfstandigheid van inwoners.

Smart cities/Smart Zwolle

De stad Zwolle nog beter laten functioneren dankzij data en slimme technologie, dat is wat de gemeente Zwolle met Smart Zwolle wil bereiken. Door het delen en toepassen van (informatie)technologie, werken we aan duurzame oplossingen voor vraagstukken rond vervoer, gezondheid en veiligheid. En betrekken we inwoners bij hun wijk. Zoals in het geval van Senshagen, waarbij burgers in de wijk Stadshagen zelf luchtkwaliteit, neerslag, verdamping, hitte en wind meten. Niet alleen genereert deze methode bruikbare data; het zorgt ook voor een groter gevoel van betrokkenheid van inwoners bij de effecten die bijvoorbeeld vergroening hebben op de luchtkwaliteit. De Gemeente Zwolle neemt ook deel aan de National SmartCity Agenda via de G5-kopgroep SmartCity in het thema Resilience. Hierin wordt via de Nationale SmartCity roadmap ook juist de internationale positie van Nederland op dit thema actief versterkt.

Recent heeft de gemeente Zwolle tijdens de jaarlijkse ESRI International User Conference in San Diego, de Special Achievement in GIS Award mogen ontvangen. Een blijk van waardering voor haar innovatieve toepassing van thought leadership op het gebied van Smart City.

We zijn in Zwolle al ver met de ontwikkelingen rond 'Smart Zwolle'. Een thema waarmee we ons als stad kunnen profileren, zeker als centrum van (zakelijke) dienstverlening, waarvoor juist een link tussen het slim inzetten van data en technologie om betere diensten te kunnen leveren, interessant kan zijn. Maar naast profileren is dit ook een onderwerp waarin we nog veel kunnen leren van andere steden. Steden zoals Los Angeles in de VS, of Brampton in Canada. Steden waarmee reeds goede contacten zijn gelegd, en die ons ook beleidsinhoudelijk nog een stap verder zouden kunnen brengen.

1.3 Het maken van een strategische aanpak per thema zorgt voor een heldere afweging bij individuele kansen die we zien.

Er komen dusdanig veel internationale kansen op ons af dat het vooraf maken van een helder plan van aanpak met ambities, bij kan dragen aan een duidelijke afweging in wat we wel en niet doen. Het zorgt voor een visie voor de lange termijn, met een beeld van mogelijk geografisch interessante partners, Europese samenwerkingsprogramma's waarin we kansen zien en internationale podia en congressen die het meest interessant zijn in het kader van kennisuitwisseling.

1.4 De genoemde thema's zijn gekoppeld aan de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

Internationale profilering en samenwerking rondom deze thema's kan een bijdrage leveren aan het vinden van toekomstbestendige oplossingen voor deze maatschappelijke opgaven. Deze internationale profilering kan vervolgens ook een bijdrage leveren aan de economische innovatiekracht van stad en regio. Maar kan ook Zwolle goed in beeld brengen wanneer er op landelijk niveau discussies over de genoemde thema's spelen.

1.5 Het kiezen op thema's sluit aan bij de behoeftes van deze tijd.

Datum 25 september 2018

De 'oude' stedenband was vaak kostbaar en tijdsintensief. En werd vaak voor een lange periode aangegaan. Deze benadering biedt flexibiliteit en daarmee de mogelijkheid om in te spelen op actuele thema's. En relaties met steden kunnen nog steeds worden aangegaan, zij het op een andere manier.

2.1 De samenwerking in het verband van de Hanzesteden zullen we voortzetten

Dit is een voorbeeld van een samenwerking vanuit een eerder gestelde prioriteit die we zullen continueren.

3.1 Waar mogelijk onze partners uit de Regio, onderwijsinstellingen en ondernemers te betrekken bij initiatieven, om elkaar te kunnen versterken.

We kijken bij deelname aan internationale congressen, handelsmissies of internationale samenwerkingen altijd waar we onze regionale partners bij aan kunnen laten sluiten of wat we gezamenlijk op kunnen pakken.

Risico's

Het risico bestaat dat vanuit andere thema's ook een verzoek komt om tot focusgebied te worden bestempeld. Wat kan leiden tot een versnipperde inzet. De insteek is wel degelijk binnen dit kader flexibiliteit te bieden wanneer kansen zich voordoen. Maar deze initiatieven wel duidelijk te beoordelen ten aanzien van de gestelde prioriteiten en beschikbare capaciteit.

Financiën

Vooralsnog zal er sprake zijn van inzet binnen de huidige beschikbare middelen. Voorafgaand aan de bespreking van de Perspectiefnota zal er voor de drie thema's gecombineerd een plan van aanpak worden opgesteld met een gericht voorstel rond internationale profilering per thema.

Communicatie

De Raad zal worden geïnformeerd door middel van een informatienota. Binnen de gemeente zal de informatie gedeeld worden via intranet. Het thema internationalisering wordt standaard betrokken bij bestaande gesprekken die met partners plaatsvinden.

Vervolg

Na keuze voor de thema's zal er van elk onderwerp een plan van aanpak worden gevraagd, hoe de internationale profilering in de komende twee jaar vorm zou moeten krijgen. Hierbij worden vanzelfsprekend ook de regionale en lokale partners aangehaakt. De vraag die voor elk thema centraal zal staan is wat de ambities zijn, wat geografisch gezien de meest interessante partners zijn om mee samen te werken of wat de podia en congressen zijn die het meest interessant zijn in het kader van kennisuitwisseling. Dit bundelen we in één notitie. Hierin geven we aan hoe we ons in het internationale speelveld willen inzetten; zowel kijkend naar Europa als naar mogelijke interessante internationale partners om mee samen op te trekken.

Openbaarheid

Ja.

Beslisnota voor het college

Datum 1 oktober 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Green Deal Autodelen 2
Versienummer 3

Portefeuillehouder W. Dogger
Informant Syb Tjepkema
Afdeling Ruimte en Economie
Telefoon (038) 498 2133
Email S.Tjepkema@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.3.2 We benutten de bestaande infrastructuur beter door slim in te spelen op (technologische) innovaties in parkeren en mobiliteit
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van nvt

Parafering

datumparaaf

Afdelingshoofd
B. Drummen
Portefeuillehouder

Raad

- ☒ Informatienota voor de raad
- ☐ Opinienota voor de raad
- ☐ Beslisnota voor de raad
- ☐ n.v.t.

Bijlagen

1. Green Deal Autodelen 2
2. Informatienota voor de raad

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 In te stemmen met de Green Deal Autodelen 2.
- 2 In te stemmen met bijgevoegd informatienota voor de raad.

De burgemeester besluit:

- 3 De wethouder Mobiliteit en bereikbaarheid William Dogger te machtigen om de Green Deal Autodelen 2 te ondertekenen.

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden

voorstel

Zwolle

Datum 25 september 2018

☐ Teruggenomen

Datum 25 september 2018

Inleiding

In Zwolle wordt de afgelopen jaren al actief aan autodelen gedaan. Zo groeit het aantal autodelers sterk en zijn er naast autodeelprojecten van grote aanbieders ook steeds meer buurtinitiatieven op dit gebied. De gemeente wil dit de komende jaren verder ondersteunen in het kader van onder andere het lopende programma Slim en Duurzaam, parkeerbeleid en in het kader van de herijking van het openbaar vervoer. In 2015 heeft Zwolle zich aangesloten bij de Green Deal Autodelen in het kader van het SER-Energieakkoord. De gemeente is gevraagd om ook weer deel te nemen aan de nieuwe Green Deal Autodelen.

Er zijn een aantal verschillen met de huidige Green Deal.

De huidige doelstelling was gericht op groei van het aantal deelauto's. Hiermee werd aangesloten op het SER-Energieakkoord, waarin de wens om autodelen te bevorderen in zo'n doel werd verwoord. Daar waren niet alle partijen gelukkig mee. Want een hoog *aantal* deelauto's is eigenlijk niet primair wenselijk, maar een hoog *gebruik* van deelauto's. Omdat het (ambitieuze) doel van 100.000 nog niet gehaald is, en omdat het een goed middel is om te komen tot meer gebruik blijft dit doel nog wel staan (mogelijk met een ander aantal). Er wordt echter ook een doel aan toegevoegd dat is gericht op gebruik, namelijk een groei in het aantal gebruikers van deelauto's.

Ten tweede wordt ingezet op CO2-reductie. Op dit moment vinden er intensieve onderhandelingen plaats voor een klimaatakkoord tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden aan de zogenaamde klimaattafels. Zoals bij de vorige Green Deal werd aangesloten op het SER Energieakkoord, sluiten we voor de nieuwe Green Deal graag aan op dit Klimaatakkoord. Immers, autodelen leidt bewezen tot minder autogebruik en daarmee minder CO2-uitstoot.

Tot slot wordt ingezet op leefbaarheid. Voor steden is hierin luchtkwaliteit en gezondheid van belang. Bovendien gaat het om het meer ruimte voor lopen, fietsen, OV en ruimte voor groen of recreatie. Met de verdichting van steden is hier meer en meer behoefte aan. Met autodelen daalt ook het autobezit, waardoor de ruimte daarvoor vrij komt en een verschuiving kan plaatsvinden naar modaliteiten die geen of minder schadelijke gassen uitstoten.

Doel van deze Green Deal is bedrijven, overheden en burgers te stimuleren en te faciliteren om hun mobiliteitsbehoefte in te vullen op een manier die maximaal gebruik maakt van de mogelijkheden die autodeelconcepten bieden.

Beoogd effect

De gemeente Zwolle wil door deel te nemen aan de Green Deal Autodelen 2 haar actieve rol op het gebied van het stimuleren van deelauto's benadrukken. Door deel te nemen zal het aantal deelauto's in Zwolle toenemen met alle positieve gevolgen van dien. Zo levert deze opschaling van autodelen een aantal voordelen op:

- a. bewuster autogebruik leidend tot vermindering van autokilometers (door meer fiets en OV-gebruik), resulterend in minder CO2 uitstoot en betere luchtkwaliteit.
- b. betere benutting en efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur en vermindering filedruk.
- c. verbetering van leefomgeving (minder parkeerdruk, parkeerplaatsen).
- d. er komt in de stad meer ruimte beschikbaar voor groen en recreatie en voor modaliteiten die geen schadelijke gassen uitstoten, door vermindering van het aantal parkeerplaatsen.

Datum 25 september 2018

Specifiek voor Zwolle zijn de volgende doelstellingen afgesproken:

1. De Gemeente Zwolle zal de tips uit de Rode Loper ([Link Rode Loper Autodelen](#)) opnemen in haar Mobiliteitsagenda 2030
2. De Gemeente Zwolle spant zich in om het aantal deelauto's de komende jaren te laten toenemen van 183 (bron: www.ritjeweg.nl) nu naar 400 in 2021 en 1000 in 2025, door autodelen actief in te zetten als een van de instrumenten om bereikbaarheid en leefbaarheid te vergroten.

Argumenten

1.1. Het stimuleren van autodelen past in het huidige mobiliteits- en parkeerbeleid van de gemeente Zwolle

In de Mobiliteitsvisie wordt de ladder van Verdaas als uitgangspunt genomen. Daarin neemt autodelen, als een vorm van mobiliteitsmanagement, een plaats in. Daarnaast stimuleren we het als onderdeel van ons huidige parkeerbeleid en als onderdeel van het programma Slim en Duurzaam.

1.2. Het stimuleren van autodelen past bij een duurzame gemeente

Het is bewezen dat autodelen leidt tot minder autogebruik en daarmee minder energieverbruik, minder CO2 uitstoot en een betere luchtkwaliteit. Verder wordt de kwaliteit van de woonomgeving verbeterd door minder parkeerplaatsen. Dit samen levert een betere leefklimaat op. Steeds vaker worden deelauto's ook ingezet bij de realisatie van nieuwbouwprojecten onder de noemer van Mobility as a Service (MaaS), waardoor een lagere parkeernorm mogelijk is.

1.3. Het stimuleren van autodelen leidt tot meer participatie

Het aantal groepen bewoners dat autodelenprojecten opzet groeit, er is een duidelijke behoefte aan meer deelauto's in de zwolse wijken en buurten. Door deel te nemen aan de Green deal kunnen deze initiatieven nog verder versterkt worden. Uit het mobiliteitsonderzoek 2015 (<https://www.zwolle.nl/sites/default/files/mobiliteitsonderzoek-2015.pdf>) is gebleken dat 15% van de deelnemers een deelauto als mogelijk alternatief voor de eigen auto ziet.

1.4. Het stimuleren van autodelen vergroot duurzaamheid op bedrijventerreinen

Ook bedrijven passen steeds meer (schone) deelauto's toe voor hun medewerkers. Deze tendens kan verder versterkt worden door de Green deal.

Risico's

De doelen en de activiteiten van de Green Deal kunnen mogelijk niet gehaald worden

Voor de uitvoering van de activiteiten die in de Green Deal zijn genoemd is tevens de inzet van partners in de stad nodig zoals bewoners, bedrijven en organisaties. Daarmee zijn we mede afhankelijk van hun inzet om de doelen te kunnen halen. We hebben er vertrouwen in dat de gebiedsaanpak Slim en Duurzaam die de komende jaren wordt uitgevoerd voldoende stimulans en ondersteuning biedt aan deze groepen om projecten te realiseren

Financiën

Met de deelname aan de Green Deal is geen inzet van financiële middelen maar wel ambtelijke begeleiding (binnen de bestaande capaciteit) gemoeid.

Datum 25 september 2018

Communicatie

Het ondertekenen van de Green Deal vindt bij een landelijk congres autodelen op 4 oktober plaats met vertegenwoordigers van de deelnemende partners. De verwachting is dat dit de nodige publiciteit zal genereren. Zwolle kan hierbij niet vertegenwoordigd zijn. Ook in Zwolle zal het deelnemen aan de Green Deal van publiciteit worden voorzien. In het kader van de uitvoering van de activiteiten zal actief met doelgroepen worden gecommuniceerd.

Vervolg

De activiteiten van de Green Deal zullen voor een belangrijk deel worden uitgevoerd in het kader van het programma Slim en Duurzaam, de vervolgaanpak in het kader van de nieuwe concessie van het openbaar vervoer en het zwolse parkeerbeleid.

Openbaarheid

Het voorstel is openbaar.

GREEN DEAL Autodelen II

Partijen:

1. de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de heer E.D. Wiebes, hierna te noemen: EZK;
2. de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw S. van Veldhoven, hierna te noemen: IenW, ieder handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, samen hierna te noemen: Rijksoverheid;
3. Advier B.V., te dezen vertegenwoordigd door mevrouw E.C.M. Kroft, hierna te noemen: Advier;
4. Amber Nederland B.V., te dezen vertegenwoordigd door CFO de heer J.P. Penning, hierna te noemen: Amber;
5. BOVAG, te dezen vertegenwoordigd door de heer P. Niesink, algemeen directeur, hierna te noemen: BOVAG;
6. Buurauto B.V., te dezen vertegenwoordigd door directeur de heer A.B. van der Woerd, hierna te noemen: Buurauto;
7. Carshare Ventures B.V. (SnappCar), te dezen vertegenwoordigd door de heer V.R.A. van Tol, hierna te noemen: SnappCar;
8. Collect car B.V. (Greenwheels), te dezen vertegenwoordigd door directeur de heer A. Berkhout, hierna te noemen: Greenwheels;
9. het college van burgemeester en wethouders van gemeente Arnhem, handelend als bestuursorgaan, namens deze mevrouw C. Bouwkamp, wethouder van Duurzaamheid en ruimtelijke ordening, hierna te noemen: gemeente Arnhem;
10. het college van burgemeester en wethouders van gemeente Delft, handelend als bestuursorgaan, namens deze wethouder van Ruimtelijke ordening, Mobiliteit en Dienstverlening mevrouw M.A. Huijsmans, hierna te noemen: Gemeente Delft;
11. het college van burgemeester en wethouders van gemeente Den Haag, handelend als bestuursorgaan, namens deze de wethouder van Mobiliteit, Cultuur en Strategie de heer R. van Asten, hierna te noemen: Gemeente Den Haag;
12. het college van burgemeester en wethouders van gemeente 's-Hertogenbosch, handelend als bestuursorgaan, namens de heer U. Kâhya, wethouder duurzame mobiliteit, hierna te noemen: Gemeente 's-Hertogenbosch;
13. het college van burgemeester en wethouders van gemeente Rotterdam, handelend als bestuursorgaan, namens deze mevrouw J. Bokhove, Wethouder Mobiliteit, Jeugd en Taal, hierna te noemen: Gemeente Rotterdam;
14. het college van burgemeester en wethouders van gemeente Utrecht, handelend als bestuursorgaan, namens deze de wethouder Energie, Mobiliteit, Groen en Dierenwelzijn mevrouw L.H.L. van Hooijdonk, hierna te noemen: Gemeente Utrecht;
15. Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer W. Dogger, wethouder van Beheer, openbare ruimte, milieu en afval, Groenbeleid, Mobiliteit en bereikbaarheid, Vitaal en waardig ouder worden, Toegankelijkheid, Toezicht en Handhaving en Dierenwelzijn hierna te noemen: Gemeente Zwolle;
16. eMobilityToolbox B.V. (GoodMoovs), te dezen vertegenwoordigd door de heer P.B. Oude Weernink, hierna te noemen: GoodMoovs;
17. EMODZ B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer T.J.D. Velthuis, hierna te noemen: Emodz;
18. Gedeputeerde staten van provincie Drenthe, handelend als bestuursorgaan, namens deze de gedeputeerde van verkeer en vervoer, de heer H. Brink hierna te noemen: Provincie Drenthe
19. Gedeputeerde staten van provincie Zuid-Holland, handelend als bestuursorgaan, namens deze de gedeputeerde van Ruimtelijke ordening en wonen, Economie en innovatie, Luchtvaart en Grondzaken, Mevrouw A.W. Bom-Lemstra, hierna te noemen: Provincie Zuid-Holland
20. Juuve Carsharing B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer N.R. Sie, hierna te noemen: Juuve;
21. KAV Autoverhuur B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: KAV Autoverhuur;
22. KAV ConnectCar B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: ConnectCar;

23. MobielRijden.Software B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: MobielRijden.Software BV;
24. POP-UP-CAR B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: POP-UP-CAR;
25. PrivateShare B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: PrivateShare;
26. Studentcar B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: StudentCar;
27. Witkar B.V., te dezen vertegenwoordigd door dhr. H.K. Kerklingh, hierna te noemen: Witkar;
28. Multilease B.V., te dezen vertegenwoordigd door algemeen directeur de heer L.C.W. Hanou, hierna te noemen: Multilease;
29. Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen, te dezen vertegenwoordigd door, directeur de heer J. Fokkema, hierna te noemen: NEPROM;
30. OnzeAuto B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer H.O. Smit, hierna te noemen: OnzeAuto;
31. Het Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg zijnde het samenwerkingsverband van de gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Peel en Maas, Beesel, Horst aan de Maas en Venlo, hierna te noemen: RMO-gemeenten, alsmede van de colleges van burgemeester en wethouders van de RMO-gemeenten, ieder handelend als bestuursorgaan, op grond van de Samenwerkingsovereenkomst RMO Noord-Limburg 2015-2019, namens deze: de heer H.J.A.C. Beurskens, wethouder van de gemeente Horst aan de Maas en voorzitter van Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg, hierna te noemen: RMO;
32. Sixt B.V., te dezen vertegenwoordigd mevrouw K.E. van den Boom, hierna te noemen: Sixt;
33. Stapp.in Nederland B.V., te dezen vertegenwoordigd directeur de heer R.A. Bronkhorst, hierna te noemen: Stapp.in;
34. Stichting Natuur en Milieu, te dezen vertegenwoordigd door directeur mevrouw M. Demmers, hierna te noemen: Natuur & Milieu;
35. Sweco Nederland B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer E.P. van Schie, hierna te noemen: Sweco;
36. Terberg Leasing B.V., te dezen vertegenwoordigd door de heer P.A. Wassenaar, hierna te noemen: Terberg Leasing;
37. Vereniging Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI), te dezen vertegenwoordigd door, lid van het Dagelijks Bestuur de heer H. van der Linden, hierna te noemen: GNMI;
38. Vereniging voor Gedeeld Autogebruik (VGA), te dezen vertegenwoordigd door waarnemend voorzitter de heer C.J. van Soest, hierna te noemen VGA;
39. Autodelen.net vzw, Vlaamse Netwerk Autodelen, te dezen vertegenwoordigd door voorzitter de heer B. Dousselaere, hierna te noemen: Autodelen.net;
40. WeGo B.V., te dezen vertegenwoordigd door algemeen directeur de heer P.M. de Jong , hierna te noemen: WeGo;
41. Wheels4all B.V. (MyWheels), te dezen vertegenwoordigd door directeur mevrouw K.A.E. Tiekstra, hierna te noemen: MyWheels;

Hierna samen te noemen: Partijen;

Algemene overwegingen:

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen Green Deal Autodelen II:

1. Toegang tot duurzame en betrouwbare mobiliteit wordt in de toekomst waarschijnlijk steeds minder afhankelijk van het bezit van de eigen auto.
2. De deeleconomie biedt kansen om burgers maximale toegang tot mobiliteit te verschaffen.
3. Van 2015 tot 2018 hebben 42 partners in het kader van de Green Deal Autodelen I gezamenlijk gewerkt aan verdere ontwikkeling van autodelen. Daarbij is gestreefd naar het opschalen van autodelen tot 100.000 deelauto's. Alhoewel het aantal deelauto's sinds maart 2015 is gegroeid met [pm]%,¹ is het streefdoel ambitieus gebleken. Tegelijkertijd is geconstateerd dat het samenwerkingsverband gestart met de Green Deal Autodelen I een grotere bekendheid heeft opgeleverd met autodelen en geleid heeft tot meer kennis over de effecten van autodelen op onder meer autogebruik en autobezit. Deze kennis is op de website Autodelen.info verzameld, die daarmee meer en meer als kennisbank is gaan fungeren. Ook is begrip tussen de partners ontstaan voor elkaars belangen. Daardoor is de samenwerking verbeterd. Een resultaat van de samenwerking tussen gemeenten en autodeelaanbieders vormen de publicaties 'de Rode Loper voor autodelen' voor gemeenten respectievelijk voor de Rijksoverheid, waarin staat aangegeven met welke concrete acties de overheid autodelen kan stimuleren. In de onderhavige Green Deal Autodelen II wordt de samenwerking voor de ontwikkeling van autodelen voortgezet.
4. Alhoewel er grote verschillen zijn tussen de markten van het zakelijke en het privégebruik van deelauto's, zijn Partijen er immer van doordrongen dat een sectorbrede aanpak noodzakelijk is.
5. Partijen beseffen dat autodelen voor hun organisatie potentiële voordelen biedt. Door een gezamenlijke afstemming en versterking van acties wordt autodelen bekender en vergroot dit de kansen voor rendabele *business cases*.

¹ CROW/KpVV, 2018, "Dashboard duurzame en slimme mobiliteit; editie Autodelen".

6. Partijen willen bij hun streven aanhaken bij het Voorstel voor hoofdlijnen van het Klimaatakkoord (Voorstel Klimaatakkoord)² dat in de zomer van 2018 is gepresenteerd door de voorzitter van het Klimaatberaad, de heer Nijpels. De deelnemers aan de sectortafel Mobiliteit geven daarin een inspirerende visie op mobiliteit: zorgeloze mobiliteit, voor alles en iedereen in 2050. Om dit te bereiken wordt onder meer ingezet op verduurzaming van personenmobiliteit. Hierbij zijn gedragsmaatregelen nodig om mensen te bewegen zich anders te verplaatsen. Autodelen is een van de gedragsmaatregelen. Enerzijds leidt autodelen ertoe dat minder voertuigen nodig zijn, waardoor ook het ruimtebeslag vermindert, anderzijds leidt het naar verwachting per saldo tot minder autogebruik resulterend in minder CO₂-uitstoot en betere luchtkwaliteit.³
7. Zoals ook in het Voorstel Klimaatakkoord ter sprake komt, is het aannemelijk dat ons mobiliteitsgedrag gaat veranderen. Naar verwachting komt meer en meer de reis centraal te staan in plaats van het voertuig. Er ontwikkelt zich een systeem waarbij mensen per reis kiezen voor een of meer modaliteiten. *Mobility as a Service* (MaaS) zal zijn intrede doen waarbij de consument een reis koopt, in plaats van betaalt voor alle afzonderlijke transportmiddelen. Partijen beogen dat autodelen zich ontwikkelt tot een robuuste mobiliteitsoptie in dit mobiliteitssysteem.
8. Schaalvergroting door groei van het aantal deelauto's blijft hiervoor van belang, maar is niet voldoende. Ook groei van het gebruik is nodig. Om dit te bewerkstelligen wordt tevens ingezet op het laten groeien van het aantal gebruikers.
9. Met de groei van het aantal gebruikers wordt bovendien CO₂-reductie bereikt. Uit eerder onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving komt naar voren dat door de daling van autogebruik en autobezit, autodelers 8 tot 13% minder CO₂ uitstoten.³
10. Als autodelen zich verder ontwikkelt, daalt naar verwachting de vraag naar straatparkeren. Hierdoor ontstaan betere mogelijkheden om ruimte toe te delen aan fietsparkeren, fietsinfrastructuur, ruimte voor voetgangers en aan stedelijk groen (klimaatadaptatie). Autodelen maakt het mogelijk de parkeernorm omlaag te brengen vooral in stedelijke gebieden waar gebouwd wordt met hoge dichtheid vlakbij een treinstation of andere openbaarvervoervoorzieningen.
11. De Green Deal Autodelen II heeft verwantschap met de 'City Deal Elektrische deelmobiliteit in stedelijke gebiedsontwikkeling' (hierna te noemen 'City Deal'). Beiden zetten in op de ontwikkeling van autodelen. Maar waar de City Deal zich exclusief richt op elektrische deelauto's in stedelijke nieuwbouwprojecten, richt de Green Deal Autodelen II zich ook op ontwikkeling in landelijke gebieden en op personenauto's rijdend op fossiele brandstoffen.
12. Dat neemt niet weg dat Partijen belang hechten aan de ontwikkeling van elektrisch rijden. Met autodelen kan de ontwikkeling van elektrisch rijden worden bespoedigd. Een aantal nieuwe autodeelpartijen stelt hun vloot samen met elektrische auto's, andere autodeelpartijen voegen geleidelijk elektrische auto's toe aan hun vloot.⁴ Daarnaast is de deelauto een uitkomst voor particulieren die graag elektrisch willen rijden maar daar niet voldoende middelen voor hebben. Dit geldt ook voor innovatieve auto's rijdend op andere, niet-fossiele energiedragers zoals waterstof.
13. Ritten delen, individuele leaseconstructies en taxidiensten hebben een eigen functie in het mobiliteitsaanbod, maar vallen niet onder het concept autodelen en maken daarom geen onderdeel uit van deze Green Deal Autodelen II.
14. Partijen constateren dat er nog steeds een beperkt aantal verzekeringsproducten voor deelauto's op de markt is en dat de hoge prijs van de verzekering voor deelauto's de prijs van autodelen onnodig hoog maakt. Zij achten het wenselijk dat de huidige verzekeringsproducten voor autodelen verder worden ontwikkeld.

² Zie <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2018/07/10/hoofdlijnen-compleet>

³ Planbureau voor de Leefomgeving, 2015, Effecten van autodelen op mobiliteit en CO₂ uitstoot

⁴ Zoals blijkt uit de publicatie van CROW/KpVV, 2018, "Dashboard duurzame en slimme mobiliteit; editie Autodelen". Het aandeel elektrische auto's onder deelauto's stijgt sneller dan het aandeel elektrische auto's in Nederland. Van alle deelauto's is in 2018 [pm]% elektrisch, terwijl van alle auto's in Nederland 1,3% elektrisch is

Komen het volgende overeen:

1. Definities en doel

Artikel 1 Definities

Partijen verstaan in deze Green Deal Autodelen II onder:

Rode Loper voor autodelen: een publicatie gericht op de overheid, waarin concrete tips worden gegeven hoe de overheid autodelen kan versnellen. Er is een versie voor gemeenten en een versie voor de Rijksoverheid. De publicaties zijn een resultaat van de Green Deal Autodelen I en zijn te vinden op www.autodelen.info.

Mobility as a Service (hierna: MaaS): een mobiliteitsconcept waarbij de gebruiker mobiliteit inkoopt in plaats van te investeren in transportmiddelen. Voor reizigers betekent dit dat zij eenvoudig met een app op hun smartphone hun volledige reis kunnen plannen, boeken en betalen. Het reisadvies is gebaseerd op persoonlijke voorkeuren.

Pilot Vrijstraat: een pilotproject in Den Haag waarbij een groepje bewoners tijdelijk (3-6 maanden) hun auto in een parkeergarage verderop in de stad zet en indien nodig gebruik gaat maken van deelauto's. De vrijgekomen plekken in hun straat worden in die proefperiode door de gemeente in overleg met de bewoners anders ingericht. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de bewoners voldoende draagvlak van hun straatgenoten hebben voor deze pilot. Op deze wijze kunnen bewoners ervaren hoe hun straat is met minder auto's. Na de proefperiode mogen de bewoners bepalen of ze de nieuwe situatie structureel willen laten aanleggen en hun auto verkopen/laten slopen of dat ze terug gaan naar de oude situatie. Meer informatie is te vinden op www.vrijstraat.nl.

Hubs: overstappunten van openbaar vervoer naar publiek vervoer, waarbij publiek vervoer staat voor zorgvervoer dat gemeenten aanbieden. Daarbij worden laadpalen geplaatst voor elektrische auto's waar de deelautoaanbieders gebruik van kunnen maken, zodat de deelauto's elektrisch kunnen zijn.

Mobipunten: knooppunten voor verschillende vervoerswijzen op buurtniveau. Een Mobipunt bestaat tenminste uit enkele parkeerplaatsen voor autodelen, een fietsparking en een nabije halte van openbaar vervoer. Naargelang de situatie wordt dit uitgebreid met andere vormen van (gedeelde) mobiliteit en voorzieningen (zoals gratis Wifi of lockers voor de levering van pakjes).

Artikel 2 Doel

Doel van deze Green Deal is bedrijven, overheden en burgers te stimuleren om hun mobiliteitsbehoefte in te vullen op een manier die maximaal gebruikmaakt van de mogelijkheden die autodeelconcepten bieden. Partijen willen komen tot een netwerk van 100.000 deelauto's in 2021 en een populatie van 700.000 gebruikers van deelauto's. Dit kan een CO2-reductie opleveren van 8 tot 13% per autodeler.⁵

Partijen streven tevens naar vermindering van het aantal parkeerplaatsen waardoor in stedelijke gebieden meer ruimte beschikbaar komt voor groen en recreatie en voor mobiliteitsmodaliteiten die geen schadelijke gassen uitstoten.

2. Inzet en acties per thema

Artikel 3

⁵ Planbureau voor de Leefomgeving, 2015, Effecten van autodelen op mobiliteit en CO2 uitstoot

Partijen werken in verschillende samenstellingen aan het bevorderen van autodelen aan de hand van de hierna volgende 9 thema's.

1. Rode Loper uitvoeren

Gemeente Arnhem, Gemeente Delft, Gemeente Den Haag, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Rotterdam, Gemeente Utrecht, gemeente Zwolle en RMO zetten zich in om de aanbevelingen uit de Rode Loper voor autodelen, versie gemeenten, uit te voeren die nog niet onderdeel zijn van hun staand beleid.

2. Kennis verspreiden onder gemeenten

Amber, Buurauto, Greenwheels, GoodMoovs, Emodz, Juuve, Witkar, MobielRijden.Software BV, KAV Autoverhuur, KAV ConnectCar, Studentcar, POP-UP-CAR, PrivateShare, Provincie Drenthe, Provincie Zuid-Holland, Multilease, OnzeAuto, SnappCar, Stapp.in, Terberg Leasing en MyWheels spannen zich in om de kennis die beschikbaar is op de kennisbank Autodelen.info, zoals de Rode Loper voor autodelen - gemeenten, te verspreiden onder gemeenten. Bij elke gemeente met wie zij contact hebben over autodelen brengen zij de kennisbank Autodelen.info onder de aandacht. Partijen zorgen op de hoogte te blijven van de inhoud van de kennis op de kennisbank Autodelen.info.

3. Resultaten uit klantenonderzoek delen

Amber, Buurauto, GoodMoovs, SnappCar, Greenwheels, Juuve, Multilease, OnzeAuto, SnappCar, Stapp.in, Terberg Leasing en MyWheels zullen zoveel mogelijk de relevante resultaten uit eigen klantenonderzoek, zoals het effect van autodelen op autobezit, jaarlijks delen met de Partijen die dit ook delen. Hierbij wordt de Algemene Verordening Gegevensbescherming in acht genomen.

4. Onderzoeksvragen uitzetten in eigen klantenonderzoek

Buurauto, Greenwheels, SnappCar, GoodMoovs, Juuve, OnzeAuto, Terberg Leasing en MyWheels zullen onderzoeksvragen die in het kader van de Green Deal Autodelen II worden geformuleerd waar mogelijk jaarlijks uitzetten in eigen klantenonderzoek en de resultaten hieruit delen met de andere Partijen. Hierbij wordt de Algemene Verordening Gegevensbescherming in acht genomen. De onderzoeksvragen hebben betrekking op het effect van autodelen, zoals het effect op autobezit.

5. Data voor monitoring

Amber, Buurauto, Greenwheels, GoodMoovs, Juuve, Witkar, MobielRijden.Software BV, KAV Autoverhuur, KAV ConnectCar, Studentcar, POP-UP-CAR, PrivateShare, OnzeAuto, SnappCar, Stapp.in, Terberg Leasing en MyWheels spreken in 2018 af, na gezamenlijk overleg, op welke wijze data voor de monitoring van het behalen van de doelen worden uitgewisseld met Kennisplatform CROW. Hierbij wordt de Algemene Verordening Gegevensbescherming in acht genomen. Bovendien spreken zij af op welke manier deze informatie op geaggregeerd niveau wordt gecommuniceerd. Daarbij worden minimaal de aantallen deelauto's en gebruikers op nationaal niveau gedeeld. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een informatieniveau dat decentrale overheden ondersteunt bij het maken van beleidskeuzes om autodelen te versnellen en te verankeren in het lokale ruimtelijk beleid. Deze uit te wisselen informatie heeft betrekking op de gehele looptijd van de Green Deal Autodelen II.

6. Faciliteren bijeenkomsten

Advier, Amber, Buurauto, Greenwheels, Gemeente Delft, Gemeente Den Haag, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Rotterdam, Gemeente Utrecht, Gemeente Zwolle, Emodz, Juuve, EZK, IenW, Provincie Zuid-Holland, Multilease, RMO, Sixt, SnappCar, Stapp.in, Sweco, Terberg Leasing en WeGo zullen bijeenkomsten van de Green Deal Autodelen II faciliteren wanneer er hiertoe een verzoek komt van de voorzitter van de Stuurgroep bedoeld in artikel 45. Dit houdt in dat een locatie beschikbaar wordt gesteld en dat de catering wordt verzorgd.

7. Bundelen van kennis

Advier, Amber, Buurauto, Greenwheels, Gemeente Delft, Gemeente Den Haag, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Rotterdam, Gemeente Utrecht, Gemeente Zwolle, Emodz, Juuve, EZK, IenW, Provincie Drenthe, Provincie Zuid-Holland, Witkar BV, MobielRijden.Software BV, KAV Autoverhuur BV, KAV ConnectCar BV, Studentcar BV, POP-UP-CAR BV, PrivateShare BV, Multilease, NEPROM, OnzeAuto, RMO, Sixt, SnappCar, Stapp.in, Natuur & Milieu, Sweco, Terberg Leasing, GNMI, VGA, Autodelen.net, WeGo en MyWheels bundelen en delen hun kennis van hetzij business cases, hetzij *best practices*. Daarbij nemen zij in acht hetgeen vermeld staat bij artikel 49 over gegevensverstrekking.

8. Promoties & evenementen richting (zakelijke)eindgebruikers

Buurauto, Greenwheels, Gemeente Delft, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Utrecht, Gemeente Zwolle, Emodz, EZK, IenW, Provincie Drenthe, Provincie Zuid-Holland, Witkar BV, MobielRijden.Software BV, KAV Autoverhuur BV, KAV ConnectCar BV, Studentcar BV, POP-UP-CAR BV, PrivateShare BV, Sixt, Natuur & Milieu, RMO, Sweco, Terberg Leasing, VGA, Autodelen.net, WeGo en MyWheels ondernemen concrete activiteiten ter promotie van autodelen in het algemeen, bijvoorbeeld deelname aan evenementen of online promotieacties.

9. Gemeentelijk beleid

Advier, Amber, Buurauto, Greenwheels, Gemeente Arnhem, Gemeente Delft, Gemeente Den Haag, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Rotterdam, Gemeente Utrecht, Gemeente Zwolle, GoodMoovs, Emodz, Juuve, Witkar BV, MobielRijden.Software BV, KAV Autoverhuur BV, KAV ConnectCar BV, Studentcar BV, POP-UP-CAR BV, PrivateShare BV, OnzeAuto, RMO, SnappCar, Sweco, Terberg Leasing, GNMI, WeGo en MyWheels blijven de dialoog voeren over autodelen in gemeenten in de Werkgroep gemeenten.

3. Inzet en acties

Artikel 4 Inzet en acties Partijen gezamenlijk

Partijen zetten zich gezamenlijk in om autodelen te bevorderen. Deze samenwerking (uitvoering van de Green Deal) richt zich onder meer op de volgende speerpunten:

1. Het vergroten van de bekendheid van autodelen.
2. Het inventariseren en waar nodig verlagen van drempels voor de eindgebruiker (zakelijk of particulier).
3. Het inventariseren en agenderen van barrières en belemmeringen voortkomend uit regelgeving.
4. Het stimuleren van een consistent en uniform gemeentelijk beleid met betrekking tot autodelen (indien mogelijk met stimulerende werking).
5. Het aandacht blijven vragen bij de verzekeringssector voor de verzekeringsvraagstukken bij autodelen.

Artikel 5 Inzet en acties Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid zet zich in om de aanbevelingen te realiseren uit de Rode Loper voor autodelen, versie Rijksoverheid. Het einddoel is dat autodelen een robuust onderdeel zal zijn van het (in ontwikkeling zijnde) integrale mobiliteitsbeleid. Deze inzet is erop gericht om autodelen een volwaardig, bereikbaar en betaalbaar alternatief te laten zijn voor het zelf bezitten van een auto.

2. De Rijksoverheid spant zich in om samen met stakeholders barrières en belemmeringen voortkomend uit regelgeving voor autodelen te inventariseren, tegen het licht te houden en oplossingen te vinden.
3. De Rijksoverheid spant zich in voor het opzetten en uitvoeren van beleidsexperimenten – als de overige Partijen daartoe gezamenlijk actie ondernemen – om ruimte in de regels te vinden voor innovatieve autodeelconcepten zoals “inter-city free floating”.
4. De Rijksoverheid verbindt zijn inzet op autodelen met relevante andere beleidsontwikkelingen zoals klimaatbeleid, energietransitie, circulaire economie, deeleconomie, duurzame verstedelijking, innovatie en luchtkwaliteit.
5. De Rijksoverheid zet zich in om de bekendheid van autodelen te vergroten door autodelen uit te dragen in daarvoor geschikte (communicatie-)uitingen. Tevens wil de Rijksoverheid de mogelijkheden onderzoeken van een – mede door de overige Partijen gezamenlijk op te zetten – promotiecampagne om de bekendheid van autodelen in het algemeen bij het grote publiek te vergroten en een positieve beeldvorming bij potentiële delers en gebruikers te bevorderen.
6. IenW faciliteert de bekendheid en het gebruik van deelauto's via lopend mobiliteitsbeleid, zoals inzet op MaaS (MaaS-pilots), *Smart Mobility*, Programma Duurzame Mobiliteit en Kortetermijnaanpak Files.
7. IenW draagt actief bij aan kennisontwikkeling en kennisverspreiding over autodelen, via de onder het ministerie van IenW ressorterende kennis- en uitvoeringsorganisaties zoals het Kennisinstituut voor Mobiliteit (KiM), het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Rijkswaterstaat (RWS) en in samenwerking met Kennisplatform CROW.
8. IenW draagt zorg voor de coördinatie bij de uitvoering van de Green Deal Autodelen II en wijst hiervoor een coördinator aan.
9. EZK spant zich in voor goede randvoorwaarden voor het optimaal functioneren van de markt voor autodelen, zoals het bevorderen van voldoende aanbod van betaalbare verzekeringen.

Artikel 6 Inzet en acties Advier

1. Advier zet zich in om kennis te delen over autodelen. Daartoe schrijft Advier onder meer jaarlijks minimaal twee artikelen over autodelen.
2. Advier zet zich in om de kennis en ervaring over en met autodelen die het opdoet in EU-projecten te delen en in te zetten bij autodeelprojecten in Nederland.
3. Advier en Autodelen.net organiseren minstens een keer een *Shared Mobility Rocks* evenement in samenwerking in Nederland. Een *Shared Mobility Rocks* evenement is een internationale conferentie met als thema alle vormen van gedeelde mobiliteit, met een belangrijke rol voor autodelen en innovatie.
4. Advier en Autodelen.net zetten zich in om een internationale Green Deal gedeelde mobiliteit of autodelen tot stand te brengen. Daartoe introduceert Autodelen.net onder meer dit concept op het evenement WoCoMoCo in november 2018 in Rotterdam.
5. Advier zet zich in om het concept Mobipunten te promoten en realiseren. Daartoe zoekt Advier vijf partners zoals gemeenten of provincies om Mobipunten mee op te zetten.

Artikel 7 Inzet en acties Amber

1. Amber zet zich in om in de dialoog met gemeenten openbare parkeerplaatsen met laadpalen te realiseren op locaties waar behoefte is aan een deelauto. Amber onderzoekt de behoefte door gesprekken te voeren met potentiële gebruikers, zoals zakelijke partijen die een deelauto willen inzetten voor dienstreizen, bewonerscollectieven, projectontwikkelaars en overheidsinstanties en brengt de waargenomen behoefte in de dialoog in.
2. Amber stimuleert gemeenten om het goede voorbeeld te geven en hun ambtenaren zelf gebruik te laten maken van deelauto's in plaats van hun zakelijke kilometers met privéauto te declareren.
3. Amber zet zich in om vanaf de ontwerpfase van nieuwbouwprojecten integraal onderdeel te worden van het nieuwe gebouw of complex, zodat er minder parkeerplaatsen benodigd zijn.

Artikel 8 Inzet en acties BOVAG

1. BOVAG gaat in 2019 een onderzoek onder consumenten en leden uitzetten om te bepalen in welke mate er behoefte is aan deelmobiliteit. Deze bevindingen vormen de basis voor de op stellen visie op deeleconomie. De onderzoeksresultaten als ook de visie deelt BOVAG met de aangesloten partijen van de Green Deal Autodelen II en draagt deze actief uit onder haar leden en stakeholders.

Artikel 9 Inzet en acties Buurauto

1. Buurauto komt in 2019 met een voorstel voor gemeenten en ontwikkelaars om een praktische invulling te geven aan lagere parkeernormen bij nieuwbouwlocaties in combinatie met elektrische deelauto's. Hiervoor stelt Buurauto een *white paper* op, die via de eigen website en Autodelen.info beschikbaar wordt gesteld.
2. Buurauto zet zich in om in een middelgrote stad 300 auto's te realiseren in 2021 zodat er voor gebruikers altijd een Buurauto op loopafstand (200 meter) beschikbaar is.

Artikel 10 Inzet en acties SnappCar

SnappCar werkt aan het bevorderen van autodelen middels de inzet en acties per thema beschreven in Artikel 3, lid 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 9.

Artikel 11 Inzet en acties Greenwheels

Greenwheels werkt aan het bevorderen van autodelen middels de inzet en acties per thema beschreven in Artikel 3, lid 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9.

Artikel 12 Inzet en acties Gemeente Arnhem

Gemeente Arnhem spant zich in om:

1. Parkeernorm te verlagen en elektrisch autodelen te realiseren in Ecowijk de Kiem door hier financieel aan bij te dragen
2. Parkeernorm te verlagen en elektrisch autodelen te stimuleren in de ontwikkeling De Melkfabriek;
3. Parkeernorm te verlagen en elektrisch autodelen te stimuleren in de ontwikkeling Stadsblokken-Meinerswijk. Hiertoe zet de gemeente Arnhem zich ervoor in om in overleg met projectmanager en projectontwikkelaar dit vast te leggen in de grondexploitatie (GREX).

Artikel 13 Inzet en acties Gemeente Delft

1. De Gemeente Delft spant zich in om te komen tot een set van *best practices* en een voorbeeldaanpak voor gemeenten die autodelen willen inzetten bij nieuwbouwprojecten. Dit doet

- zij o.a. door de parkeernorm te verlagen in niet gereguleerd gebied, of gereguleerd gebied waar geen beleid is voor uitsluiting van vergunningen voor parkeren op eigen terrein ('po.e.t. – beleid'). De *best practices* hebben betrekking op monitoring van reductie-effecten per doelgroep, ligging etc. en borging van terugvalopties met de projectontwikkelaar.
2. De Gemeente Delft zal de informatievoorziening voor zowel bewoners als autodeelaanbieders up to date houden door onder meer de pagina's over autodelen op de eigen website te vernieuwen.
 3. De Gemeente Delft spant zich in om samen met Bereikbaar Haaglanden bedrijven in de gemeente te stimuleren om bedrijfsdeelauto's als alternatief in te zetten voor de leaseauto of de privé-auto. Bij het aanspreken van bedrijven op hun mobiliteitsbeleid wordt autodelen telkens actief benoemd als mogelijk alternatief.
 4. De Gemeente Delft onderzoekt de mogelijkheid om autodelen te stimuleren door bewoners die een rijbewijs aanvragen actief te informeren over autodelen.

Artikel 14 Inzet en acties Gemeente Den Haag

1. De Gemeente Den Haag zet zich onverminderd in om autodelen – naast andere vormen van mobiliteit – een reële mobiliteitskeuze voor bewoners en bedrijven te laten zijn. Daartoe spant de Gemeente Den Haag zich in om in 2021 in elk van de 114 Haagse buurten minimaal 10 *station-based of peer to peer* deelauto's te hebben staan.
2. De Gemeente Den Haag komt met een nieuw stimuleringsprogramma autodelen. In buurten met hoge parkeerdruk wordt een extra stimulans gegeven aan deelauto's om de parkeerdruk te verlagen, bijvoorbeeld door via een aanbesteding aanbieders uit te dagen om met een autodeelplan te komen.
3. De Gemeente Den Haag zal een vervolg geven aan de pilot Vrijstraat. In 2019 zullen er 5 extra Vrijstaten zijn en in 2020 nog eens 10 extra. Daarmee laat de gemeente Den Haag bewoners direct profijt zien van het gebruik van deelauto's in de eigen woonstraat.
4. De Gemeente Den Haag streeft er naar om in 2020 binnen 8 weken na aanvraag van een parkeervergunning voor een gereserveerde parkeerplek voor een deelauto, een gereserveerde parkeerplek aan te leggen of vrij te geven. In geval van een parkeerplek met laadpaal voor een elektrische deelauto, streeft de Gemeente Den Haag naar een termijn van maximaal 12 weken.
5. De Gemeente Den Haag streeft ernaar om de prijs van de autodeelvergunning voor een gereserveerde parkeerplek gelijk te trekken met die van bewonersvergunningen, om zoveel mogelijk de belemmering om te gaan delen weg te nemen en het autodelen nog aantrekkelijker te maken.
6. De Gemeente Den Haag stimuleert onverminderd dat autodelen wordt betrokken bij de (her)ontwikkelingsprojecten van woningen in de stad. Daartoe stelt de Gemeente Den Haag in 2019 een beleidsregel vast voor het inzetten van deelauto's bij bouwontwikkeling.
7. De Gemeente Den Haag zet zich in om autodelen ook in haar buurgemeenten te laten groeien, door hen te informeren over en te ondersteunen bij de ontwikkeling van autodeelmaatregelen en -beleid.

Artikel 15 Inzet en acties Gemeente 's-Hertogenbosch

1. De Gemeente 's-Hertogenbosch zet zich in om autodelen – naast andere vormen van mobiliteit – een reële mobiliteitskeuze voor bewoners en bedrijven te laten zijn;
2. De Gemeente 's-Hertogenbosch ziet erop toe dat het stimuleren van (zero-emissie) deelauto's onderdeel is van het Actieplan Duurzame Mobiliteit;
3. De Gemeente 's-Hertogenbosch blijft, als onderdeel van haar parkeerbeleid, parkeerplaatsen ten behoeve van aanbieders van deelauto's beschikbaar stellen;
4. De Gemeente 's-Hertogenbosch betreft (zero-emissie) autodelen bij de (her)ontwikkelingsprojecten van ruimtelijke omwikkelingen in de stad;

5. De Gemeente 's-Hertogenbosch zal door actieve communicatie en gedragsstimulering het gebruik van (zero-emissie) deelauto's stimuleren.

Artikel 16 Inzet en acties Gemeente Rotterdam

1. De Gemeente Rotterdam maakt een beleidsvisie voor deelmobiliteit. Autodelen wordt een onderdeel van deze beleidsvisie en de Gemeente Rotterdam maakt hiervoor een Actieplan Autodelen.
2. De Gemeente Rotterdam stimuleert autodelen in de potentiële bebouwingsgebieden waar de verdichtingsopgave (50.000 nieuwbouwwoningen) zal plaatsvinden. De Gemeente Rotterdam maakt hierbij een koppeling met de bestaande Beleidsregeling parkeernormen voor de auto en fiets gemeente Rotterdam.
3. De Gemeente Rotterdam verbetert de informatie over autodelen door de webpagina uit te breiden met specifieke informatie over de parkeervergunningen voor de bewoners en aanbieders van deelauto's.
4. De Gemeente Rotterdam onderzoekt door middel van pilots de mogelijkheden voor het verlenen van speciale parkeervergunningen aan particuliere autodelers.
5. De Gemeente Rotterdam bevordert het ontstaan van mobiliteitshubs in woonwijken (Centrum: Maasboulevard 80, Feijenoord: Nassauhaven) of op OV-knooppunten waarin deelauto's worden aangeboden naast minimaal een andere vorm van deelmobiliteit zoals fiets, step of scooter. Daarbij wordt doorgepakt op de huidige parkeernormering die voor ontwikkelaars mogelijk maakt om minder parkeerplaatsen te realiseren wanneer deelauto's worden aangeboden, en wanneer zij in de buurt van OV ontwikkelen.
6. De Gemeente Rotterdam zet een gedragsveranderingsactie op in samenwerking met de Rotterdamse beweging van bewoners genaamd Happy Streets, om bewoners te bewegen te gaan autodelen. Hierdoor ontstaat er in de buitenruimte vrije ruimte voor bijvoorbeeld een meer groene inrichting van de wijk.
7. De Gemeente Rotterdam onderzoekt de mogelijkheden om door middel van gedragsmaatregelen autodelen op lokaalniveau te bevorderen.

Artikel 17 Inzet en acties Gemeente Utrecht

De Gemeente Utrecht spant zich in om:

1. Barrières weg te nemen voor autodelen. Dit doet de gemeente Utrecht door de opening van een multimodale deelhub, het instellen van een spijtoptantenregeling (waar autobezitters hun vergunning kunnen inleveren in ruil voor deeltegoed, en deze binnen een bepaalde periode weer terug kunnen krijgen indien het delen niet bevalt), en door samen met verhuurders van studenten- en starterswoningen en autodeelorganisaties te onderzoeken bij welke studenten- en starterscomplexen meer deelauto's kunnen worden geplaatst.
2. Te communiceren over autodelen. Dit doet de gemeente door in samenwerking met autodeelorganisaties gerichte campagnes in buurten en wijken te houden, en door de zakelijke markt te benaderen om ook daar autodelen te stimuleren.
3. Autodelen verder te stimuleren door autodelers te bedanken. Dit doet de gemeente door straten waarin bewoners dat willen, parkeerplekken op te heffen. Dit geeft ruimte voor bijvoorbeeld groen, ontmoeting en spelen. Ook verkent de gemeente deelautotegoed voor mensen die net hun rijbewijs of hun diploma halen om zo jonge mensen direct kennis te laten maken met autodelen.

Artikel 18 Inzet en acties Gemeente Zwolle

1. De Gemeente Zwolle zal de tips uit de Rode Loper opnemen in haar Mobiliteitsagenda 2030⁶
2. De Gemeente Zwolle spant zich in om het aantal deelauto's de komende jaren te laten toenemen van 183 (bron: www.ritjeweg.nl) nu naar 400 in 2021 en 1000 in 2025, door autodelen actief in te zetten als een van de instrumenten om bereikbaarheid en leefbaarheid te vergroten.
3. De Gemeente Zwolle streeft ernaar om de elektrische dienstauto's te delen, zodat in 2019 bewoners en werknemers (mede)gebruik hiervan kunnen maken.

Artikel 19 Inzet en acties GoodMoovs

1. GoodMoovs zet zich in om elektrisch autodelen in Europa op de kaart te zetten via Europese projecten waaraan GoodMoovs deelneemt. Relevante ontwikkelingen in elektrisch autodelen in Europa deelt GoodMoovs minimaal jaarlijks met andere Partijen en met de vrienden van de Green Deal Autodelen II, bijvoorbeeld door middel van een presentatie.

Artikel 20 Inzet en acties Emodz

3. Emodz inspireert en motiveert het bedrijfsleven door individuele businesscases van autodelen als concept te publiceren
4. Emodz maakt binnen bedrijven de urgentie van structurele gedragsverandering duidelijk omdat zonder deze verandering de kans van slagen bij een autodeel-initiatief lager is
5. Emodz moedigt het bedrijfsleven aan om aan te sluiten bij bestaande autodeel-initiatieven van bijvoorbeeld de gemeentelijke overheden
6. Emodz spant zich in dat producenten en ontwikkelaars uit Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland van *proven technologies* hun vindingen gebruiksklaar aan bieden voor autodeel-initiatieven op de Nederlandse markt
7. Emodz zet zich in om autodeel-projecten optimaal gebruik te kunnen laten maken van de electrificering van het wagenpark
8. Emodz deelt kennis en praktijkvoorbeelden over het inpassen van autodelen binnen MaaS-initiatieven
9. Emodz voert een permanente campagne om importeurs en dealers in de *automotive* sector te overtuigen van het feit dat ook zij een belangrijke opgave hebben in het verduurzamen van de mobiliteit in Nederland en daarmee in moeten spelen op de vraag naar autodeel-initiatieven
10. Emodz stimuleert Overheden en bedrijfsleven te laten samenwerken bij autodeel-initiatieven door de Overheden te laten faciliteren en het bedrijfsleven te laten ondernemen
11. Emodz levert een bijdrage aan de promotie van autodelen door bij spreekbeurten, gastcolleges en presentaties autodelen te benoemen als één van de componenten voor een succesvolle verduurzaming van bedrijven of leefomgevingen.

Artikel 21 Inzet en acties Provincie Drenthe

1. De Provincie Drenthe onderzoekt de mogelijkheid om deelauto's toe te voegen aan de 20 Hubs in haar provincie.

⁶ Zie hiervoor: <http://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=Zwolle&agendaid=94138363-bfa3-443f-9757-08ac350d77fd&FoundIDs=D1d224475-8636-435b-81a1-bfc627d2cf37,D6139d4a3-2238-47fd-b652-d5d70e4b3328,D306a6aae-0335-4a73-ae72-59c9ff0703da>

2. De Provincie Drenthe bespreekt autodelen in het Verkeer en Vervoersberaad en zet zich ervoor in om de gemeenten in de provincie Drenthe te enthousiasmeren om het plaatsen van deelauto's bij Hubs mogelijk te maken. Gemeenten die zelf komen met een initiatief om deelauto's mogelijk te maken bij een Hub, ondersteunt de Provincie Drenthe actief met de uitrol van de deelsystemen.
3. De Provincie Drenthe neemt autodelen op in het nieuw te schrijven Verkeers- en Vervoersbeleid.

Artikel 22 Inzet en acties Provincie Zuid-Holland

2. De Provincie Zuid-Holland onderzoekt in 2018 de mogelijkheid om de eigen elektrische auto's als deelauto beschikbaar te stellen voor burgers in de omliggende wijken.
3. De Provincie Zuid-Holland bespreekt autodelen zowel in het Verstedelijkings Ruimtelijke Ordening Overleg als in het Verkeer en Vervoersberaad en zet zich ervoor in om de gemeenten in de provincie Zuid-Holland te enthousiasmeren om het plaatsen van deelauto's in de gemeente mogelijk te maken.
4. De Provincie Zuid-Holland brengt bij alle gemeenten onder de aandacht welke maatregelen door het inzetten van deelauto's genomen kunnen worden om autobezit te verlagen. Het resultaat, in de vorm van deelautoinitiatieven genomen door gemeenten na de promotie van de maatregelen, zal in 2019 in een artikel worden gedeeld op Autodelen.info.

Artikel 23 Inzet en acties Juuve

1. Juuve spant zich ervoor in om samenwerking tussen deelautoaanbieders te bevorderen, zodat deelautogebruikers veel makkelijker toegang kunnen krijgen tot alle deelauto's in Nederland. Daartoe streeft Juuve ernaar dat deelautoaanbieders gaan samenwerken aan een gebundeld aanbod van minimaal 1.000 auto's in de tien grootste steden, vanuit dezelfde app.
2. Juuve spant zich ervoor in om mensen die verhuizen naar een nieuwe woning te verleiden om gebruik te gaan maken van een deelauto door deelauto's integraal onderdeel te maken van nieuwbouwwoningen, in samenwerking met gemeenten en projectontwikkelaars. Juuve spant zich ervoor in om 2021 bij 21 woningbouwprojecten deelauto's te integreren.
3. Juuve spant zich ervoor in om samen met andere deelautoaanbieders en verzekeringsmaatschappijen ervoor te zorgen dat de verzekering geen reden meer is om de auto niet te gaan delen in samenwerking. Daarbij onderzoekt het hoe het verzekeren van deelauto's goedkoper kan, waarbij het onder meer kijkt naar risicoprofielen.

Artikel 24 Inzet en acties KAV Autoverhuur

1. KAV Autoverhuur ontwikkelt samen met de deelnemende zusterbedrijven van KAV een landelijk netwerk, inclusief grensoverschrijdend autodelen.
2. KAV Autoverhuur ontwikkelt met partners bestaande vormen van round-trip autodelen door voor de zakelijke markt.
3. KAV Autoverhuur zoekt met partners naar mogelijke oplossingen voor handhaving en voor fiscale vraagstukken van deelauto-parkeren op de openbare weg.

Artikel 25 Inzet en acties ConnectCar

1. ConnectCar ontwikkelt samen met de deelnemende zusterbedrijven een landelijk netwerk, inclusief grensoverschrijdend autodelen.
2. ConnectCar ontwikkelt met regionale (OV-)partners faciliteiten voor grotere (boven)regionale deelauto-netwerken.

3. ConnectCar spant zich in voor het door-ontwikkelen van een betere bezetting van bestaande deelauto's.
4. ConnectCar spant zich in voor het met partners door-ontwikkelen van bestaand round-trip autodelen (waarbij de deelauto van punt A vertrekt en op punt A terugkeert) voor de zakelijke markt.

Artikel 26 Inzet en acties MobielRijden.Software BV

1. MobielRijden.Software BV ontwikkelt een platform (o.a. software) ten behoeve van een landelijk netwerk voor autodelen, inclusief grensoverschrijdend autodelen, bestaand round-trip autodelen en free-floating autodelen (waarbij de deelauto die van punt A vertrekt op een ander punt B kan worden achtergelaten).
2. MobielRijden.Software BV ontwikkelt een platform (o.a. software) voor vervolmaken van autodelen/pooldiensten voor de zakelijke markt.
3. MobielRijden.Software BV ontwikkelt software ter ondersteuning van handhaving en fiscale vraagstukken in relatie tot autodelen.
4. MobielRijden.Software BV incorporeert verzekeringsoplossingen voor autodelen in haar platform.
5. MobielRijden.Software BV biedt individuele autobezitters mogelijkheden voor fiscaal transparant autodelen door een platform met hardware in de auto.

Artikel 27 Inzet en acties POP-UP-CAR

1. POP-UP-CAR ontwikkelt samen met de deelnemende zusterbedrijven een landelijk netwerk, inclusief grensoverschrijdend autodelen.
2. POP-UP-CAR ontwikkelt met regionale (OV-)partners faciliteiten voor grotere (boven)regionale deelauto-netwerken.
3. POP-UP-CAR spant zich in voor het door-ontwikkelen van een betere bezetting van bestaande deelauto's.
4. POP-UP-CAR spant zich in voor het met partners door-ontwikkelen van bestaand round-trip autodelen voor de zakelijke markt.

Artikel 28 Inzet en acties PrivateShare

1. PrivateShare ontwikkelt een netwerk van individueel gedeelde voertuigen als volwaardig alternatief voor eigen auto.
2. PrivateShare ontwikkelt met partners autodelen voor de zakelijke markt.

Artikel 29 Inzet en acties Studentcar

1. Studentcar ontwikkelt samen met deelnemende zusterbedrijven een landelijk netwerk, inclusief grensoverschrijdend autodelen.
2. Studentcar ontwikkelt met regionale (OV-)partners faciliteiten voor grotere (boven)regionale deelauto-netwerken.
3. Studentcar spant zich in voor het door-ontwikkelen van een betere bezetting van bestaande deelauto's.
4. Studentcar spant zich in voor het met partners door-ontwikkelen van bestaand round-trip autodelen voor jongeren/studenten.

Artikel 30 Inzet en acties Witkar

1. Witkar ontwikkelt een netwerk voor *free-floating (one-way)* autodelen (waarbij de deelauto die van punt A vertrekt op een ander punt B kan worden achtergelaten) als volwaardig alternatief voor eigen auto.
2. Witkar ontwikkelt samen met deelnemende zusterbedrijven een landelijk netwerk, inclusief grensoverschrijdend autodelen.
3. Witkar ontwikkelt samen met deelnemende zusterbedrijven landsgrensoverschrijdend autodelen.
4. Witkar ontwikkelt met regionale (OV-)partners faciliteiten voor grotere (boven)regionale deelauto-netwerken.
5. Witkar ontwikkelt samen met partners *free-floating (one-way)* autodelen tot volwaardige aanvulling bij Openbaar Vervoer.
6. Witkar spant zich in voor het met partners door-ontwikkelen van bestaande round-trip autodelen voor de zakelijke markt.
7. Witkar zoekt met partners naar mogelijke oplossingen voor handhaving en voor fiscale vraagstukken van deelauto-parkeren op de openbare weg.

Artikel 31 Inzet en acties Multilease

1. Multilease zal het huidige leasepark optimaliseren en efficiënter inzetten waardoor er minder auto's geproduceerd worden en waardoor de parkeerdruk verlaagd wordt. Concreet betekent dit dat voor hetzelfde aantal gebruikers minder auto's worden ingezet.
2. Multilease gaat projectontwikkelaars benaderen met een deelauto-propositie om hen te bewegen bij appartementencomplexen en andere woningbouw minder parkeerplaatsen aan te leggen en in ruil daarvoor te voorzien van deelauto's.

Artikel 32 Inzet en acties NEPROM

1. NEPROM zet zich in om de kennis die beschikbaar komt via de kennisbank Autodelen.info minimaal 2x per jaar te delen met haar leden, middels berichtgeving in de wekelijkse nieuwsbrief.
2. NEPROM zet zich in om de bekendheid van autodelen onder (potentiële) kopers en huurders van nieuwbouwwoningen te vergroten door minimaal één keer per jaar een artikel te plaatsen op de website bewustnieuwbouw.nl.
3. NEPROM zet zich in om deze Green Deal Autodelen II te verbinden met diverse initiatieven waarbij zij betrokken is op het gebied van mobiliteit en project-/gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld door kennis vanuit deze Green Deal in te brengen bij andere initiatieven en vice versa.

Artikel 33 Inzet en acties OnzeAuto

1. OnzeAuto inspireert en informeert (potentiële) autodelers, door de CO2-besparing t.o.v. andere vervoerskeuzen te visualiseren met behulp van een simpel dashboard. OnzeAuto produceert hiertoe bovendien korte reportages over spraakmakende initiatieven.
2. OnzeAuto deelt met Partijen en Vrienden van de Green Deal inzichten met betrekking tot de kansrijkheid van het delen van elektrische auto's op postcodeniveau. De kansrijkheid wordt in beeld gebracht met behulp van een gedragsverklarende analyse op basis van een groot aantal variabelen en een psychosociaal model. OnzeAuto zal gedurende de looptijd van de Green Deal nieuwe inzichten, bijvoorbeeld met betrekking tot doelgroepen, opnieuw delen met alle belangstellenden. OnzeAuto zal hierover ook publiceren op Autodelen.info.

3. OnzeAuto deelt met Partijen haar praktijkervaringen met betrekking tot werkwijzen waarmee reizigers tot een bewust keuzegedrag t.a.v. verschillende duurzame vervoersmogelijkheden verleid kunnen worden. OnzeAuto baseert zich daarbij op de combinatie van het delen van elektrische auto's met o.a. (elektrische) fietsen en OV aanbod.
4. OnzeAuto spant zich in om in de periode tot 2021 in heel Nederland lokale gemeenschappen te stimuleren en te faciliteren om elektrische auto's met elkaar te delen, in combinatie met het gebruik van andere vervoerssystemen.

Artikel 34 Inzet en acties RMO

1. Het RMO is een samenwerkingsverband van de gemeenten Mook en Middelaar, Genneep, Bergen, Venray, Peel en Maas, Beesel, Horst aan de Maas en Venlo (RMO-gemeenten) dat in het kader van de Green Deal Autodelen II zich inspant om in fasen te komen tot een breed concept van duurzaam deelvervoer in die gemeenten zoals dat:
 - a. de RMO-gemeenten de ambitie hebben en streven naar een optreden als initiator en *launching customer* waarbij de eigen zakelijke vervoersbehoefte maximaal zal worden verduurzaamd door de inzet van meer OV, (elektrische) fietsen en elektrische deelauto's;
 - b. de RMO-gemeenten in een eerste fase in 2018 de eerste elektrische deelauto's en elektrische deelfietsen inzetten. De RMO-gemeenten spannen zich in om op basis van de opgedane ervaringen dit vanaf 2019 verder op te schalen naar een grootschalig en structureel aanbod van elektrisch duurvervoer in de regio;
 - c. de RMO-gemeenten zich inspinnen om - samen met te betrekken partners - inwoners, bedrijven en andere organisaties, aan te laten sluiten en gebruik te laten maken van duurzaam deelvervoer;
 - d. de RMO-gemeenten de ambitie hebben om met het concept van duurzaam deelvervoer een antwoord te geven op de toenemende mobiliteitsarmoede in de kleine kernen.

Artikel 35 Inzet en acties Sixt

Sixt werkt aan het bevorderen van autodelen middels de inzet en acties per thema beschreven in Artikel 3, lid 6, 7 en 8.

Artikel 36 Inzet en acties Stapp.in

4. Stapp.in gaat zich ervoor inzetten om samen met enkele Partijen in de Green Deal een Academy op te zetten die de transitie naar deelmobiliteit bij corporate bedrijven versnelt. De Academy biedt minimaal op *e-learning* niveau kennis en *know-how* van het concept autodelen in het algemeen met als doel de onwetendheid/weerstand tegen het delen weg te nemen op elk niveau (zoals op het niveau van directie, beheer, hr en uitvoerend personeel). Stapp.in onderzoekt daartoe de mogelijkheid om een project op te zetten in 2018.
5. Stapp.in spant zich in om het aantal benodigde apps voor een deelautogebruiker te beperken door *connected boxen* van zoveel mogelijk merken te koppelen aan het platform van Stapp.in met als doel om in 2021 20.000 deelauto's technisch te kunnen ontsluiten op een platform. Daartoe gaat Stapp.in partnerships aan met leasebedrijven, autoverhuurbedrijven en deelautoaanbieders.

Artikel 37 Inzet en acties Natuur & Milieu

1. Natuur & Milieu spant zich in om de bekendheid over autodelen te vergroten bij het publiek, in het bijzonder over elektrisch en zakelijk autodelen. Hiertoe informeert Natuur & Milieu geïnteresseerden in elektrisch rijden over de mogelijkheid van elektrisch autodelen via de website rijelektrisch.nl.
2. Natuur & Milieu laat mensen kennismaken met autodelen door middel van het project Testrijders. Het project loopt tot eind 2020. In dit project kunnen consumenten in enkele gemeenten tegen een voordelig lease tarief, op een laagdrempelige manier, kennismaken met elektrisch rijden. Daarbij wordt het delen van de auto met kennissen, vrienden, burens, verenigingen en via een online deelplatform gestimuleerd.
3. Natuur & Milieu ondersteunt lobbyactiviteiten om belemmeringen rondom (zakelijk/elektrisch) autodelen hoger op de beleidsagenda te krijgen en oplossingen dichterbij te brengen. Hiertoe zullen medewerkers de voordelen van autodelen actief onder de aandacht brengen in gremia als Anders Reizen en bij organisaties waarmee wordt samengewerkt.

Artikel 38 Inzet en acties Sweco

1. Sweco spant zich samen met andere Partijen ervoor in om belemmeringen die ontstaan door de fiscale wetgeving, zoals de bijtelling van zakelijke deelauto's waardoor deze niet buiten werktijd kunnen worden ingezet, vóór eind 2019 onder de aandacht te brengen van de Minister van Financiën.
2. Sweco zet zich ervoor in om het wagenpark te delen met bedrijven in de omgeving van haar Nederlandse vestigingen. Daartoe onderzoekt Sweco in 2018 hoe een aanbod aan andere bedrijven kan worden gedaan en spant het zich in om in 2019 zo'n aanbod te doen als onderdeel van lokale initiatieven zoals Samen Duurzaam De Bilt en Moves in Zwolle Hanzeland.
3. Sweco gaat jaarlijks bij minimaal 5 opdrachtgevers autodelen actief promoten, door autodelen voor te stellen als oplossingsrichting bij ruimtelijke opgaves.

Artikel 39 Inzet en acties Terberg Leasing

1. Terberg Leasing zet zich in om marktonderzoek uit te voeren naar wat particulieren tegenhoudt te gaan autodelen, in aanvulling op reeds bestaande onderzoeken.
2. Terberg Leasing deelt na elk kwartaal de resultaten van het reserverings- en reisinformatiesysteem de Servicebus, dat 1 januari 2019 in werking treedt, waaronder de concrete resultaten met betrekking tot de mate waarin deze heeft bijgedragen aan een toename in het autodelen. Ook deelt Terberg Leasing de api-documentatie met andere Partijen en stelt de Servicebus gratis ter beschikking aan andere Partijen.

Artikel 40 Inzet en acties GNMI

1. Het GNMI spant zich in om bij te dragen om de kennisdeling over autodelen onder gemeenten te bevorderen. Dit wordt gedaan door te wijzen op de beschikbare informatie op autodelen.info. Binnen de bestaande werkvormen wordt aandacht besteed aan het onderwerp autodelen, bijvoorbeeld in relatie tot parkeervraagstukken en verduurzaming van de mobiliteit.
2. Het GNMI spant zich ervoor in om het onderwerp autodelen onderdeel te maken van de programmering van bijeenkomsten over de omgevingswet en verkeer die door GNMI en CROW-KpVV worden georganiseerd."
3. GNMI kan in de bespreking van vragen van gemeenten over autodelen gebruik maken van de kennis die beschikbaar is op autodelen.nl en gemeenten hiernaar verwijzen.
4. GNMI wijst gemeenten in het eigen netwerk op de informatiebronnen die beschikbaar zijn over de maatschappelijke voordelen van autodelen zodat de ambtelijke ondersteuning hier gebruik van kan maken bij de advisering van het College van B&W.

Artikel 41 Inzet en acties Vereniging Gedeeld Autogebruik (VGA)

1. De VGA inventariseert bij andere Partijen of zij belang hechten aan persoonlijke advisering van geïnteresseerde burgers in autodelen.
2. Bij gebleken interesse zet de VGA zich ervoor in om samen met andere Partijen de wenselijkheid en haalbaarheid van persoonlijke advisering te onderzoeken, alsmede hoe deze persoonlijke advisering het beste onpartijdig en onafhankelijk kan worden georganiseerd.
3. Bij gebleken interesse zet de VGA zich in voor een pilot op het gebied van persoonlijke advisering.
4. De VGA zet zich er tevens voor in om samen met andere Partijen te onderzoeken of het voortbestaan en de actualisering van bestaande, onpartijdige informatiekanalen, zoals [Autodelen.info](https://autodelen.info), voldoende gewaarborgd zijn.

Artikel 42 Inzet en acties Autodelen.net

- 1) Autodelen.net promoot onverminderd alle vormen van autodelen en zal ook Nederlandse autodeelinitiatieven ondersteunen indien zij een werking ambiëren op het Belgisch grondgebied.
- 2) Autodelen.net blijft zich inzetten om kennis te delen over de landsgrenzen heen. Daartoe schrijft Autodelen.net onder meer jaarlijks minimaals 6 artikelen waarin voor Nederland bruikbare kennis over autodelen in België gedeeld wordt.
- 3) Advier en Autodelen.net organiseren minstens een keer een Shared Mobility Rocks evenement in samenwerking in Nederland. Een Shared Mobility Rocks evenement is een internationale conferentie met als thema alle vormen van gedeelde mobiliteit, met een belangrijke rol voor autodelen en innovatie.
- 4) Advier en Autodelen.net zetten zich in om een internationale Green Deal gedeelde mobiliteit of autodelen tot stand te brengen. Daartoe introduceert Autodelen.net onder meer dit concept op het evenement WoCoMoCo in november 2018 in Rotterdam.
- 5) Autodelen.net helpt autodelen in Nederland te promoten door op aanvraag Nederlandse gemeenten te informeren over hoe je een autodeelsalon opzet. Dit is een 'belevings'beurs voor jong en oud waar bezoekers verschillende autodeelsystemen kunnen ontdekken, alsook andere vormen van gedeelde mobiliteit zoals carpoolen en fietsdelen.
- 6) Autodelen.net zet zich in om het evenement Gluren bij de Buren (uitwisseling tussen Nederland en België betreffende gedeelde mobiliteit en autodelen) jaarlijks te herhalen, afwisselend in België en in Nederland, mits een Nederlandse partij gevonden wordt om het samen mee te organiseren.
- 7) Autodelen.net spant zich in om het concept Mobipunten te promoten in Nederland.

Artikel 43 Inzet en acties WeGo

1. WeGo spant zich in om in 2018 2000 auto's van het wagenpark van diverse bedrijven en organisaties te voorzien van haar ritadministratie en reserveringssysteem.
2. WeGo spant zich in om bij gemeenten het delen van het eigen wagenpark op de agenda te zetten onder meer door dit te agenderen in de Werkgroep gemeenten. Bovendien door in 2019 hierover ten minste twee maal te publiceren aan de hand van een *best practice*.
3. WeGo zet zich ervoor in om de tweede eigen auto in het huishouden van zorgverleners te vervangen door een pool-deelauto van de zorginstelling, door minimaal vijf zorginstellingen van pooldeelauto's te laten voorzien.

Artikel 44 Inzet en acties MyWheels

1. MyWheels spant zich in om bekendheid te creëren met de Rode Loper voor Autodelen bij gemeenten uit een top 25 kansrijke autodeelgemeenten die autodelen nog niet in hun beleid hebben opgenomen of onvoldoende geïmplementeerd. Bovendien om deze gemeenten aan te zetten om autodelen in hun beleid op te nemen en te implementeren conform de tips in de Rode

- Loper voor autodelen. Welke gemeenten worden opgenomen in de top 25 wordt bepaald in de Werkgroep gemeenten. Wanneer voor het einde van de looptijd van deze Green Deal de 25 gemeenten bereikt zijn, wordt het doel vergroot naar 50 gemeenten. Dit wordt in de Werkgroep gemeenten gemonitord.
2. MyWheels werkt actief mee aan een nationale campagne voor autodelen (aanbeveling Rode Loper voor autodelen - versie Rijksoverheid) door de gezamenlijke briefing vorm te geven en door er met eigen inzet op aan te sluiten met bijvoorbeeld een eigen campagne of kortingsacties.
 3. MyWheels werkt mee aan het inzetten van de deelauto in Mobility as a Service.
 4. MyWheels gaat de barrières voor zakelijk autodelen bij peer 2 peer in kaart brengen door barrières die de organisatie ter ore komen te verzamelen.

4. Governance

Artikel 45 Stuurgroep, projectgroepen en werkgroep

1. Binnen twee maanden na ondertekening van deze Green Deal Autodelen II wordt door Partijen een Stuurgroep ingesteld. Deze Stuurgroep zal uit maximaal 10 leden bestaan waarbij een verdeelsleutel wordt gehanteerd per geleding van Partijen. Deze Stuurgroep bewaakt de algehele voortgang van de uitvoering van de deal, waarbij zij stuurt op het realiseren van de doelen en eventuele knelpunten bespreekt. De Stuurgroep komt tweemaal per jaar bijeen. Door IenW wordt een onafhankelijke voorzitter van de Stuurgroep aangewezen.
2. Binnen twee maanden na ondertekening van deze Green Deal komen door Partijen aangewezen vertegenwoordigers bij elkaar voor een plenair overleg. Gedurende de looptijd van de Green Deal Autodelen II zullen zij minimaal driemaal per jaar bijeenkomen. Zij richten projectgroepen in behorend bij de in artikel 3 uiteengezette thema's of rondom andere thema's tijdens de eerste plenaire bijeenkomst. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige kracht en expertise van Partijen.
3. De projectgroepen richten zich op het behalen van een concreet resultaat en kunnen aldus van tijdelijke aard zijn en worden opgeheven zodra het beoogde resultaat is behaald. Gedurende de looptijd van de Green Deal kunnen op elk moment projectgroepen worden ingericht door (een aantal) Partijen.
4. De Werkgroep gemeenten die was ingesteld in het kader van de eerdere Green Deal Autodelen zet zijn werkzaamheden voort, met dien verstande dat alleen Partijen kunnen deelnemen.
5. Binnen twee maanden na ondertekening wordt door IenW een coördinator aangewezen die als aanspreekpunt fungeert en de dagelijkse uitvoering van de Green Deal Autodelen II mogelijk maakt.

Artikel 46 Vrienden van de Green Deal Autodelen II

1. Voor zover er organisaties zijn die de Green Deal Autodelen II een warm hart toedragen kunnen zij als Vrienden betrokken worden bij deze deal. Als Vriend zijn zij weliswaar geen Partij bij de deal, maar zij kunnen aangegeven dat zij betrokken willen worden en blijven bij de voortgang van de uitvoering van de Green Deal Autodelen II.
2. Een nieuwe Vriend kan zich aanmelden bij de coördinator. Elke Vriend ontvangt minimaal 4x per jaar een nieuwsbrief met de laatste ontwikkelingen op het gebied van autodelen en wordt in ieder geval 1x per jaar uitgenodigd voor een netwerkbijeenkomst met Partijen.

Artikel 47 Evaluatie

1. Partijen evalueren de uitvoering en werking van deze Green Deal voor 31 oktober 2019, voor 31 oktober 2020 en voor 31 oktober 2021.
2. De evaluatie wordt gecoördineerd door de Stuurgroep en door de Stuurgroep besproken.
3. Partijen spreken af dat landelijke voortgang van het aantal deelauto's en het aantal gebruikers van deelauto's jaarlijks wordt gemonitord met inachtneming van de Algemene Verordening

5. Slotbepalingen

Artikel 48 Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal en de nadere uitwerking daarvan zullen in overeenstemming met het internationale recht, het Unierecht en het Nederlandse recht worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de internationale, Europese en Nederlandse regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 49 Gegevensverstrekking

1. Over eventueel in het kader van deze Green Deal te verstrekken persoonsgegevens of andere gegevens, zoals bedrijfsgegevens, concurrentiegevoelige informatie, en de verwerking daarvan maken Partijen zodanige afspraken dat wordt voldaan aan de eisen die de van toepassing zijnde wet- en regelgeving daaraan stelt.
2. De onderlinge gegevensverstrekking mag niet leiden tot uitwisseling van concurrentiegevoelige informatie tussen Partijen, rechtstreeks dan wel indirect door tussenkomst van de Stuurgroep, projectgroepen of Werkgroep gemeenten.
3. Bij de nakoming van deze Green Deal zullen Partijen zijnde private deelnemers een mededingingsrechtelijk geschoolde jurist laten meekijken met als doel te waarborgen dat specifieke handelingen niet in strijd zullen zijn met het mededingingsrecht.
4. Partijen zullen in het kader van gegevensverstrekking een of meer protocollen opstellen waarin afspraken worden neergelegd over het delen van informatie en de naleving van de daarop van toepassing zijnde wet- en regelgeving zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Artikel 50 Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 51 Toetreding van nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal.
2. De Stuurgroep kan namens Partijen, uitgezonderd EZK en IenW, beslissen over de toetreding van nieuwe partijen
3. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de coördinator of de Stuurgroep. Zodra de Stuurgroep EZK en IenW schriftelijk of per e-mail hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Partijen, uitgezonderd EZK en IenW, geven hierbij de Stuurgroep toestemming om namens hen te beslissen over toetreding van nieuwe partijen. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal Autodelen II gehecht.

Artikel 52 Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Autodelen II.

Artikel 53 Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal (te allen tijde) schriftelijk opzeggen. Een Partij kan vanaf moment van opzegging niet meer deelnemen aan de uitvoering van de Green Deal en de organisatie daarvan als bedoeld in artikel 45.

Artikel 54 Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van deze Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 55 Inwerkingtreding

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 31 oktober 2021.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 56 Openbaarmaking

Deze Green Deal zal net als andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,

.....
S. Van Veldhoven

te (plaats) op (datum).....

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

.....
de heer E.D. Wiebes

te (plaats) op (datum).....

Advier B.V.

.....

E.C.M. Kroft
te (plaats) op (datum).....

Amber Nederland B.V.
J.P. Penning

BOVAG
P. Niesink

Buurauto B.V.
A.B. van der Woerd

Carshare Ventures B.V. (SnappCar)
V.R.A. van Tol

Collect Car B.V. (Greenwheels)
A. Berkhout

Gemeente Arnhem
C. Bouwkamp

Gemeente Delft
mevrouw M.A. Huijsmans

Gemeente Den Haag
R. van Asten

Gemeente 's-Hertogenbosch
U. Kâhya

Gemeente Rotterdam
J. Bokhove

Gemeente Utrecht
L.H.L. van Hooijdonk

Gemeente Zwolle
W. Dogger

eMobilityToolbox B.V. (GoodMoovs)
P.B. Oude Weernink

EMODZ B.V.
T.J.D. Velthuis

Provincie Drenthe
H. Brink

Provincie Zuid-Holland
Mevrouw A.W. Bom-Lemstra

Juuve Carsharing B.V.
heer N.R. Sie

KAV Autoverhuur B.V.
H.K. Kerklingh

ConnectCar B.V.
H.K. Kerklingh

MobielRijden.Software B.V.
H.K. Kerklingh

POP-UP-CAR B.V.
H.K. Kerklingh

PrivateShare B.V.
H.K. Kerklingh

Studentcar B.V.
H.K. Kerklingh

Witkar B.V.
H.K. Kerklingh

Multilease B.V.
L.C.W. Hanou

Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM)
J. Fokkema

OnzeAuto B.V.
vertegenwoordigd door de heer H.O. Smit

Het Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg zijnde de gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Peel en Maas, Beesel, Horst aan de Maas en Venlo en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Peel en Maas, Beesel, Horst aan de Maas en Venlo

H.J.A.C. Beurskens

Sixt B.V.
K.E. van den Boom

Stapp.in Nederland B.V.
R.A. Bronkhorst

Stichting Natuur en Milieu
M. Demmers

Sweco Nederland B.V.
E.P. van Schie

Terberg Leasing B.V.
P.A. Wassenaar

Vereniging Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI)
H. van der Linden

Vereniging voor Gedeeld Autogebruik (VGA)
C.J. van Soest

Autodelen.net vzw, Vlaamse Netwerk Autodelen
B. Dousselaere

WeGo B.V.
P.M. de Jong

Wheels4All B.V. (MyWheels)
K.A.E. Tiekstra

Beslisnota voor het college

Datum 25 september 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Plan van Aanpak Duurzaamheid Hessenpoort
Versienummer 1 (definitief)

Portefeuillehouder R.E. de Heer
Informant Cor Blanken/Michiël Scheper
Afdeling Ruimtelijke Planvorming
Telefoon (038) 498 4181
Email C.Blanken@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.4.1. We bevorderen dat Zwolle op termijn energieneutraal is.
6.4.4. We versterken onze positie op het gebied van klimaatadaptatie en dragen daarbij bij aan een leefbare en economisch krachtige delta.
7.4.1. We sturen op vitaliteit en gezondheid van de mens en de omgeving waarin we wonen, werken en recreëren.

Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van Grondexploitatie Hessenpoort

Parafering datumparaaf

Afdelingshoofd
Bergiet Drummen
Portefeuillehouder
René de Heer

Raad

- ☒ Informatienota voor de raad
☐ Opinienota voor de raad
☐ Beslisnota voor de raad
☐ n.v.t.

Bijlagen

Plan van Aanpak Duurzaamheid Hessenpoort
Informatienota aan de raad "Plan van aanpak Duurzaamheid Hessenpoort"

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 Het Plan van Aanpak Duurzaamheid Hessenpoort vast te stellen.
- 2 De kosten à , € 188.000 voor de periode 2018 - 2020, te dekken uit:
 - 2.1 €163.000 grondexploitatie Hessenpoort
 - 2.2 €25.000 programma Klimaat Energie en Circulariteit (KEC)
- 3 In te stemmen met de informatienota aan de raad.

Collegebesluit d.d.:☐ Conform

Datum 25 september 2018

- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Datum 25 september 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Duurzaamheid is een belangrijk thema voor de gemeente Zwolle. In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we met bedrijven en instellingen samen willen werken aan de transitie naar een duurzame en circulaire stad. Deze ambitie en de daarbij behorende urgentie zijn de aanleiding geweest om voor Hessenpoort een plan van aanpak duurzaamheid op te stellen.

Naast de energietransitie is ook het thema klimaatadaptatie opgenomen. Op termijn zal circulariteit verder worden uitgewerkt (KEC: Klimaat, Energie en Circulariteit). Het doel van het plan aanpak is een duidelijke koers aan te geven voor de activiteiten die op Hessenpoort bijdragen aan de verdere verduurzaming van Hessenpoort. Dit plan van aanpak is een gebiedsgerichte uitwerking van het energieprogramma 2018-2022.

Daarnaast draagt dit plan van aanpak bij aan de verdere ontwikkeling van Hessenpoort als topwerklocatie (i.s.m. provincie Overijssel en ondernemers op Hessenpoort). In dit programma is duurzaamheid ook een van de thema's die bijdragen aan de verdere ontwikkeling als topwerklocatie. Hiervoor wordt in de loop van 2018 een plan voorgelegd.

We constateren dat duurzaamheid bij bedrijven en de ondernemers op Hessenpoort al een belangrijk thema is waar hard aan wordt gewerkt. Recente voorbeelden zijn: Hessenpoort Natuurlijk! en het voornemen voor de ontwikkeling en realisatie van een zonnepark op Hessenpoort. Het plan van aanpak vormt tevens een koers en kader voor de verschillende initiatieven die vanuit de ondernemers - al dan niet in wisselwerking met de omgeving - ontstaan. Omdat het plan van aanpak in nauw overleg met de ondernemers tot stand is gekomen vormt het ook een goede basis voor intensievere samenwerking op dit thema. Het plan van aanpak is toegesneden op het specifieke gebied van Hessenpoort en de directe omgeving, waarmee het een kader voor een duurzame gebiedsontwikkeling geeft.

In de gebiedsgerichte aanpak zijn drie principes leidend:

1. We helpen nieuw te vestigen bedrijven in een vroeg stadium bij het ontwikkelen van een duurzame bedrijfsvestiging. We streven naar energieneutraliteit en klimaatrobuustheid.
2. Gevestigde en nieuwe bedrijven worden gestimuleerd om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. We zetten daarbij in op het opwekken en afnemen van lokaal opgewekte duurzame energie (stroom, warmte-koude). Klimaatmaatregelen op gebieds-, kavel- of gebouwniveau worden gestimuleerd. Tenslotte verzamelen we "good practices" op het gebied van energie, klimaat en circulariteit.
3. We richten ons op collectieve energie- en klimaatmaatregelen. In de eerste instantie richten we ons op het onderzoeken van de mogelijkheden en de haalbaarheid van een collectief warmte systeem.

Deze hoofdlijnen zijn uitgewerkt in 10 projecten (zie bijlage). De belangrijkste projecten zijn:

- Bedrijven kunnen gebruik maken van een KEC – adviseur.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een collectief warmtesysteem en het aanbieden van duurzame energie.
- Civiele maatregelen die bijdragen aan een klimaat robuuster Hessenpoort.

Datum 25 september 2018

Beoogd effect

Het plan van aanpak draagt bij aan de ambitie van de gemeente om in 2050 energieneutraal, waterrobuust en klimaatbestendig te zijn.

Beide doelen kennen tussendoelen op middellange termijn waaraan het plan van aanpak bijdraagt, namelijk:

- In 2025 zal Zwolle 25% van haar energie duurzaam opwekken en een CO2 reductie bewerkstelligen van 25% ten opzichte van 1990.
- In 2020 wil Zwolle klimaatadaptief handelen.

Doelen die tevens van belang zijn:

- We willen dat duurzaamheid een positieve bijdrage zal leveren aan het imago van Hessenpoort en daarmee de aantrekkelijkheid voor bedrijven en hun werknemers vergroten.
- We willen bedrijven ondersteunen door het ontwikkelen van interessante aanbod op het gebied van duurzame energie. Lokaal opgewekte duurzame energie tegen marktconforme kosten.
- We willen maatregelen op het juiste schaalniveau uitvoeren. Collectief daar waar dit meerwaarde oplevert voor de ondernemers en de gemeente.

Argumenten

1.1 Het plan van aanpak stelt de ambitie vast en is daarmee richtinggevend voor de werkzaamheden die op het gebied van duurzaamheid de komende jaren worden opgepakt binnen Hessenpoort.

Door het opstellen van een plan van aanpak ontstaat meer focus op duurzaamheid binnen Hessenpoort. We willen dat Hessenpoort zich nog meer onderscheidt op het gebied van duurzaamheid en dat (nieuwe) ondernemers worden ontzorgd op Klimaat Energie en Circulariteit (KEC). Daarbij willen we zo vroeg mogelijk in nieuwbouwprojecten advies, kennis en goede voorbeelden in brengen. Ook de verplichtingen vanuit de wetgeving worden eerder ingebracht. Ten slotte zal een gezamenlijke visie op de energievoorziening ervoor zorgen dat bedrijven eerder kiezen voor duurzame energie.

1.2 Het plan van aanpak is in samenspraak met de Ondernemersvereniging Hessenpoort (OVH) tot stand gekomen. Hierdoor ontstaat een goede basis om meer samen te werken aan duurzaamheid op Hessenpoort.

De OVH is al geruime tijd bezig met duurzaamheid en heeft diverse initiatieven genomen. Door intensiever samen te werken kunnen we kwalitatief betere plannen ontwikkelen en kan gemeente haar faciliterende en verbindende rol beter vervullen. Netwerken van de OVH en de gemeente kunnen elkaar aanvullen en versterken.

1.3 In het plan van aanpak richten we ons op collectieve energie- en klimaatmaatregelen, hierbij ligt de nadruk in het eerste jaar op het onderzoeken van de mogelijkheden en de haalbaarheid van collectieve warmtevoorziening.

Collectieve maatregelen op het gebied van warmte en klimaat worden niet door de marktpartijen of individuele bedrijven opgepakt. Hier ligt een duidelijke taak voor de gemeentelijke overheid om deze maatregelen te onderzoeken en eventueel te realiseren.

Datum 25 september 2018

1.4 We verzamelen “good practices” op het gebied van energie, klimaat en circulariteit. Bij voorkeur bij de lokale ondernemers.

Niet alle bedrijven zijn actief bezig met duurzaamheid. Door het verzamelen van de good practices en het inzicht geven in de wettelijke verplichtingen zullen ook de niet-voorlopers geactiveerd worden. Als gemeente hebben we meer overzicht over de toegepaste good practices op het gebied van energie, klimaat en circulariteit (KEC).

Risico's

Bij het uitvoeren van het plan van aanpak bestaan de volgende risico's:

- Hessenpoort kan, in de regio, het imago krijgen dat er bovenwettelijke eisen worden gesteld op het gebied van duurzaamheid. Bovenwettelijke eisen worden echter niet opgelegd aan individuele bedrijven. Maatregelen die verder gaan dan de wettelijke eis zullen altijd in overleg met het individuele bedrijf worden uitgevoerd en actief op zoek gaan naar cofinanciering vanuit RVO (Rijk) en bijvoorbeeld de Alliantie Nieuwe Energie Overijssel. Tevens zal hier helder over gecommuniceerd worden.
- Individuele bedrijven nemen geen of minder maatregelen omdat zij anticiperen op collectieve maatregelen. We zullen in de samenwerking en in de contacten met bedrijven duidelijk maken dat naast collectieve maatregelen ook maatregelen op bedrijfs- en gebouwniveau (wettelijk) noodzakelijk zijn.
- Door het opstellen van een plan van aanpak voor Hessenpoort kan het beeld ontstaan dat er minder prioriteit is voor de bedrijventerreinen Marslanden en Voorst. Dit is niet het geval en ervaringen op Hessenpoort kunnen toegepast worden bij duurzaamheidsmaatregelen en processen op de andere Zwolse bedrijventerreinen.

Financiën

Voor de uitvoering van het plan van aanpak is € 188.000 geraamd over een periode van drie jaar (2018-2020).

Dit bedrag zal voor het grootste deel gedekt worden uit de grondexploitatie Hessenpoort. In 2019 en mogelijk 2020 zal vanuit het gemeentelijke programma Klimaat Energie en Circulariteit (KEC) een financiële bijdrage worden geleverd aan het plan.

Wij streven er ook naar dat er vanuit het provinciale programma Topwerklocaties een substantiële bijdrage wordt geleverd. Duurzaamheid is hierin een belangrijk thema, de planvorming hiervoor is nog niet gereed. Hiervoor volgt een separaat voorstel.

Dit betekent dat de investering van € 188.000, voor de periode 2018 - 2020, als volgt wordt gedekt:

- €163.000 ten laste van de grondexploitatie Hessenpoort
- €25.000 ten laste van het programma Klimaat Energie en Circulariteit (KEC)

Binnen het plan zijn een tweetal onderzoeksprojecten (1.2 en 3.1) die kunnen leiden tot aanvullende investeringen. Indien nodig wordt hierover separaat besluitvorming voorgelegd. Tevens willen we in de loop van 2019 het plan evalueren en daarmee zullen we de planbegroting voor 2020 herijken.

Datum 25 september 2018

Communicatie

Op de website van de gemeente Zwolle/Hessenpoort zal aandacht worden gegeven aan plan van aanpak.

Vervolg

De gemeenteraad wordt geïnformeerd d.m.v. een informatienota. Na de besluitvorming wordt in samenwerking met o.a. de OVH verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak.

Openbaarheid

Het plan van aanpak is openbaar.

Beslisnota voor het college

Datum 19 september 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Aanpassen tarieven Thuisondersteuning Wmo
Versienummer V1.1

Portefeuillehouder K. Sloots
Informant Suzanne Bruns
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon (038) 498 4057
Email S.Bruns@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 2.1.3 In aansluiting op het voorliggende veld bieden we indien nodig (maatwerk)voorzieningen Wmo
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van

Parafering

datumparaaf

Afdelingshoofd
N. Middelbos
Portefeuillehouder
K. Sloots

Raad

- ☐ Informatienota voor de raad
- ☐ Opinionota voor de raad
- ☐ Beslisnota voor de raad
- ☐ n.v.t.

Bijlagen -

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 De tarieven van de overgangsregeling diensten in/aan huis en thuisondersteuning inclusief extra huishoudelijke ondersteuning vanaf 1 juni 2018 aan te passen.
- 2 Stelt de volgende tarieven vast:
 - 2.1 Overgangsregeling diensten in/aan huis
 - HH1 225 euro per maand
 - HH2 325 euro per maand
 - 2.2 Thuisondersteuning
 - A-1 Ondersteunend 225 euro per maand
 - A-2 Ondersteunend 325 euro per maand
 - A-3 Ondersteunend 433 euro per maand
 - Extra Huishoudelijke Schoonmaak 25 euro per uur
 - Aangepast arrangement 25 euro per uur
- 3 Het tariefsverschil tussen gemeenten en aanbieders zal met terugwerkende kracht verrekend worden vanaf 1 juni 2018.

Datum 19 september 2018

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Inleiding

Sinds 1 juni 2017 is de AMvB reële kostprijzen Wmo dienstverlening van kracht. Op grond van deze AMvB zijn gemeenten en aanbieders gehouden een reële kostprijs te berekenen aan de hand van in de AMvB genoemde kostprijselementen, waaronder toepassing van de relevante CAO.

Er heeft een wijziging plaatsgevonden van de cao VVT (Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg), namelijk de invoering van een nieuwe loonschaal voor Wmo huishoudelijke hulp. Dit betekent dat de betreffende medewerkers die binnen de Wmo huishoudelijke ondersteuning verlenen, overgaan van FWG 10 of FWG 15 naar de nieuwe loonschaal HbH.

Vanaf 1 april 2018 zijn leden van BTN en ActiZ gebonden aan de nieuwe loonschaal. De CAO afspraken zijn op 7 mei 2018 algemeen verbindend verklaard. Dat betekent dat ook niet-leden van Actiz en BTN vanaf die datum hieraan gebonden zijn.

Dit besluit heeft dan ook gevolgen voor Zwolle, voor de volgende overeenkomsten:

- Regeling integrale thuisondersteuning
- Overgangsregeling Diensten in/aan huis
- Tarief extra huishoudelijke schoonmaak (Ehs)

Deze overeenkomsten inclusief de bijbehorende tarieven voor 2018 zijn vastgesteld in juni 2017 op basis van reële kostprijzen. In de loop van 2017 zijn de in 2018 te hanteren tarieven met aanbieders afgestemd. Dit heeft geleid tot vragen van aanbieders welke zijn beantwoord. Op dat moment kon nog niet op een nieuwe loonschaal worden geanticipeerd. Hierop heeft de gemeente (verplicht op grond van de AMvB) de aanbieders toegezegd de tarieven aan te passen zodra inzicht in de consequenties van de nieuwe cao-schaal zou ontstaan. Zonder verdere bezwaren van aanbieders zijn de tarieven voor 2018 vastgesteld.

Op dit moment zijn de gevolgen van de nieuwe loonschaal HbH bekend en moeten wij de tarieven 2018 aanpassen aan de gevolgen hiervan.

Beoogd effect

De sociale partners in de sector Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) zijn van mening dat gelet op de krappe arbeidsmarkt in de zorgsector, het voor een goed werkgeverschap noodzakelijk is om de nieuwe loonschaal door te voeren.

Door het toepassen van deze schaal in het tarief voor hulp bij het huishouden leveren wij een bijdrage aan de versterking van de arbeidsmarkt voor zorg en daarmee aan een goede ondersteuning voor onze inwoners. Daarnaast voldoen wij hiermee aan de AMvB reële kostprijzen Wmo dienstverlening.

Datum 19 september 2018

Argumenten

1. Wij passen de tarieven met terugwerkende kracht aan vanaf 1 juni 2018

De AMvB is sinds 1 juni 2017 van kracht en is daarmee van toepassing op Regeling integrale thuisondersteuning, de overgangsregeling Diensten in/aan huis en het tarief extra schoonmaak (Ehs). De ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst Thuisondersteuning en die van de Overgangsregeling Diensten in en aan Huis zijn 1 juni 2018. De Extra huishoudelijke schoonmaak maakt onderdeel uit van beide overeenkomsten. De gemeente is vanaf die datum verplicht de tarieven aan te passen.

2. Voor 2018 zijn reële tarieven vastgesteld maar wij zouden deze opnieuw bekijken wat betreft de gevolgen van de nieuwe loonschaal HbH.

De tarieven voor 2018 van de trajecten integrale thuisondersteuning, de overgangsregeling Diensten in/aan huis en het tarief extra huishoudelijke schoonmaak (Ehs) zijn in juni 2017 vastgesteld op basis van reële kostprijzen. Op basis van deze AmvB zijn de tarieven 2018 verhoogd vergeleken met de tarieven 2017.

Wij gaan hiermee uit van passende tarieven voor 2018 met uitzondering van de invoering van de nieuwe loonschaal HbH per 1 april 2018. De gevolgen hiervan waren ten tijde van het vaststellen van de tarieven 2018 nog niet bekend. De tarieven 2018 worden dan ook alleen voor dit onderdeel, op de van toepassing zijnde trajecten, aangepast.

De loonkosten zijn één van de componenten van de kostenopbouw van het tarief. We hebben gekeken naar het effect van het verhogen van de loonkosten op de verschillende kostencomponenten van het tarief. Hieruit komt naar voren dat het invoeren van de nieuwe loonschaal HbH een effect heeft van ruim 8% op de tarieven.

Dit leidt tot de volgende nieuwe tarieven:

	Tarief 2018	Tarief vanaf 1 juni 2018
Overgangsregeling diensten in/aan huis		
HH1	207 euro per maand	225 euro per maand
HH2	299 euro per maand	325 euro per maand
Integrale thuisondersteuning		
A-1 ondersteunend	207 euro per maand	225 euro per maand
A-2 ondersteunend	299 euro per maand	325 euro per maand
A-3 ondersteunend	399 euro per maand	433 euro per maand
Aangepast arrangement	23 euro per uur	25 euro per uur
Extra huishoudelijke schoonmaak (Ehs)		
1 uur EHS	23 euro per uur	25 euro per uur

Risico's

- Behalve de invoering van de hogere loonschaal is in het CAO akkoord ook afgesproken dat er met ingang van 1 oktober 2018 een algemene loonsverhoging in de cao VVT wordt doorgevoerd van 4%. Inmiddels zijn de achterbannen van werkgever en werknemers akkoord gegaan met de loonsverhoging. Deze loonsverhoging komt bovenop de nieuwe loonschaal en zal bij het bepalen van tarieven voor 2019 betrokken moeten worden en heeft mogelijk gevolgen voor de tarieven 2019.

Datum 19 september 2018

Wij zijn met aanbieders in gesprek over het werken met het nieuwe model Thuisondersteuning. Eén van de aandachtspunten hierbij is of de arrangementen en de trajectprijzen passend zijn bij de prestaties die worden geleverd; reële prijzen voor een reële inspanning. Deze analyse maakt onderdeel uit van het overleg over de tarieven voor 2019. Bij dit gesprek zullen wij ook de nieuwe cao afspraken betrekken.

Financiën

Gemeenten worden geacht de loonstijging als gevolg van de nieuwe loonschaal de komende jaren op te vangen uit de accresafspraken zoals opgenomen in het Interbestuurlijk programma (IBP). Wij verwachten dat verhogen van de tarieven leidt tot structureel extra kosten van 500.000 euro per jaar. Hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Communicatie

De aanpassing van de tarieven wordt met de aanbieders gecommuniceerd

Vervolg

Wat betreft de tarieven voor 2019 geldt dat wij in het najaar 2018 met aanbieders in gesprek gaan over passende tarieven voor 2019. Aangezien de werkwijze van integrale thuisondersteuning nieuw is, zullen we gezamenlijk aan de hand van onze eerste ervaringen met de nieuwe werkwijze en aan de hand van monitoring moeten onderzoeken in hoeverre de tarieven passend zijn bij de verschillende trajecten.

Aangezien wij in Zwolle werken met resultaatsturing op basis van trajecten is hierbij de vraag leidend of het tarief bij het traject thuisondersteuning passend is om de afgesproken resultaten te kunnen realiseren. Het gaat daarbij niet alleen om prijsontwikkelingen zoals CAO afspraken, die een prijsopdrijvend effect kunnen hebben, maar ook om ontwikkelingen als innovatie in het aanbod, nieuwe ondersteuningsvormen en die maken dat met een bepaald tarief bepaalde resultaten bereikt kunnen worden. Op basis van het geheel van deze overwegingen en ontwikkelingen (plussen en minnen) wordt per traject een passend en reel tarief voor 2019 bepaald, waarbij zo nodig de cao verhoging van 4% per 1 oktober 2018 met terugwerkende kracht wordt gecompenseerd.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Openbaar

Onderwerp ontwerp wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging
Versienummer

Informant Ina Heerspink
Eenheid/Afdeling ECR
Telefoon (038) 498 2385
E-mail J.Heerspink@zwolle.nl

Financiën

Benodigde middelen
Dekking t.l.v.:

Parafering

Afdelingshoofd
Janneke Greveling
Portefeuillehouder
Ed Anker

Datumparaaf

Raad

☐ Informatienota voor de raad
☐ Opinienota voor de raad
☐ Beslisnota voor de raad
X n.v.t.

Bijlagen

ontwerp wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 het ontwerp wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging vast te stellen;
- 2 het ontwerp wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging ter inzage te leggen conform artikel 3.9a, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening;
- 3 een kennisgeving van de terinzagelegging van het ontwerp plan te sturen naar betrokken overleginstanties.

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
☐ Gewijzigd
☐ Aangehouden
☐ Teruggenomen

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Op 2 oktober 2017 is het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" door de gemeenteraad vastgesteld. Met dit bestemmingsplan wordt een ondergrondse fietsenkelder mogelijk gemaakt. Tijdens de aanbestedingsfase voor het ontwerp en de realisatie van de ondergrondse fietsenstalling is het ontwerp aangepast. In dit ontwerp is de beoogde ruimte voor de stalling ondergronds en bovengronds groter geworden, met als gevolg dat beoogde fietsenkelder voor een gedeelte buiten de functieaanduiding 'fietsenstalling' komt te liggen. De regeling in het bestemmingsplan laat het gebruik als fietsenstalling buiten het gebied van de betreffende functieaanduiding niet zonder meer toe. Wel is in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt de begrenzing van de functieaanduiding 'fietsenstalling' te wijzigen. In het voorliggende wijzigingsplan wordt de wijziging van de begrenzing geregeld.

Beoogd effect

Het wijzigingsplan in procedure brengen door tervisielegging als ontwerp.

Argumenten

1.1 Vaststelling van het ontwerp betekent voortgang in de procedure

Door het ontwerp vast te stellen, kan een volgende stap op weg naar onherroepelijk worden van het plan worden gezet.

2.1 Het ontwerp plan moet zes weken ter visie worden gelegd

Na vaststelling kan het ontwerpplan ter visie worden gelegd. Een ieder kan dan zijn of haar zienswijze tegen het ontwerpplan kenbaar maken.

3.1 Overlegpartners worden in kennisgesteld van terinzagelgging

In het kader van het bestemmingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein is overleg gepleegd met diverse instanties. Met dit voorliggend wijzigingsplan zijn geen provinciale belangen gemoeid en het wateradvies is in het kader van het bestemmingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein afgegeven. Reden dat in dit geval de overlegpartners in kennis worden gesteld van de terinzagelegging van het ontwerp wijzigingsplan.

Risico's

Er kunnen zienswijzen worden ingediend tegen het ontwerpplan.

Financiën

In dit plan wordt voorzien in een aangewezen bouwplan op grond van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. In het kader van de realisatie van deze publieke fietsenkelder zijn en worden tussen de gemeente en ProRail in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, nadere afspraken omtrent realisatie gemaakt, en tussen gemeente en NS inzake exploitatie. In dit verband zijn binnen de totale set aan afspraken over de realisatie van fietsenkelder ook de plankosten meegenomen en afgedekt binnen het benodigde projectbudget. De investering wordt gedekt door de cofinanciering van het Rijk en uit de beschikbare budgetruimte voor de Spoorzone (Investeringsbesluit 2013, geactualiseerd op 22 januari 2018). Bij het besluit van 22 januari 2018 heeft de raad tevens ingestemd met de tot en met 2021 te realiseren bouwopgaven, inclusief de daarmee samenhangende algemene kosten. Het aanvullend krediet is beschikbaar gesteld. Als vervolg hierop heeft het college de gelden vrijgegeven voor de realisatie van de fietsenkelder Stationsplein

Datum

19 september 2018

Communicatie

Nadat deze beslisnota is vastgesteld door uw college wordt via www.officielebekendmakingen.nl in het Gemeenteblad en in de Staatscourant de bekendmaking van het ter inzage leggen van het ontwerp wijzigingsplan gepubliceerd. Het wijzigingsplan is in te zien via www.ruimtelijkeplannen.nl. Daarnaast worden de vooroverleginstanties van de terinzagelegging van het ontwerpplan op de hoogte gebracht. Tijdens de terinzagelegging kunnen zienswijzen worden ingediend.

Vervolg

Na de tervisielegging volgt besluitvorming over vaststelling van het wijzigingsplan, onder afweging van mogelijk in te dienen zienswijzen.

Openbaarheid

De stukken zijn openbaar.

**Wijzigingsplan Spoorzone-noord,
Stationsplein, 1e wijziging**

Zwolle

wijzigingsplan

wijzigingsplan Wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging

identificatie

identificatiecode:

NL.IMRO.0193.BP18012-0002

projectnummer:

20181198.002

opdrachtleader:

planstatus

datum:

18-9-2018

19-9-2018

status:

concept

voorontwerp

ontwerp

vastgesteld

Inhoudsopgave

TOELICHTING	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Plangebied	6
1.3 Geldende bestemmingsplannen	6
Hoofdstuk 2 Beleidskader	8
Hoofdstuk 3 Planbeschrijving	9
3.1 Stedenbouw	9
3.1.1 Huidige situatie	9
3.1.2 Nieuwe situatie	9
3.2 Archeologie	10
3.3 Cultuurhistorie	10
3.3.1 Huidige situatie	10
3.3.2 Uitgangspunten wijzigingsplan	11
3.4 Verkeer	11
3.4.1 Huidige situatie	11
3.4.2 Uitgangspunt bestemmingsplan	12
3.5 Natuur	12
3.5.1 Huidige situatie	12
3.5.2 Uitgangspunt bestemmingsplan	12
3.6 Water	14
3.7 Milieu	14
Hoofdstuk 4 Juridische aspecten	15
Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid	16
5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	16
5.2 Economische uitvoerbaarheid	16
REGELS	19
Hoofdstuk 1 Inleidende regels	20
Artikel 1 Begrippen	20
Artikel 2 Wijze van meten	21
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels	22
Artikel 3 Verkeer	22
Hoofdstuk 3 Algemene regels	23
Artikel 4 Anti-dubbeltelregel	23
Artikel 5 Algemene aanduidingsregels geluidzone - industrie	24
Artikel 6 Overige regels	25
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels	26
Artikel 7 Overgangsrecht	26
Artikel 8 Slotregel	27

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 2 oktober 2017 is het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" vastgesteld. Met dit bestemmingsplan wordt een ondergrondse fietsenkelder mogelijk gemaakt. Tijdens de aanbestedingsfase voor het ontwerp en de realisatie van de ondergrondse fietsenstalling is het ontwerp aangepast. In dit ontwerp is de beoogde ruimte voor de stalling ondergronds en bovengronds groter geworden, met als gevolg dat beoogde fietsenkelder buiten de functieaanduiding 'fietsenstalling' komt te liggen. De regeling in het bestemmingsplan laat het gebruik als fietsenstalling buiten het gebied van de betreffende functieaanduiding niet zonder meer toe.

In het bestemmingsplan is echter een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt de begrenzing van de functieaanduiding 'fietsenstalling' te wijzigen. Met het voorliggende wijzigingsplan wordt hier toepassing aan gegeven.

1.2 Plangebied

Het plangebied omvat het Stationsplein ten noorden van het stationsgebouw. De begrenzing loopt aan de noord- en oostkant langs de perceelsgrenzen van de Nieuwe Buitensociëteit en het ABN-AMRO kantoor en Starbucks. De zuidzijde wordt begrensd door de gevel van het stationsgebouw en aan de westzijde zijn de bomen voor de parkeergarage (Combgebouw, Stationsplein 15) de grens van het plangebied.

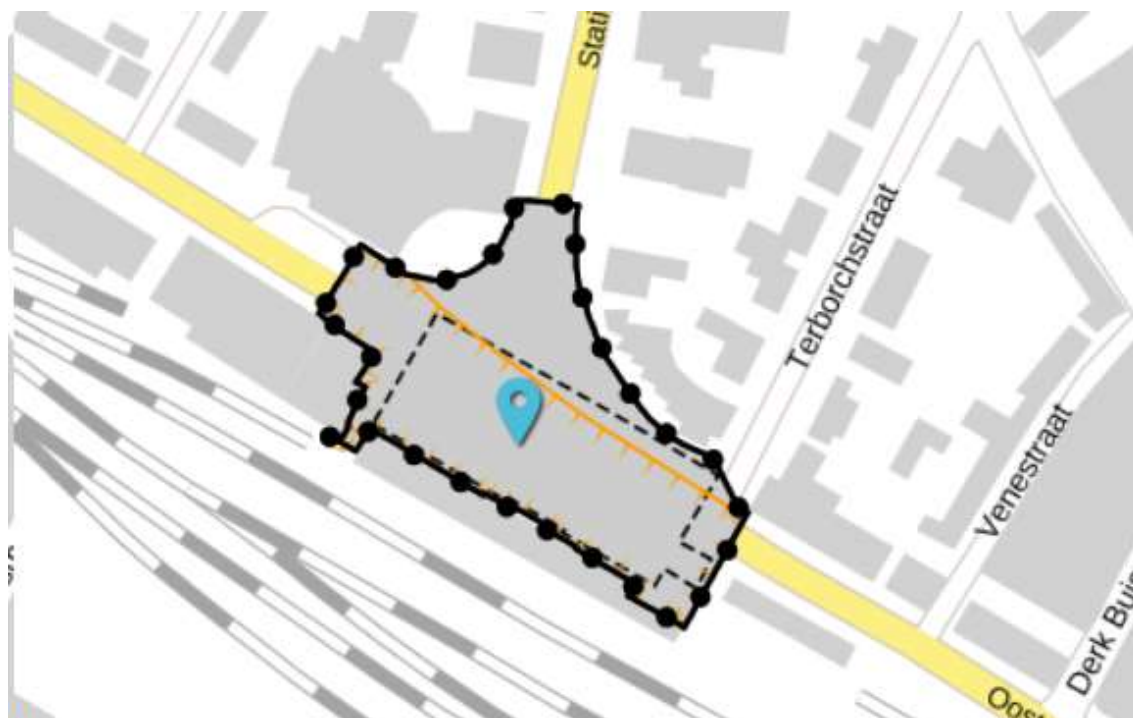
Figuur 1.1 Ligging Plangebied (bron: Esri)

1.3 Geldende bestemmingsplannen

Het plangebied is momenteel juridisch-planologisch geregeld in het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein". Hierin heeft het perceel de bestemming 'Verkeer' met de functieaanduiding 'fietsenstalling'. Een fragment van het geldende bestemmingsplan is weergegeven in figuur 1.2.

Voor het plangebied geldt tevens de gebiedsaanduiding 'geluidzone – industrie'. Deze gebiedsaanduiding is voor het tegengaan van een te hoge geluidsbelasting van geluidsgevoelige gebouwen vanwege het industrieterrein Stork Wärsilä Diesel / Nederlandse Spoorwegen N.V.

In de bestemming 'Verkeer' is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om onder voorwaarden de aanduiding 'fietsenstalling' te wijzigen (artikel 3 lid 3.5). Dit wijzigingsplan geeft toepassing aan deze wijzigingsbevoegdheid.

Figuur 1.2 Fragment geldend bestemmingsplan (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

Hoofdstuk 2 Beleidskader

In het geldende bestemmingsplan Spoorzone-Noord, stationsplein is, omwille enige flexibiliteit te bieden bij de aanleg van een fietsenkelder, binnen de bestemming 'Verkeer' ruimte gelaten om de begrenzing van de aanduiding 'fietsenstalling' te wijzigen. De aanleg van de fietsenkelder raakt geen rijks-, provinciaal beleid. Met de opgenomen wijzigingsbevoegdheid voor het aanpassen van de ruimte voor de fietsenkelder, kan worden gesteld dat het verzoek past binnen het gemeentelijk beleid.

Hoofdstuk 3 Planbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt de bestaande ruimtelijke en functionele structuur van het plangebied beschreven. Daarnaast wordt een beschrijving gegeven van de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij het maken van dit bestemmingsplan.

3.1 Stedenbouw

3.1.1 Huidige situatie

Het monumentale stationsgebouw ligt aan een verkeersplein. Op het plein halteren bussen en er is een doorgaande verbinding met rotonde tussen de Westerlaan, Oosterlaan en Stationsweg. Het plein heeft voornamelijk een verkeersfunctie. Aan de randen van het plein staan, naast het stationsgebouw, diverse gebouwen met dienstverlenende functies. Aan de westkant staat een parkeergarage met daarin enkele dienstverlenende functies (zogenaamde Combigebouw). Op het plein staan enkele bomen, waaronder bijzondere bomen.

Figuur 3.1 Luchtfoto plangebied (bron: Google Maps)

3.1.2 Nieuwe situatie

Met het huidige bestemmingsplan wordt de bouw van een ondergrondse fietsenstalling mogelijk gemaakt. De stedenbouwkundige structuur wijzigt niet. Het monumentale stationsgebouw blijft prominent aanwezig op het stationsplein. Aan de randen blijft de bebouwing ongewijzigd. Op het plein zijn of worden diverse bouwwerken, geen gebouw zijnde gebouwd ten behoeve van reizigersvoorzieningen (toegangspoortjes, overkappingen voor kaartautomaten, etc.). De fietsenstalling wordt ondergronds aangelegd (circa 5 tot 8 meter diep). Op het maaiveld zijn enkel entrees zichtbaar.

Het plan is om de fietsenstalling te realiseren die niet geheel past binnen de geldende planologische mogelijkheden. De begrenzing wordt verruimd aan de Westeraanzijde, de Stationswegzijde en de Oosterlaanzijde. Aan de gevelzijde van het monumentale stationsgebouw blijft de begrenzing ongewijzigd. Deze ruimere begrenzing leidt tot een logischere en gebruiksvriendelijkere indeling van de stalling.

Daarnaast voorziet het beoogde plan in 675 meer stallingplaatsen dan het minimaal vereiste aantal (4800 stallingplaatsen).

Figuur 3.2 Verschil begrenzing functieaanduiding 'fietsenstalling'

3.2 Archeologie

Het plan is gelegen in een gebied dat op de Archeologische Waarderingskaart Zwolle gekwalificeerd wordt met een verwachtingswaarde van 0%. Voor gronden met een verwachtingswaarde van 50% en hoger wordt een dubbelbestemming opgenomen met consequenties bij grondverstorende werkzaamheden in het gebied. Dit is niet aan de orde. Met dit wijzigingsplan wordt de begrenzing van de functieaanduiding 'fietsenstalling' gewijzigd. De gewenste fietsenstalling ligt eveneens in het gebied dat op de Archeologische Waarderingskaart Zwolle gekwalificeerd wordt met een verwachtingswaarde van 0%. Nader onderzoek is dan ook niet nodig.

3.3 Cultuurhistorie

3.3.1 Huidige situatie

Voor de gehele spoorzone is in oktober 2009 een cultuurhistorische analyse opgesteld met bijbehorende kaart. Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de cultuurhistorische waarden. In de cultuurhistorische analyse wordt het volgende gesteld over de directe omgeving van het plangebied:

Historische ruimtelijke structuren:

Het spooreplacement met spoortracés in verschillende windrichtingen, het historische stationsgebouw, de relictten van de spoorwerkplaatsen en andere aan het spoor gerelateerde structuren, zoals de hoge spoorbrug en de bebouwingsstrook aan de Westerlaan. Een belangwekkend ensemble: in vele aspecten wordt hier het indrukwekkende verhaal van de Zwolse spoorweggeschiedenis levend gehouden. Wellicht zijn

ook niet zichtbare relictten van de spoorwerkplaats en het emplacement in de bodem behouden gebleven.

Door de grote omvang is het emplacement een zeer bepalend element in het stadslandschap. Karakteristiek is de wijze waarop het gebied met al zijn artefacten zich op verschillende manieren manifesteert in het gebied: soms schuilgaand achter dichte bebouwings- en groenstructuren, vaak duidelijk beleefbaar via vele doorzichten tussen de bebouwing. Op enkele locaties, zoals vanaf het NS-station, bij de werkplaatsen en vanaf de Hoge Spoorbrug is het emplacementsgebied in volle omvang beleefbaar.

Bebouwing:

De meeste interessante cultuurhistorische bebouwing staat aan de zuidkant van het spoor. Aan de noordkant van het station is het stationsgebouw (rijksmonument) zelf interessant. Deze valt buiten het plangebied.

3.3.2 Uitgangspunten wijzigingsplan

Het wijzigen van de begrenzing van de fietsenstalling heeft geen effect op de cultuurhistorische waarden. Binnen het plangebied bevindt zich geen bebouwing met cultuurhistorische waarden. Het stationsgebouw staat op de rand van het plangebied en zal als zodanig onderdeel uitmaken van de inrichting van de openbare ruimte boven de stalling. Bij de bouw van de fietsenstalling worden maatregelen genomen om negatieve gevolgen voor het Stationsgebouw te minimaliseren.

3.4 Verkeer

3.4.1 Huidige situatie

Het Stationsplein heeft momenteel voornamelijk een verkeersfunctie. Op het plein bevinden zich enkele bushaltes. Daarnaast bestaat de inrichting voornamelijk uit de doorgaande wegen Westerlaan, Oosterlaan en Stationsweg.

Categorisering en verkeersstructuur

Om de gewenste afstemming tussen vormgeving en functie van de weg te kunnen bereiken, is het Zwolse wegennet gecategoriseerd naar een aantal te onderscheiden verkeersfuncties. Centraal in dit wijzigingsplan zijn dat de Westerlaan, Oosterlaan en de Stationsweg. De Westerlaan en Oosterlaan zijn aangewezen als gebiedsontsluitingsweg type B.

Langzaam verkeer

Binnen het plangebied zijn de Westerlaan en Oosterlaan ook aangewezen als hoofd fietsroute. Nabij het station zijn aan deze routes bovengrondse fietsenstallingen gerealiseerd. De capaciteit hiervan schiet te kort waardoor ook fietsen buiten de stallingen worden geparkeerd.

Openbaar vervoer

Het busstation van Zwolle is een belangrijk knooppunt in zowel het stadsnet van Zwolle als in het Overijsselse streeknet. Aan het stationsplein, ligt het eerste (westelijke) busstation wat als stadsbusstation dient. Hier halteren de lijnen die rijden onder meer naar de Zwolse wijken Stadshagen, Oosterenk, Ittersummerbroek, Assendorp en Westenholte, maar ook naar het Deltion Campus en Scholengemeenschap Rechterland. De overige lijnen halteren aan de Oosterlaan, buiten het plangebied.

3.4.2 Uitgangspunt bestemmingsplan

Zoals in het bestemmingsplan is aangegeven, krijgt het plein een verkeersbestemming. Zo blijft de verkeersfunctie de belangrijkste functie ten behoeve van de gebiedsontsluitingswegen: Westerlaan en Oosterlaan. Het busstation wordt verplaatst naar de zuidkant van het station. Grote delen van het plein zullen ingericht worden als verblijfsgebied. Dit is passend binnen de bestemming. Hieronder is ook een meer groene inrichting mogelijk. De stalling wordt ondergronds mogelijk gemaakt binnen deze bestemming.

Door het wijzigen van de begrenzing biedt de stalling plaats voor circa 5475 fietsen in plaats van circa 4800 fietsen. De fietsenstalling aan de Oosterlaan zal (voorlopig) behouden blijven.

3.5 Natuur

3.5.1 Huidige situatie

Het Stationsplein is grotendeels verhard. Het plangebied bevindt zich binnen de hoofdgroenstructuur. Op het plein, binnen het plangebied, staan vijf bijzondere bomen. Daarnaast bevindt zich geen bebouwing waar eventueel beschermde verblijfplaatsen zijn gelegen.

3.5.2 Uitgangspunt bestemmingsplan

3.5.2.1 Natuurbescherming

Het wijzigingsplan biedt de planologische ruimte voor het bouwen van een ondergrondse fietsenstalling. Het plan heeft geen invloed op natuurgebieden in de omgeving.

3.5.2.2 Flora en fauna

In het kader van het project Zwolle spoort is een quickscan flora en fauna gedaan. Het onderzoeksgebied betrof de hele spoorzone van Herfte tot aan het station. Het Stationsplein ligt in het onderzoeksgebied. Hier zijn geen beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) gevonden. Het gebied is niet geschikt voor deze soorten. Extra maatregelen zijn daarom niet nodig.

Voor het plangebied zijn de bomen gewaardeerd (zie figuur 3.1). De paars gekleurde bomen (nr. 1 en 5) zijn 'bijzonder' in het kader van de Bomenverordening. Deze mogen niet zonder meer gekapt worden. De overige bomen (groen) hebben geen bijzondere waarde. De geel gekleurde bomen (6 en 8) zijn zogenaamde Toekomstbomen.

Figuur 3.1 Boomwaarderingskaart

Voor het bouwen van de stallingsruimte staan de bomen met nummers 5 en 9 tot 13 in de weg. De bomen aan de noordzijde van het stationsplein zullen worden gekapt en hebben geen bijzondere status. Voor het verwijderen van bomen is een vergunning nodig. De te verwijderen bomen moeten compenseerd worden. Bij compensatie gaat het om gelijkwaardige bomen. De herinneringsboom (nummer 5) heeft wel een bijzondere status. Op grond van de Bomenverordening moet onderzocht worden of er alternatieven zijn voor het behoud van de boom of moet worden beargumenteerd waarom het behoud van de boom niet opweegt tegen de ruimtelijke ingreep. De boom staat in het midden van het plangebied van de stallingsruimte. Het ontwerp van de stallingsruimte kan niet zodanig worden aangepast dat de boom behouden blijft. Het betreft een jonge herinneringsboom. Het belang van uitbreiding van stallingsruimte ten behoeve van fietsen nabij het station weegt zwaarder dan het behoud van één enkele jonge boom. De boom is, vanwege zijn leeftijd, verplaatsbaar. Er wordt gezocht naar een alternatieve locatie. Bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het onderdeel 'kappen' zal hierover meer duidelijkheid zijn. Alle overige bomen kunnen met de bouw van de stallingsruimte behouden blijven.

Dit aspect staat op dit moment de uitvoering van dit wijzigingsplan niet in de weg.

3.6 Water

Zoals uitvoerig beschreven in de waterparagraaf van het bestemmingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein bevinden zich geen watergangen en waterlopen die specifiek beschermd moeten worden. Het verruimen van de begrezen heeft geen negatief gevolg. De fietsenstalling wordt ondergronds aangelegd tot een diepte van circa 5 meter. Hiermee worden geen belangrijke grondwaterstromen geraakt. Maatregelen hiervoor zijn derhalve niet nodig. Regenwater wordt opgevangen door infiltratie rondom de stallingsruimte. De geadviseerde ontwateringsdiepte en drempelhoogte worden verwerkt in het bouwplan.

3.7 Milieu

In het kader van het opstellen van het bestemmingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein zijn de milieuaspecten voldoende onderzocht en verantwoord. Het verruimen van de aanduiding waardoor een grotere fietsenstalling mogelijk wordt gemaakt heeft geen negatief effect op deze aspecten. Nader onderzoek voor de omgevingsaspecten geluid, bodemkwaliteit, externe veiligheid, kabels, leidingen en straalpaden is dan ook niet nodig.

Hoofdstuk 4 Juridische aspecten

De regels die deel uitmaken van het bestemmingsplan 'Spoorzone-noord, Stationsplein' van de gemeente Zwolle, zoals vervat in de bestanden-set met planidentificatie NL.IMRO.0193.BP16001-0004 met de bijbehorende regels (en bijlagen), zijn onverkort van toepassing na het onherroepelijk worden van dit wijzigingsplan.

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

Het wijzigingsplan doorloopt de in de Wro vastgelegde procedure. Tijdens deze procedure zijn er verschillende momenten waarop burgers en belanghebbenden hun zienswijze op het plan kenbaar kunnen maken. In paragraaf 5.1 volgt een nadere toelichting. Daarnaast is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. Hier wordt in paragraaf 5.2 op ingegaan.

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

In artikel 3.1.1 Bro is bepaald dat overleg gepleegd moet worden met besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn.

Zienswijze

Het wijzigingsplan wordt direct als ontwerp gedurende zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze zes weken wordt een ieder in de gelegenheid gesteld zijn/haar zienswijzen tegen het ontwerp wijzigingsplan kenbaar te maken. Eventuele zienswijzen worden door de gemeente beantwoord en al dan niet gegrond verklaard en al dan niet meegenomen in de vaststelling van het wijzigingsplan. De indieners van de zienswijzen worden hiervan op de hoogte gesteld.

Vaststelling

De vaststelling van het wijzigingsplan wordt door het college van Burgemeester en Wethouders bekend gemaakt en ter inzage gelegd. Tegen het besluit is beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

Grondexploitatie

Indien sprake is van één of meerdere aangewezen bouwplannen in de zin van artikel 6.2.1 Besluit ruimtelijke ordening, (hierna "een aangewezen bouwplan"), in combinatie met een bestemmingsplan, wijzigingsplan, projectuitvoeringsbesluit of omgevingsvergunning is de afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (Grondexploitatiewet) van toepassing. Dit houdt in dat de gemeenteraad een exploitatieplan dient vast te stellen tenzij middels gemeentelijke gronduitgifte dan wel, of in combinatie met, een anterieure overeenkomst de kosten in de grondexploitatie anderszins verzekerd zijn en, indien noodzakelijk, er afspraken zijn gemaakt over een tijdvak, fasering en locatie-eisen.

Voor zover er in het onderhavige wijzigingsplan is voorzien in een aangewezen bouwplan is deze gesitueerd op percelen welke in eigendom zijn bij de gemeente en NS Vastgoed. In kader van de realisatie van deze publieke fietsenkelder zijn tussen de gemeente en Pro Rail in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu nadere afspraken omtrent realisatie gemaakt. In dit verband zijn binnen de totale set aan afspraken omtrent de realisatie van fietsenkelder ook de plankosten meegenomen en afgedekt binnen het benodigde projectbudget en derhalve is het kostenverhaal anderszins verzekerd.

Bij vaststelling van het wijzigingsplan wordt, op grond van het vorenstaande, geen exploitatieplan vastgesteld.

Investeringsvoorstel

Het investeringsbesluit is op 22 januari 2018 geactualiseerd door de gemeenteraad, waarbij de raad tevens heeft ingestemd met de tot en met 2021 te realiseren bouwopgaven, inclusief de daarmee samenhangende algemene kosten. Tevens is een aanvullend krediet beschikbaar gesteld en dit krediet wordt gedekt uit de beschikbare budgetruimte voor de Spoorzone. Als vervolg hierop heeft het college de gelden vrijgegeven voor de realisatie van de fietsenkelder Stationsplein.

Er wordt voor de fietsenkelder geen grondexploitatie geopend. De investering wordt gedekt door de

wijzigingsplan Wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging

cofinanciering van het Rijk en de gemeente. Op basis hiervan wordt het wijzigingsplan geacht economisch uitvoerbaar te zijn.

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

Van toepassing zijn de begrippen Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017, nr. 2017-38405

Artikel 2 Wijze van meten

Van toepassing zijn de Wijze van meten Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Verkeer

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 4 Anti-dubbeltelregel

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

Artikel 5 Algemene aanduidingsregels geluidzone - industrie

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

Artikel 6 Overige regels

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 7 Overgangsrecht

7.1 Overgangsrecht bouwwerken

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017 , nr. 2017-38405

7.2 Overgangsrecht gebruik

Van toepassing zijn de Regels Spoorzone-noord, Stationsplein uit het bestemmingsplan "Spoorzone-noord, Stationsplein" van de gemeente Zwolle, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 02 oktober 2017, nr. 2017-38405

Artikel 8 Slotregel

Het plan wordt aangehaald als:

Wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het wijzigingsplan 'Wijzigingsplan Spoorzone-noord, Stationsplein, 1e wijziging'.

Aldus vastgesteld door de college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwolle in de vergadering

van nummer

drs. H.J. Meijer, burgemeester,

mr. I. Geveke, secretaris ,

LEGENDA

- Plangebied

Plangebiedgrens
- Bestemmingen

V

Verkeer
- Gebiedsaanduidingen

geluidzone - industrie
- Functieaanduidingen

(fis)

fietsenstalling

VERKLARING

- topografische gegevens van de bestaande bebouwing met huisnummers
- kadastrale grenzen en perceelnummers
- kadastrale sectiegrens

Bronhouder:	Schaal:	Formaat:	Bestandsnaam:	
Gemeente Zwolle	1 : 1000	A2	BP18012-0002.pdf	
Planjurist:	Getekend door:	Datum:	Bladnr:	
Rho	J.F.G. Grobbe	04-09-2018	1 van 1	
Vaststellingsbesluit:				
n.v.t.				

ruimte op orde

Gemeente Zwolle

Ruimtelijke Planvorming | Lubeckplein 2 | 8017 JZ Zwolle | Postbus 10007 | 8000 GA Zwolle | 036-498 9111

Zwolle

Beslisnota voor het college

Datum 25 september 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Actieplan Toegankelijkheid
Versienummer 2.0

Portefeuillehouder W. Dogger
Informant Jeroen van Doorne
Afdeling Ruimte en Economie
Telefoon (038) 498 32 48
Email J.van.Doorne@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.3.1 We zorgen voor een toekomstbestendige verkeersinfrastructuur met prioriteit voor schoon vervoer
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van N.v.t.

Parafering

datumparaaf

Afdelingshoofd
B. Drummen
Portefeuillehouder

Raad

- ☒ Informatienota voor de raad
- ☐ Opinienota voor de raad
- ☐ Beslisnota voor de raad
- ☐ n.v.t.

Bijlagen

- 1) Plan van Aanpak Toegankelijkheid
- 2) Actieplan Toegankelijkheid
- 3) Juryrapport Zwolle: 'Verkiezing meest toegankelijke gemeente 2018'
- 4) Rapport: Verdiepingsonderzoek Zwolle, Verkiezing Meest toegankelijke gemeente 2018'
- 5) Acties voor Fracties

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 Kennis te nemen van de bij deze beslisnota gevoegde documenten
- 2 Het Plan van Aanpak en het Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019 vast te stellen
- 3 Bijgevoegde documenten ter kennisgeving naar de raad sturen.

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Datum 25 september 2018

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van 3 juli 2017 in het kader van de perspectiefnota 2018 hebben de PvdA, ChristenUnie en het CDA de motie 'Actieplan Toegankelijkheid' ingediend.

In deze motie verzoeken de partijen het college om:

- 1) In een jaarlijks actieplan de uit te voeren activiteiten weer te geven en uit te werken
- 2) Middels het actieplan de Zwolse bevolking te informeren over de concrete ingrepen die worden gedaan om te komen tot een nog toegankelijker Zwolle.

Deze motie is met algemene stemmen aangenomen.

Beoogd effect

Met het bijgevoegde Plan van Aanpak en Actieplan wordt uitvoering gegeven aan de ingediende motie.

Argumenten

Het Plan van Aanpak en het Actieplan 2018/ 2019 vormen enerzijds het fundament en anderzijds een concrete invulling voor de uit te voeren actie de komende jaren op het gebied van een Toegankelijk Zwolle.

Risico's

Waar mogelijk wordt er werk met werk gemaakt, worden reguliere uren van medewerkers ingezet voor het uitvoeren van werkzaamheden, of wordt gebruik gemaakt van de kennis, kunde en uren van de mensen van Toegankelijk Zwolle. Deze organisatie bestaat voor een groot deel uit vrijwilligers. Daarnaast vindt ondersteuning van Toegankelijk Zwolle plaats op basis van een subsidie aan Travers. Het wegvallen van de subsidie, of vrijwilligers betekent mogelijk dat een deel van de acties niet, of beperkter uitgevoerd kunnen worden.

Financiën

Het Actieplan 2018/ 2019 heeft geen (financiële) consequenties. Wel kan het zijn dat er nieuwe acties, met mogelijk (financiële) consequenties voortkomen uit de in het Actieplan 2018/ 2019 opgenomen acties. Deze acties en consequenties worden in dat geval meegenomen in het Actieplan 2020 en bij de begroting van 2020.

Communicatie

Het Plan van Aanpak en het Actieplan worden ter kennisgeving naar uw Raad. Daarnaast is Toegankelijk Zwolle betrokken bij de totstandkoming van beide documenten. Desgevraagd hebben zij aangegeven positief te staan tegenover het Actieplan. Tot slot wordt per actie bekeken op welke wijze communicatie in algemene zin, of richting specifieke doelgroepen kan/ moet worden ingezet.

Datum 25 september 2018

Vervolg

Met het vaststellen van het Actieplan 2018/ 2019 wordt er de komende ruime jaar uitvoering gegeven aan deze acties. Tevens worden de uitkomsten van de acties waar nodig meegenomen bij het Actieplan 2020.

Openbaarheid

Openbaar

Plan van Aanpak Toegankelijk Zwolle

"Niet praten, maar doen"

Datum 25 september 2018
Titel Plan van Aanpak Toegankelijk Zwolle

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Acties voor fracties	4
1.4	Leeswijzer	4
2	VN verdrag	5
2.1	Zelfstandigheid en zeggenschap	5
2.2	Toegankelijkheid	6
2.3	Gelijkheid	6
3	Inclusie	7
3.1	Wat verstaan wij onder inclusie?	Error! Bookmark not defined.
3.2	Werkwijze	7
4	Aanpak en Prioritering	8
4.1	Fysiek	8
4.2	Sociaal	9
4.3	Informatie en Communicatie	9
4.4	Prioritering	10
4.5	Doorkijk naar 2020	10

1 Inleiding

Medio december 2006 hebben de Verenigde Naties het 'Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' aangenomen. Artikel 1 van dit verdrag schrijft voor dat personen met een handicap in een 'inclusieve samenleving' niet worden belet volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.

Het college van B&W heeft het VN verdrag op 9 april 2013 namens de gemeente Zwolle ondertekend. 'Inclusief beleid' gaat over non-discriminatie, participatie, gelijke kansen, toegankelijkheid en persoonlijke autonomie. Om de omslag naar een inclusieve samenleving te bevorderen, stelt het rijk voor dat gemeenten met 'lokale agenda's voor inclusie' gaan werken.

Naar aanleiding van het VN verdrag heeft Zwolle in 2016 allereerst een Visie op de toegankelijkheid van de openbare ruimte opgesteld. Na vaststelling van deze Visie door de raad is de visie vertaald in een handboek met ontwerprichtlijnen ter bevordering van de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit handboek is in mei 2017 gepubliceerd via <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>

1.1 Aanleiding

In de Perspectiefnota 2018 – 2021 is beschreven hoe de gemeente Zwolle wil bouwen aan de toekomst van de stad en regio, met als motto 'Werken aan het Zwolle van morgen'.

Op 3 juli 2017 heeft de toenmalige gemeenteraad van de gemeente Zwolle bij het behandelen van de Perspectiefnota 2018 een motie aangenomen, waarin zij het college het volgende verzoekt:

- In een jaarlijks actieplan de uit te voeren activiteiten weer te geven en uit te werken.
- Middels het actieplan de Zwolse bevolking te informeren over de concrete ingrepen die worden gedaan om te komen tot een nog toegankelijker Zwolle.

1.2 Doel

In Zwolle kiezen we er voor om toegankelijkheid zo pragmatisch mogelijk aan te pakken, maar niet zonder daarbij de grote lijnen uit het oog te verliezen. Om te komen tot een afgewogen jaarlijks actieplan is daarom gestart met het opstellen met een overkoepelend Plan van Aanpak. De grote lijnen uit dit Plan van Aanpak worden in een jaarlijks actieplan vertaald in concrete acties. Het actieplan vertaalt het grote verhaal van het VN verdrag in concrete behapbare acties. Daarbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij bestaande ontwikkelingen. Lopende en/of reguliere werkzaamheden zijn niet in dit het actieplan opgenomen.

Het VN-verdrag zegt bewust *“Nothing about us, without us”*. De Zwolse belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle heeft een belangrijke rol in de uitvoering van het VN-verdrag. Zij schrijft en denkt mee aan de acties en heeft ook een belangrijke rol in de uitvoering ervan en is dan ook actief betrokken bij de totstandkoming van dit Plan van Aanpak en het actieplan

1.3 Acties voor fracties

Rondom de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 heeft Toegankelijk Zwolle een lijst met 9 concrete acties gemaakt om de lokale politiek te inspireren op het gebied van toegankelijkheid. Deze 9 acties voor een Toegankelijk Zwolle zijn als uitgangspunt genomen bij het opstellen van het Actieplan. Voor de volledigheid is het document ‘Acties voor Fracties’ als bijlage bij dit plan van Aanpak gevoegd. Tevens zijn hieronder de 9 punten kort weergegeven:

- 1) Zet in op bewustwording
- 2) Realiseer een stimuleringsfonds
- 3) Geef het goede voorbeeld
- 4) Verbeter de informatie over toegankelijkheid
- 5) Gebruik de kennis van ervaringsdeskundigen
- 6) Verbeter de informatie over voorzieningen en regelingen voor mensen met een beperking
- 7) Maak ruimte voor experiment
- 8) Integreer toegankelijkheid in het beleid
- 9) Reserveer geld voor toegankelijkheid.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk geeft hoofdstuk 2 een beschrijving van het VN-verdrag weer. In hoofdstuk 3 staan we stil bij de aanpak en prioritering. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 de aanpak en de prioritering geschetst en wordt een doorkijk naar 2020 gegeven. Het Actieplan met daarin de activiteiten voor 2018 is opgenomen in bijlage 1 bij dit Plan van Aanpak. Naast dit Actieplan zijn tevens het juryrapport voor Zwolle van de ‘Verkiezing meest toegankelijke gemeente 2018’, het rapport ‘Verdiepingsonderzoek Zwolle, Verkiezing Meest toegankelijke gemeente 2018’ en het document ‘Acties voor Fracties’ als bijlage bijgevoegd.

2 VN verdrag

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is de basis voor dit plan van aanpak. Nederland heeft dit verdrag in juli 2016 geratificeerd. Het verdrag moet zorgen voor een betere positie van mensen met een handicap in de samenleving. Want mensen zijn allemaal verschillend maar wel gelijkwaardig, en iedereen moet gewoon onbeperkt mee kunnen doen.

Het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap gaat onder andere over gelijkheid, doeltreffendheid en redelijkheid, toegankelijkheid en zelfstandigheid. De drie belangrijkste onderwerpen zijn:

- Zelfstandigheid en zeggenschap;
- Toegankelijkheid en
- Gelijkheid.

Uitgangspunten VN-Verdrag inzake personen met een handicap:

2.1 Zelfstandigheid en zeggenschap

Volledige zelfstandigheid voor mensen, ook voor mensen met een handicap, vormt de basis van het Verdrag. Niet de mate van ondersteuning die iemand nodig heeft, bepaalt hoe zelfstandig iemand is. Maar iemand is zelfstandig op het moment dat een persoon zelf vorm en inhoud kan geven aan zijn leven en daarbij de ondersteuning krijgt die nodig is.

De hoofdambitie van het VN-verdrag is dat mensen met een handicap meer naar eigen wens en vermogen kunnen meedoen aan de samenleving, net als ieder ander. Mensen met een handicap willen zoveel mogelijk zelf de regie over hun eigen leven houden.

De mate van ondersteuning die iemand nodig heeft, bepaalt niet hoe zelfstandig iemand kan zijn.

2.2 Toegankelijkheid

Om naar vermogen mee te kunnen doen is het van belang dat de samenleving toegankelijk is. Hierbij gaat het om bereikbaarheid, bruikbaarheid en begrijpelijkheid.

Bereikbaarheid:

- De omgeving en het vervoer dient zo ingericht te zijn dat iedereen zo zelfstandig mogelijk overal kan komen.

Bruikbaarheid:

- Gebouwen, diensten en voorzieningen moeten door iedereen zo zelfstandig mogelijk gebruikt kunnen worden.

Begrijpelijkheid:

- Informatie moet voor iedereen beschikbaar en begrijpelijk zijn.

Alle mensen moeten volledig en op voet van gelijkheid mee kunnen doen aan alle aspecten van het leven. Ook de mensen met een handicap. Een land moet er voor zorgen dat er toegang is tot de omgeving, tot vervoer, informatie, de werkplek en toegang tot openbare faciliteiten en diensten. Knelpunten zijn bijvoorbeeld:

- ontoegankelijke voorzieningen, zoals stations, kantoren, winkels en horeca,
- betaalautomaten,
- maar ook websites op internet.

Het Verdrag verplicht ons voortaan na te denken over vragen als:

- Is de informatie die ik aanbied wel toegankelijk voor mensen met een verstandelijke handicap?
- Kunnen mensen met een rolstoel zelf bij ons gebouw naar binnen en er weer uit?
- Heb ik er rekening mee gehouden dat mensen met een hulphond kunnen komen?
- Hebben wij onze verkiezingsinformatie zo ingericht, dat ook mensen met een verstandelijke handicap er gebruik van kunnen maken?

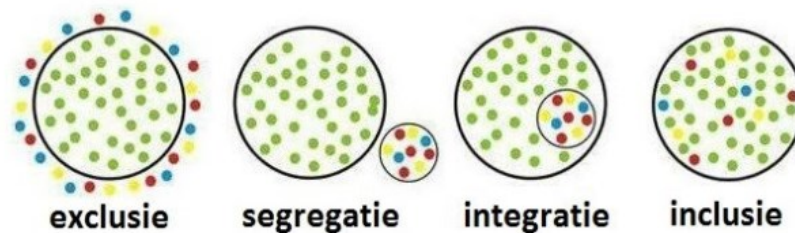
2.3 Gelijkheid

Alle mensen hebben recht op gelijkheid. Soms zijn er aanpassingen nodig om voor mensen hetzelfde te kunnen bereiken. Het is belangrijk te kijken naar wat iemand nodig heeft. Het kan dan zijn dat je mensen ongelijk moet behandelen, om gelijkheid te bereiken in bijvoorbeeld levenskwaliteit, maatschappelijke deelname of onderwijs. Als je vooraf rekening houdt met een grote diversiteit van mensen, hoef je achteraf geen aanpassingen voor een specifieke groep te maken en sluit je niemand buiten.

Achteraf blijkt vaak dat aanpassingen voor veel meer mensen prettig zijn.

3 Inclusie

Inclusie is een begrip dat op diverse manieren geïnterpreteerd kan worden. Letterlijk betekent het: *“Insluiting, het tegenovergestelde van exclusie”* (Bron: Van Dale). Dit wordt mooi verbeeld in onderstaande afbeelding.

Afbeelding 1: Verschil tussen exclusie, segregatie, integratie en inclusie

Als het gaat om participatie wordt inclusie vaak omschreven als: “De insluiting in de samenleving van achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten”

In Zwolle streven we er naar om iedereen zo optimaal deel te kunnen laten nemen en niemand uit te sluiten. Daarbij gaat het wel om maatwerk. Inclusie mag daarom nooit een doel op zich zijn, de mens zelf staat centraal.

Onder inclusie verstaan wij dan ook het volgende:

Iedereen kan naar eigen keuze meedoen.

3.1 Werkwijze

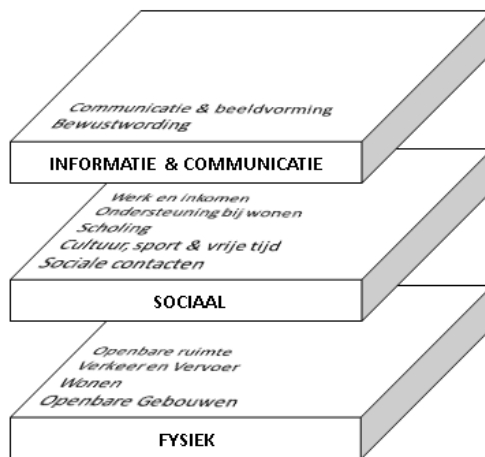
Bij het opstellen van het bijgevoegde Plan van Aanpak is niet alleen naar het Fysieke Domein gekeken. Mede gelet op de aanbeveling uit het juryrapport van de verkiezing ‘Meest toegankelijke gemeente 2018’ en de Acties voor Fracties is ook actief gekeken naar acties binnen de pijlers Sociaal en Informatie & Communicatie.

4 Aanpak en Prioritering

Binnen de aanpak van toegankelijkheid onderscheiden we drie pijlers:

- Fysiek
- Sociaal
- Informatie en Communicatie

In afbeelding 2 zijn de drie pijlers weergegeven met daarbinnen hun concrete aandachtsgebieden.

Afbeelding 2: Pijlers waarbinnen toegankelijkheid een rol speelt

4.1 Fysiek

De fysieke pijler is de eerste drempel die gelijkwaardige deelname aan de samenleving in de weg staat of juist kan bewerkstelligen. Deze pijler vormt dan ook de basis, ofwel het fundament voor mensen met een handicap om gelijkwaardig te kunnen participeren. Je dient immers een locatie te kunnen bereiken om er vervolgens onderwijs te kunnen volgen en om ergens te kunnen werken is het noodzakelijk dat je een gebouw in kan en voorzieningen als het toilet bijvoorbeeld kunt gebruiken.

In het fysieke domein dient toegankelijkheid gerealiseerd te worden van:

- Openbare ruimte
- Gebouwen
- Woningen
- Openbaar Vervoer

De aanpassingen binnen de fysieke ruimte zijn van directe invloed op de sociale pijler. Dit betekent dat aanpassingen binnen de fysieke pijler op het gebied van toegankelijkheid gunstige effecten hebben voor de sociale pijler, ook financieel.

Een voorbeeld hiervan zijn de aanpassingen van de bushaltes en de laagdrempelige bussen. Door deze aanpassingen zijn minder reizigers aangewezen op het (duurdere) WMO-vervoer. Deze aanpassing in de fysieke pijler betekent niet alleen dat mensen met een handicap beter deel kunnen nemen aan de maatschappij, maar tevens een besparing binnen de sociale pijler.

4.2

Sociaal

Onder de sociale pijler verstaan we zaken als werk en inkomen, ondersteuning bij wonen, scholing, cultuur, sport & vrije tijd en sociale contacten. Het belangrijkste onderdeel van deze pijler is het bieden van ondersteuning, hulp of subsidies zodat mensen met een handicap naar eigen wens en vermogen mee kunnen doen aan de samenleving. Desgewenst kunnen ze zodoende langer op een reguliere sportvereniging, werkgever of bijvoorbeeld school blijven.

Het doel van deze sociale pijler is om mensen met een handicap door middel van (beperkte) hulp langer thuis kunnen laten wonen, begeleiden naar (betaald) werk of bijvoorbeeld hulp bieden bij het op orde brengen of houden van hun financiële situatie. Enerzijds zorgen we hiermee dat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, werken of deelnemen aan de maatschappij. Anderzijds voorkomen we hiermee dat deze groep mensen aanspraak moet maken op specialistische of specifieke (vaak individuele) en dus duurdere voorzieningen.

Thema's die landelijk genoemd worden zijn:

- Werk
- Onderwijs
- Participatie
- Zorg en ondersteuning

4.3

Informatie en Communicatie

De laatste pijler betreft Informatie en Communicatie. Niet alleen de openbare ruimte, maar ook de informatie en communicatie-uitingen moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent dat websites, brieven en andere informatie en communicatie-uitingen zodanig moeten zijn opgesteld dat ze voor iedereen technische bereikbaar, begrijpelijk en leesbaar zijn.

Voorbeelden hiervan zijn websites met voorleessoftware, gebruik van teksten op een bepaald niveau waardoor deze voor de meerderheid van de Nederlandse bevolking te begrijpen zijn en het gebruik van kleuren met een groot contrast.

4.4 Prioritering

Binnen deze drie pijlers is de eerste winst te behalen bij acties binnen het Fysieke Domein, omdat het Fysieke Domein de eerste drempel tot deelname aan de maatschappij vormt. Wanneer mensen met een handicap langer zelfstandig kunnen blijven wonen, verplaatsen en toegang hebben tot openbare gebouwen zijn de eerste randvoorwaarden voor een inclusieve samenleving aanwezig. Hier ligt dan ook onze focus voor de te ondernemen acties. Daar komt bij dat, zoals eerder onder hoofdstuk 4.1 al gesteld is, een aanpassing binnen de fysieke pijler ook een direct invloed heeft op het realiseren van inclusie binnen de sociale pijler.

Dit betekent uiteraard niet dat we acties binnen het sociale Domein of op het gebied van Informatie en Communicatie uitsluiten. Wanneer binnen een van deze pijlers concrete acties mogelijk zijn om te komen tot een inclusieve(re) samenleving, dan pakken we deze met beide handen aan.

In bijlage 1 vindt u een overzicht van de lopende en geplande acties voor 2018, gebaseerd op een van de drie pijlers. Voor een aantal van deze acties geldt dat ze ook in 2019 (en verder) doorlopen. Denk hierbij aan een meldpunt of het schouwen van de openbare ruimte. Voor andere acties geldt dat de concrete uitwerking mogelijk niet in 2018 kan plaatsvinden. Hierbij kan gedacht worden aan de aanpassing van de openbare ruimte op basis van een nog uit te voeren scan.

4.5 Doorkijk naar 2020

In navolging van dit Plan van Aanpak en Actieplan gaan we komend jaar werken aan een Actieplan voor 2020. Om de implementatie van het VN-verdrag goed door te voeren dient er geïnvesteerd te worden in toegankelijkheid. Hier is de komende jaren structureel geld voor nodig. Bij het opstellen van het Actieplan 2020 wordt bekeken hoe hier invulling aan gegeven kan worden, zodat bij het opstellen van de begroting van 2020 hier een afweging in gemaakt kan worden.

Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

Opdrachtgever	W. Dogger
Opdrachtnemer	J. van Doorne
Versie	2
Datum	25 september 2018

Datum 25 september 2018
Titel Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

Inhoud

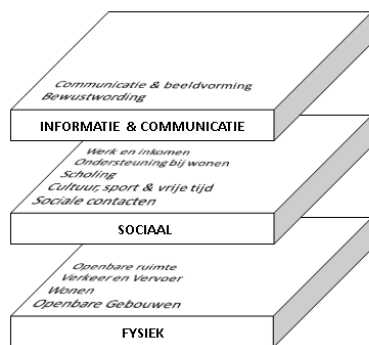
1	Actieplan Toegankelijkheid	3
2	Algemeen	3
2.1	Koplopergemeente	3
3	Fysiek	4
3.1	Openbare Gebouwen	4
3.1.1	Schouwen van gebouwen in gemeentelijk beheer	4
3.1.2	Toegankelijkheid stemlokalen	4
3.2	Wonen	5
3.2.1	Woningcorporaties checklist	5
3.2.2	T-Huis aangepaste woning/ informatiecentrum	5
3.3	Verkeer en Vervoer	6
3.3.1	Pilot Voetganger centraal	6
3.3.2	Fietssticker	6
3.3.3	Verkeerslichten	7
3.4	Openbare ruimte	7
3.4.1	Meldpunt Toegankelijke stad	7
3.4.2	Beeldmeetlat CROW	8
3.4.3	Verdiepingslag geleidenlijnen	8
3.4.4	Dementie en de openbare ruimte	8
3.4.5	Toegankelijke speeltuinen	9
3.4.6	Eurosleutel	9
3.4.7	Informatie voor (oudere) bezoekers binnenstad	9
4	Sociaal	10
4.1	Beleid	10
4.1.1	Lokale inclusie agenda	10
4.2	Cultuur, Sport & Vrije tijd	10
4.2.1	Zorgeloos Vechtdal	10
4.2.2	Wheelmap	11
5	Informatie en Communicatie	12
5.1	Bewustwording	12
5.1.1	Week van de Toegankelijkheid	12
5.1.2	Stadsexpedities	12
5.1.3	Vergunningen	13

1 Actieplan Toegankelijkheid

Op heel veel terreinen wordt op dit moment al gewerkt aan toegankelijkheid. Zo wordt toegankelijkheid zoveel mogelijk integraal meegenomen in reguliere werkzaamheden en lopende projecten. Deze werkzaamheden zijn in dit actieplan niet opgenomen.

In het kader van het VN Verdrag worden ook verschillende acties opgepakt die extra zijn op terreinen waar nu geen projecten zijn gepland. Dit actieplan beschrijft deze acties voor 2018 en 2019.

De acties sluiten wel zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven en projecten (werk-met-werk maken) omdat er geen (structureel) budget beschikbaar is voor de aanpak van knelpunten. Zoals aangegeven in Plan van Aanpak ligt de nadruk nog altijd op acties in het Fysiek Domein, omdat hier de vrij snel concrete acties kunnen worden gerealiseerd.

Afbeelding 1: Pijlers waarbinnen toegankelijkheid een rol speelt

2 Algemeen

2.1 Koplopergemeente

De gemeente Zwolle is één van de 25 gemeentes die mee doet aan het koploper-programma van de VNG voor de implementatie van VN-verdrag voor mensen met een beperking. Het koploper programma is bedoeld om een extra impuls te geven aan al lopende initiatieven van gemeenten op het gebied van toegankelijkheid. Binnen dit koploperprogramma kan informatie gedeeld worden, kunnen we leren van goede voorbeelden en kunnen bestaande initiatieven groter gemaakt worden.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De stadsergonoom is eerste aanspreekpunt voor het programma en coördineert eventuele acties. Deze uren zijn gedekt vanuit de structurele uren die hier voor beschikbaar zijn. De uren van overige medewerkers worden gedekt vanuit de lopende projecten waarmee zij deel nemen aan het koploperprogramma.

3 Fysiek

3.1 Openbare Gebouwen

3.1.1 Schouwen van gebouwen in gemeentelijk beheer

Als gemeente beheren we ongeveer 170 objecten. Een deel van de objecten zijn publieke gebouwen zoals als het stads kantoor en het stadhuis. Maar ook gebouwen zoals Hedon, de Spiegel of de commerciële ruimtes onder het stads kantoor zijn gemeentelijk vastgoed. In kader van het VN-verdrag moeten alle openbaar toegankelijke gebouwen ook echt toegankelijk zijn. Als gemeente hebben we een hierin een voorbeeldrol. Op dit moment hebben we geen helder beeld van hoe toegankelijk de door de gemeente Zwolle beheerde gebouwen zijn.

Dit betekent in de praktijk dat onder andere de scholen, wijkgebouwen, musea en de openbare invalidentoiletten moeten worden geschouwd en waar nodig worden aangepast. Samen met Toegankelijk Zwolle worden de gemeentelijke gebouwen geschouwd om te bepalen welke aanpassingen (met bijbehorende kosten) nodig zijn en met welke prioritering. Hiervoor is al een Plan van Aanpak opgesteld. Voor de uitvoering van de aanpassingen zijn echter ook (financiële) middelen nodig.

Financiën

Op dit moment is er nog geen zicht op de noodzakelijke aanpassingen en daarmee ook niet op de benodigde kosten. Waar mogelijk maken wij werk met werk in het kader van bijvoorbeeld regulier onderhoud. Samen met onder andere de afdeling Vastgoed, Beheer Gebouwen en externe huurders gaan we op zoek naar middelen om de benodigde aanpassingen te (kunnen) financieren.

Toelichting:

- Het schouwen van de gebouwen vindt plaats door belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle. Ondersteuning van Toegankelijk Zwolle vindt plaats op basis van een subsidie aan Travers.
- Voor de uitvoering van aanpassingen zijn momenteel nog geen middelen beschikbaar. Dit wordt in overleg met de afdeling Vastgoed opgepakt.

3.1.2 Toegankelijkheid stemlokalen

Eind maart 2018 heeft de minister van BZK aangekondigd dat op 1 januari 2019 een wijziging van de Kieswet in werking treedt. Vanaf die datum worden de volgende twee onderdelen opgenomen:

- *“Burgemeester en wethouders dragen er zorg voor dat alle in de gemeente aangewezen stemlokalen zodanig zijn gelegen en zo zijn ingericht en uitgerust dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen.*
- *Indien burgemeester en wethouders niet voldoen aan het tweede lid informeren zij de gemeenteraad over de reden hiervoor.”*

Financiën

Op dit moment is er nog geen zicht op de noodzakelijke aanpassingen en daarmee ook niet op de benodigde kosten.

Toelichting:

- Op dit moment is onbekend wat deze Kieswetswijziging voor concrete consequenties heeft. De verwachting is dat een aantal van de huidige stemlokalen niet (voldoende) toegankelijk is voor kiezers met een lichamelijke beperking.
- Voor de uitvoering van aanpassingen zijn momenteel nog geen middelen beschikbaar.

3.2 Wonen

3.2.1 Woningcorporaties checklist

Voor veel aanpassingen aan woningen die nodig zijn voor mensen met een beperking, geldt dat ze vaak al zonder meerkosten vanaf het begin van het (bouw)project meegenomen kunnen worden. Dit gebeurt in de praktijk vaak niet, waardoor dure (WMO) aanpassingen achteraf nodig zijn. Toegankelijk Zwolle wil daarom een checklist opstellen die woningbouwcoöperaties kunnen gebruiken bij de woningbouwontwikkeling.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De checklist wordt opgesteld door belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle. Ondersteuning van Toegankelijk Zwolle vindt plaats op basis van een subsidie aan Travers.

3.2.2 T-Huis aangepaste woning/ informatiecentrum

Toegankelijk Zwolle werkt aan een initiatief om te komen tot een woning-/ informatiecentrum waar (informatie over) aanpassingsmogelijkheden en voorzieningen in kader van wonen bekeken en geprobeerd kunnen worden. Dit initiatief wordt meegenomen in het project Wonen en Zorg.

Financiën

(Vooralsnog) geen consequenties.

Toelichting:

- Het voorstel wordt opgesteld door belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle. Ondersteuning van Toegankelijk Zwolle vindt plaats op basis van een subsidie aan Travers.
- Wanneer vanuit het project Wonen en Zorg het initiatief als kansrijk wordt bestempeld, zullen extra middelen nodig zijn voor de realisatie.

Datum	25 september 2018
Titel	Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

3.3 Verkeer en Vervoer

3.3.1 Pilot Voetganger centraal

In samenwerking met VVN, Toegankelijk Zwolle en Windesheim, wordt in het kader van de mobiliteitsvisie een onderzoek voorbereid waarmee zowel de objectieve als subjectieve (verkeers-) veiligheid van voetgangers op specifieke (probleem)locaties kan worden bepaald. Daarbij is ook specifieke aandacht voor de voetganger met een beperking. Op basis van het onderzoek worden aanbevelingen gedaan voor zowel fysieke als sociale maatregelen om de verkeerssituatie te verbeteren. Met deze actie sluiten we aan op de Mobiliteitsvisie die momenteel wordt opgesteld.

Financiën

(Vooralsnog) geen consequenties.

Toelichting:

- De pilot is onderdeel van de Mobiliteitsvisie.
- Voor eventuele fysieke of sociale maatregelen om de verkeerssituatie te verbeteren zijn geen financiële middelen beschikbaar. Deels kunnen deze in reguliere werkzaamheden en/ of projecten meegenomen worden. Daar waar dit niet kan zijn extra middelen nodig.

3.3.2 Fietssticker

Geparkeerde fietsen in de binnenstad zorgen voor chaos, een verminderde uitstraling en belemmeren de toegankelijkheid van het gebied. Daarom geldt in een steeds groter deel van de binnenstad een fietsparkeerverbod. Voor sommige mensen is de afstand vanaf de fietsenstalling tot aan het winkelgebied echter een te grote afstand om te lopen. Voor deze mensen starten we met een pilot met een fietssticker. Deze sticker maakt (aan de handhaver) duidelijk dat de gebruiker een beperking heeft en daarom wel in het winkelgebied mag parkeren. Om misbruik van de sticker tegen te gaan wordt de sticker in eerste instantie alleen aangeboden aan mensen die in aanmerking komen voor of in het bezit zijn van een invalideparkeerkaart.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor de communicatie en drukken en versturen de sticker van worden gedekt vanuit de reserve parkeren.

3.3.3 Verkeerslichten

Verkeerslichten zijn voor mensen met een beperking soms een groot obstakel. Voor blinden en slechthzienden is het feit dat rateltickers meestal niet meer aanstaan erg lastig. Mensen die gebruik maken van een scootmobiel kunnen lang niet altijd goed bij de knop. En voor ouderen of mensen in een rolstoel is de oversteektijd soms erg kort. Samen met Toegankelijk Zwolle gaan we kijken naar welke knelpunten er zijn rondom verkeerslichten en welke (innovatieve) oplossingen er voor zijn. Met deze actie sluiten we aan op de Mobiliteitsvisie.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De uren komen deels ten laste van de structurele uren die beschikbaar zijn voor het onderhoud van verkeerslichten.
- Eventuele pilot worden meegenomen in het uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie.

3.4 Openbare ruimte

3.4.1 Meldpunt Toegankelijke stad

Sinds twee jaar is het meldpunt voor toegankelijkheidsknelpunten actief. Een deel van het jaarlijks onderhoudsbudget van de gemeente Zwolle is bestemd voor het oplossen van knelpunten in de openbare ruimte. Een uitvoeringsteam gaat op basis van meldingen aan de slag om zo de stad toegankelijker te maken. Naast de meldingen via het meldpunt gaat ook Toegankelijk Zwolle actief aan de slag met het schouwen van routes.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor de uren van de medewerkers en de uitvoering worden gedekt vanuit project- en/ of onderhoudsbudgetten.

Datum 25 september 2018
Titel Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

3.4.2 Beeldmeetlat CROW

Vanuit Zwolle nemen we deel aan een landelijke werkgroep van het CROW voor het opstellen van beeldmeetlatten voor looproutes. Deze beeldmeetlatten geven concrete beoordelingscriteria waarmee looproutes beoordeelt kunnen worden op hun kwaliteit.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor de uren van de medewerker worden gedekt vanuit de reguliere adviesuren voor verkeer.

3.4.3 Verdiepingslag geleidenlijnen

Voor geleidenlijnen zijn sinds enkele jaren nieuwe landelijke richtlijnen. Bij het toepassen van deze geleidenlijnen in de praktijk blijkt dat dit regelmatig leidt tot onduidelijkheden, waardoor ook regelmatig aanpassingen nodig zijn. In overleg met de Toegankelijk Zwolle en de landelijke oogvereniging willen we de richtlijnen verder verdiepen.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- Dit wordt voornamelijk vanuit Toegankelijk Zwolle opgepakt. Als gemeente blijven we aangehaakt bij het proces en leveren we waar nodig/ mogelijk input

3.4.4 Dementie en de openbare ruimte

In opdracht van verschillende gemeentes, waaronder de gemeente Zwolle is door een extern onderzoeksbureau onderzocht wat er in de openbare ruimte gedaan kan worden voor mensen met dementie. De eerste resultaten van dit onderzoek zijn bekend. In de komende periode gaan de verschillende gemeentes de aanbevelingen toetsen door deze toe te passen op een pilot route. De uitkomsten van deze pilots worden vervolgens verwerkt in definitieve aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden door de gemeente Zwolle overgenomen in de richtlijnen voor de inrichting van de openbare ruimte, zoals ze staan vermeld op de website <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De Zwolse pilot wordt in Holtenbroek (nabij Fermmate) uitgevoerd. De voorbereiding van de pilot vindt in 2018 plaats. De uitvoering in 2019.
- De kosten voor de uren van de Stadsergonoom zijn gedekt vanuit een meerjarig incidenteel budget dat voor de Stadsergonome beschikbaar is.
- Het verwerken van de aanbevelingen in de richtlijnen wordt bekostigd vanuit reguliere ureninzet.

3.4.5 Toegankelijke speeltuinen

Er wordt een scan uitgevoerd van de bestaande speelvoorzieningen in de stad om te kijken in welke mate kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen. We doen dat samen met de doelgroep. In 2018 wordt de centrale speelplek in park Weezenlanden aangepast om samen spelen van kinderen met en zonder beperking mogelijk te maken.

Financiën

(Vooralsnog) geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor zowel het uitvoeren van de scan, als de uren van toegankelijke speeltuinen, worden gedekt vanuit het reguliere budget voor spelen.
- De kosten voor uitvoering van de overige aanpassingen zijn nog niet bekend.

3.4.6 Eurosleutel

In de stad hebben we een beperkt aantal openbare (invalide) toiletten, deze zijn te vinden bij de bewaakte fietsenstalling. De openingstijden van de toiletten zijn gekoppeld aan die van de fietsenstalling. Dit betekent dat de toiletten nu 's avonds en 's nachts niet beschikbaar zijn. Door de sloten op de toiletten te vervangen door eurosloten, kunnen mensen die in het bezit zijn van een Eurosleutel ook buiten openingstijden van de fietsen stalling gebruik maken van deze toiletten.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor het aanpassen van de sloten worden gedekt vanuit de reserve parkeren.

3.4.7 Informatie voor (oudere) bezoekers binnenstad

We gaan de informatievoorziening over de bereikbaarheid van de binnenstad voor senioren en minder validen verbeteren. Bijvoorbeeld: welke busroutes rijden er, waar zijn invaliden parkeerplekken, waar zijn openbare toiletten, etc. Met een goede informatievoorziening willen we aangeven dat de binnenstad (ook) voor senioren en minder validen goed bereikbaar en toegankelijk is.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De kosten voor het aanpassen van de sloten worden gedekt vanuit de reserve parkeren.
- Dit betreft een actiepoint als gevolg van een brief die Driezorg eind januari 2017 aan de Raadsgriffie heeft gestuurd met als onderwerp 'parkeren in Zwolle'.

4 Sociaal

4.1 Beleid

4.1.1 Lokale inclusie agenda

Een sociaal en inclusief beleid is één van de uitgangspunten voor de werkzaamheden binnen het sociaal domein. Vanuit deze doelstelling worden al veel verschillende acties gerealiseerd die allemaal als doel hebben de maatschappelijk participatie van Zwollenaren te vergroten. Daarnaast ligt de focus op het er voor zorgen dat het zorgsysteem ook op langere termijn financieel houdbaar blijft. Vanuit Toegankelijkheid worden dit jaar geen aanvullende acties opgenomen. Er vindt wel regelmatig afstemming plaats.

Financiën

Niet van toepassing

4.2 Cultuur, Sport & Vrije tijd

4.2.1 Zorgeloos Vechtdal

Zwolle neemt deel aan de toeristische samenwerking van de Vechtdalgemeenten. Zwolle heeft als grote gemeente daar aangejaagd dat productontwikkeling en marketing op een ander level moeten worden aangevlogen. Daartoe zijn een paar thema's gekozen, waarop het Vechtdal zich wil onderscheiden en vermarkten. Zorgtoerisme is daarbij een speerpunt. Zorg klinkt als medisch. Dat is het niet (alleen). Om te beginnen wil het Vechtdal de meest toegankelijke regio worden. Daartoe wordt nu gewerkt aan een aanpak en realisatie. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbinden van verblijftoerisme met zorgaanbieders, zodat iedereen op vakantie kan. Door het aanjagen door gemeenten hebben zich al verscheidene ondernemers gemeld.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De uitvoering van dit project ligt bij Vechtdal Marketing.

Datum	25 september 2018
Titel	Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

4.2.2

Wheelmap

Toegankelijk Zwolle heeft het initiatief genomen om (de binnenstad van) Zwolle toe te (laten) voegen aan de app 'Wheelmap'. Wheelmap is een internationale app die de toegankelijkheid van gebouwen weergeeft voor mensen met een beperking. Deze app is gratis, internationaal en ervaringsdeskundigen kunnen zelf locaties toevoegen.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- Belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle onderzoekt dit. Ondersteuning van Toegankelijk Zwolle vindt plaats op basis van een subsidie aan Travers.

5 Informatie en Communicatie

De acties binnen het thema informatie en communicatie zijn met name ondersteunend aan andere acties. Communicatie rondom concrete punten versterkt het effect. De bewustwordingscampagnes worden vooral door Toegankelijke Zwolle geïnitieerd en uitgevoerd in nauw overleg met de gemeente.

5.1 Bewustwording

5.1.1 Week van de Toegankelijkheid

De Week van de Toegankelijkheid is een landelijke actie, waarbij aandacht wordt gevraagd voor toegankelijkheid. In Zwolle organiseert Toegankelijk Zwolle verschillende activiteiten rondom het thema toegankelijke recreatie. Hierbij wordt een inspiratiebijeenkomst georganiseerd en meerdere bewustwordingsactiviteiten.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- De week van de Toegankelijkheid vindt meestal plaats in de eerste week van oktober. Dit jaar is de week van 1 t/m 6 oktober. Voor 2019 is deze nog niet gepland.
- Belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle heeft hier een belangrijk aandeel in.

5.1.2 Stadsexpedities

Een paar keer per jaar organiseert Toegankelijk Zwolle stadsexpedities waarbij ontwerpers, uitvoerders, beleidsmakers en andere geïnteresseerden kunnen ervaren hoe het is om in een rolstoel te zitten of met beperkt zicht door de stad te bewegen.

Financiën

Geen consequenties.

Toelichting:

- Vanuit de gemeente wordt deelgenomen aan deze expedities om te ervaren waar zich in de openbare ruimte knelpunten voordoen

Datum	25 september 2018
Titel	Actieplan Toegankelijkheid 2018/ 2019

5.1.3 Vergunningen

Bij terrasvergunningen wordt toegankelijkheid integraal meegenomen. Om ook bij horecaondernemers het begrip voor de regels te vergroten, gaat Toegankelijke Zwolle langs bij deze ondernemers om ze bewust te maken van waarom de regels er zijn.

Toegankelijkheid bij vergunningsaanvragen. Er kan veel bereikt worden door toegankelijkheid al vanaf het begin van het proces mee te nemen. In overleg met de afdeling Vergunningen gaan we kijken wat de mogelijkheden zijn om Toegankelijk Zwolle als adviseur al vanaf het begin aan te haken bij bouwaanvragen of evenementen die in onze stad plaats vinden. Om verdere bewustwording te creëren zal Toegankelijk Zwolle ook een Inspiratiebijeenkomst toegankelijke festivals en sportevenementen organiseren.

Financiën

Interne uren

Toelichting:

- Belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle onderzoekt dit.

Juryrapport Zwolle

Zwolle heeft de tweede plaats bemachtigd in de verkiezing 'Meest Toegankelijke Gemeente 2018'.

De gemeente Zwolle is erg actief om ervoor te zorgen dat de stad toegankelijk is voor iedereen. Zo is er een stadsergonoom aangesteld die de stad beter toegankelijk moet maken voor alle inwoners en bezoekers. Daar kunnen andere gemeenten een voorbeeld aan nemen! Zwolle werkt ook nauw samen met de werkgroep 'Toegankelijk Zwolle' die zich inzet voor een inclusieve samenleving.

De jury is gecharmeerd van de informatie die de gemeente beschikbaar stelt op de website toegankelijkestad.zwolle.nl. Ontwerpers, aannemers en uitvoerders die werken aan de openbare ruimte worden via de website geattendeerd op de ontwerprichtlijnen die Zwolle heeft opgesteld. En inwoners kunnen een melding doen van een ontoegankelijke locatie of een idee/innovatie doorgeven. De gemeente houdt actief bij welke meldingen ze oplossen. Zwolle maakt op die manier heel zichtbaar dat toegankelijkheid hoog op de agenda staat.

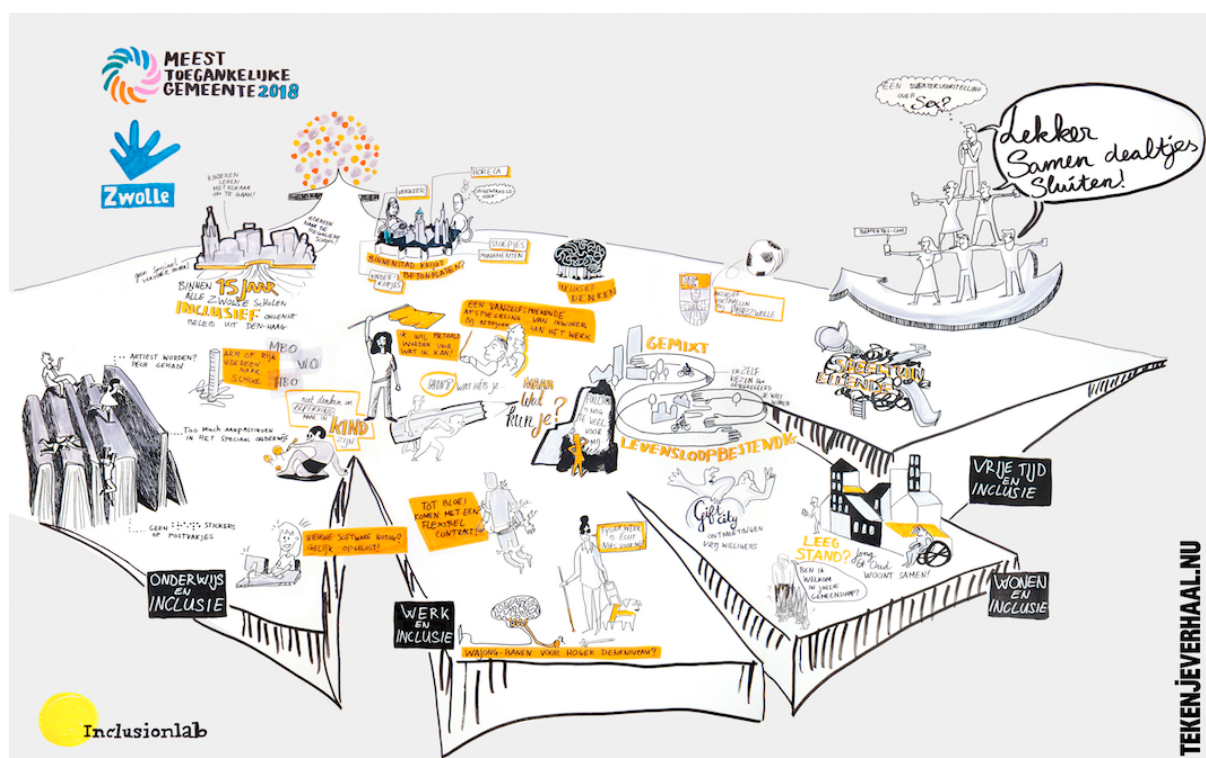
Zwolle lijkt zich erg te concentreren op fysieke toegankelijkheid. In de verkiezing van de 'Meest Toegankelijke Gemeente 2018' is het bredere thema 'inclusie' onder de loep genomen. Op dit terrein kan Zwolle nog verdere stappen zetten. Bijvoorbeeld door een grotere diversiteit aan inwoners, bedrijven, scholen, clubs, verenigingen, maatschappelijke organisaties en buurtinitiatieven bij het werken aan een inclusieve samenleving te betrekken.

De jury vindt het dapper dat Zwolle zich kwetsbaar opstelt; dat ze zelf aangeeft dat er nog een slag te winnen is. Bijvoorbeeld dat er nog meer ingezet kan worden op sociale cohesie. De jury realiseert zich dat dit in een grote stad moeilijker is dan op het platteland.

Ook staat de jury nadrukkelijk stil bij het feit dat Zwolle een historische binnenstad heeft, wat niet altijd bevorderlijk is als je bouwt aan toegankelijkheid. Zwolle verschuilt zich hier echter niet achter, maar blijft aan de slag om de stad toegankelijk te maken voor iedereen... Hulde!

RAPPORT

Verdiepingsonderzoek

Colofon

Meest Toegankelijke Gemeente 2018 is een initiatief van:

Nederland Onbeperkt (campagne van Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland)

Met als teamleden:

- Johan van Ruijven – woordvoerder
- Lianne Smits – assistent communicatie
- Nik van Hoogstraten – panellid en lid jury Meest Toegankelijke Gemeente 2018
- Inge Wichink-Kruit – communicatieadviseur

Ongehinderd (www.ongehinderd.nl):

- Gerard de Nooij – directeur
- Renée Houwen – adviseur
- Keurmeesters

Het verdiepingsonderzoek is uitgevoerd door:

Inclusionlab, met als onderzoeksteam:

- Andrea Naphegyi (thema vrije tijd)
- Anouk Bolsenbroek (thema onderwijs)
- Marieke van Noort (thema wonen)
- Paul Imthorn (thema arbeid)

Het VN-Vertelpunt van de Coalitie voor Inclusie heeft verhalen verzameld onder inwoners van de vijf gemeenten, met als contactpersoon:

- Douwe Dronkert

Met dank aan de **gemeente Zwolle** en de **contactpersoon**:

- Marieke van Brussel, Stadsergonoom & Adviseur verkeersontwerp

Met plezier en heel veel dank!

Met heel veel plezier bieden wij de gemeente Zwolle dit rapport aan. Samen met Ongehinderd en de organisatie van Nederland Onbeperkt zijn wij het avontuur aangegaan om in sneltreinvaart de stand van zaken op het gebied van inclusie in de vijf genomineerde gemeenten voor de verkiezing van 'Meest Toegankelijke Gemeente 2018' te onderzoeken.

We hebben in Zwolle veel energie en medewerking ontmoet om de verkiezing samen tot een succes te maken. We bedanken de gemeente en vooral ook onze contactpersoon, hartelijk voor hun flexibele houding en inzet!

Ook bedanken wij de keurmeesters van ongehinderd voor hun objectieve oordeel van de fysieke toegankelijkheid van elk van de gemeenten en Marcel Westra voor het oordeel over de digitale toegankelijkheid van elk van de gemeenten voor mensen met visuele beperkingen. En niet te vergeten de mensen van het VN-vertelpunt voor het ophalen van verhalen die wij deels in deze rapportage konden verwerken.

Tot slot een woord van dank voor de mensen achter de campagne van Nederland Onbeperkt. Zij hebben ons bijgestaan bij de communicatie en organisatie en brachten als sprekers inspiratie op de werkconferenties.

Leeswijzer

De kern van dit rapport wordt gevormd door een beschrijving van de gemeente Zwolle. Het eerste hoofdstuk gaat over het algemene beeld van de gemeente, met de conclusie over de fysieke toegankelijkheid van de keurmeesters van Ongehinderd en een oordeel over de digitale toegankelijkheid. Daarna volgen vier hoofdstukken over de thema's onderwijs, werk, vrije tijd en wonen. Elke hoofdstuk bevat de belangrijkste en meest opvallende onderwerpen met een duiding vanuit zowel de praktijk als het beleid en – uitgelicht – een aantal voorbeelden en quotes. Elk hoofdstuk wordt afgesloten door een conclusie.

De grove input voor de rapportage zit in de bijlagen:

Bijlage 1: een samenvatting van de in de deskresearch bestudeerde documenten

Bijlage 2: de input uit de werkconferenties (uitgewerkte flappen)

Bijlage 3: keurmeestersrapport van Ongehinderd, in samenvattende tekst.

De rapportages van Ongehinderd over de 5 gemeenten worden separaat toegezonden:

- Samenvatting verdiepingsonderzoek MTG2018.pdf

- Naslagwerk bevindingen toegankelijkheidstoets verdiepingsonderzoek MTG2018.pdf

Bijlage 4: foto impressie werkconferentie

INTRODUCTIE

Het verdiepingsonderzoek

Aanleiding

Het onderzoek naar inclusie in de campagne 'Meest Toegankelijke Gemeente 2018' is een verdieping op het onderzoek naar de ervaringen met de fysieke toegankelijkheid van de gemeenten door inwoners via de website van Ongehinderd¹. Het verdiepingsonderzoek van Inclusionlab is langs de thema's van de campagne Nederland Onbeperkt² uitgevoerd: onderwijs, werk, wonen en vrije tijd. Mobiliteit (o.a. toegankelijkheid van openbare ruimte, gebouwen, openbaar vervoer) is meegenomen onder alle thema's. Inclusionlab heeft het onderzoek in samenwerking met een (beleids)ambtenaar van elk van de Top 5 gemeenten – Ermelo, Goes, Hardenberg, Katwijk en Zwolle – uitgevoerd.

Onderzoeksmethode

Voor het verdiepingsonderzoek zijn de volgende instrumenten voor informatieverzameling ingezet:

- In de **deskresearch** is een inhoudelijke scan gemaakt van (beleids)documenten van relevante partijen zoals gemeente, adviesraden en belangenbehartigers.
- Het **sleutelfiguren onderzoek** geeft via telefoon en/of email snel toegang tot inwoners, bedrijven, scholen, wethouders, beleidsadviseurs, raadsleden, adviesraden, verenigingen. Eerste verhalen kunnen hiermee worden opgehaald.
- De **werkconferentie** is georganiseerd over de vier thema's: onderwijs, werk, wonen en vrije tijd. Tijdens de werkconferentie is met de inwoners de stip op de horizon geformuleerd: hoe zou onze gemeente er idealiter uitzien? Mooie voorbeelden en knelpunten in de gemeente zijn verzameld en eerste stappen op weg naar de stip op de horizon zijn bedacht. De werkconferentie geeft de mogelijkheid om met elkaar dieper in te gaan op thema's en activeert gelijk de lokale samenleving richting inclusie. Hiermee heeft Inclusionlab de werkwijze van waarderend onderzoek gevolgd.
- Samenwerking met **het VN-vertelpunt** van de Coalitie voor Inclusie biedt de mogelijkheid om naast de vragenlijsten over fysieke toegankelijkheid ook de verhalen vanuit de levensthema's op te halen. Het VN-vertelpunt komt voort uit de ratificatie in Nederland van het VN-verdrag over de rechten van mensen met een beperking.

Resultaat

Op basis van alle uitkomsten heeft Inclusionlab een onderzoeksrapport opgesteld ten aanzien van het inclusieve beeld van de vijf gemeenten. Dit rapport heeft als onderbouwing gediend voor de jury van de 'Meest toegankelijke gemeente van 2018'.

Gemeenterapport

Op verzoek vanuit de vijf gemeenten heeft Inclusionlab ook per gemeente een rapport opgesteld, zodat men de opgehaalde informatie kan gebruiken voor het werken aan een inclusieve gemeente.

¹ <http://www.ongehinderd.nl/>

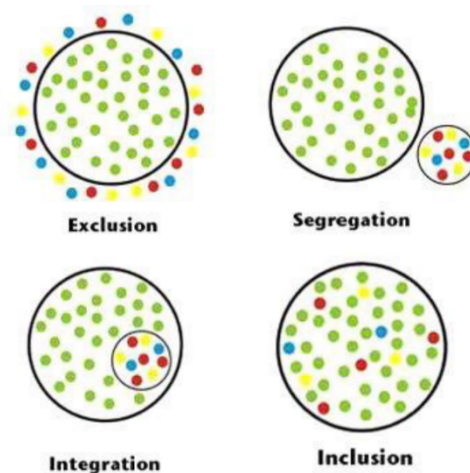
² <http://www.nederlandonbeperkt.nu/de-campagne/>

Inclusie

Wat is inclusie?

Inclusie betekent toenemende participatie van elk individu in de samenleving, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. De inclusieve samenleving is een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen (Bolsenbroek & Van Houten, 2010).

Inclusie kan worden gezien als onderdeel van een continuüm waarvan de andere pool uitsluiting is (Unesco, 2005). Toegepast op bijvoorbeeld onderwijs is er sprake van uitsluiting als kinderen helemaal geen onderwijs volgen. Segregatie gebeurt als kinderen wel onderwijs volgen, maar apart van andere kinderen, bijvoorbeeld in speciale scholen. Van integratie is sprake als individuen worden bijgespijkerd om in een specifieke samenleving, school of werkplek te functioneren. Bij inclusie gaat het om de omgekeerde beweging. Werken aan een inclusieve samenleving betekent het gezamenlijk vormgeven aan een samenleving, scholen, wijken, clubs en arbeidsmarkt waar iedereen optimaal kan deelnemen.

Visie van Inclusionlab

Inclusionlab geeft haar onderzoek en projecten vorm vanuit een inclusieve visie en de volgende vijf ontwerpprincipes: vanuit het leven van mensen, inclusie in brede zin, co-creatie vanuit de samenleving, van praktijk naar beleid en stapsgewijs groeien in inclusie. Zij kiest daarbij niet voor een doelgroepenbenadering, maar voor het werken aan een inclusieve samenleving in brede zin: in samenwerking met inwoners, gemeenten, werkgevers, scholen, verenigingen, maatschappelijke organisaties. Daarnaast zijn mensen die zelf dagelijks te maken hebben met de grenzen van de toegankelijke (inclusieve) samenleving als onderzoeker, trainer of veranderaar betrokken.

Hoe werkt Zwolle aan een inclusieve samenleving?

De gemeente Zwolle gaat ervan uit dat er geen beperkingen mogen zijn in deelname aan de samenleving. Dit geldt voor alle terreinen in het leven. Inclusief denken en doen is uitgangspunt van het sociaal beleid in de gemeente Zwolle. De gemeente heeft een stadsergonoom aangesteld die een ambassadeursrol binnen de organisatie vervult. De stadsergonoom zorgt voor bewustwording en enthousiasme voor het onderwerp, zodat ieder vanuit zijn eigen functie een bijdrage kan leveren aan toegankelijkheid.

Toegankelijkheid is in de gemeente Zwolle al sinds langere tijd een apart onderwerp in de portefeuille van één van de wethouders. Zwolle is daarbij pragmatisch, zij zijn vooral van het doen. Uitgangspunt is dat elke inwoner moet kunnen meedoen. Binnen de gemeente zijn veel mensen bezig met toegankelijkheid en inclusie, in samenwerking met de belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle. De werkgroep Toegankelijk Zwolle vindt dat er goede contacten zijn binnen de gemeente en zijn er dan ook van overtuigd dat de gemeente Zwolle zijn bijdrage aan toegankelijkheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid zal blijven geven.

Digitale toegankelijkheid

De gemeente website <https://www.zwolle.nl/> met informatie over producten, diensten, projecten en bestuur van de gemeente Zwolle is voor iedereen toegankelijk. Ook voor mensen met een functionele beperking (blind, slechthorend, motorisch beperkt, laaggeletterd, woordblind) is deze informatie toegankelijk: technisch bereikbaar en begrijpelijk (leesbaar). Tegelijkertijd werkt de gemeente onverminderd door aan de verdere toegankelijkheid (technisch en redactioneel) van de website.

Conclusie digitale toegankelijkheid

Marcel Westra, ervaringsdeskundig op het gebied van visuele toegankelijkheid, heeft de digitale toegankelijkheid van de Top 5 gemeente websites getoetst. Zijn conclusie is dat alle vijf prima toegankelijk zijn met spraaksoftware. Gebaseerd op gebruiksvriendelijkheid staat Gemeente Zwolle op plek 5.

Fysieke toegankelijkheid

Zwolle is een historische stad, waarvan lang niet alle stadsdelen even goed toegankelijk zijn. De gemeente streeft er echter naar de stad zo toegankelijk mogelijk te maken. In dit kader is in 2016 de

Conclusie keurmeesters

De getrainde keurmeesters van Ongehinderd hebben binnen de gemeente bij zes publieke locaties Toegankelijkheidstoetsen uitgevoerd aan de hand van de criteria van het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid en aanvullende internationale normeringen. Op basis van de resultaten staat Gemeente Zwolle op plek 3.

visie op de toegankelijkheid van de openbare ruimte vastgesteld:

<https://toegankelijkestad.zwolle.nl/achtergrond/visie-toegankelijkheid>. Deze visie is in 2017 vertaald in richtlijnen, die te vinden zijn op <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>. Door de richtlijnen via een website te ontsluiten zijn deze zowel te gebruiken door ontwerpers van de gemeente als door derden (zoals bijvoorbeeld projectontwikkelaars). Daarbij biedt een website als deze de mogelijkheid om richtlijnen op eenvoudige wijze aan te passen of aan te vullen.

INCLUSIE IN HET ONDERWIJS

“In een periode van vijf á vijftien jaar werken we naar een systeem van inclusief onderwijs in Zwolle, ongeacht landelijk beleid. Eerst een gezamenlijk gesprek, dan een plan maken, dan doen.”

Wat is inclusie in het onderwijs?

Bij inclusie in het onderwijs leren alle kinderen samen, maar ieder op zijn of haar eigen niveau. Het gaat erom een leeromgeving te creëren waar elk kind optimaal kan leren, maakt niet uit wat je culturele achtergrond, status, taal, inkomen, talenten en beperkingen zijn.

Bij inclusie in het onderwijs kunnen alle kinderen uit de buurt samen naar school. Maar het is meer dan dat. Het is een specifiek onderwijsconcept, waarbij veel aandacht is voor het pedagogisch klimaat en waarbij de schoolprestaties van de kinderen worden gebruikt als uitgangspunt om de manier van lesgeven te verbeteren. Het kind wordt niet aangepast aan de school, maar de school wordt aangepast aan alle kinderen. Heel actief wordt gezocht naar manieren om aan te sluiten bij interesses en talenten. Hiermee gaat inclusie in het onderwijs ook verder dan passend onderwijs. Niet alleen omdat elk kind naar de buurtschool kan. Maar ook omdat je de school, met haar manier van lesgeven en de leerdoelen, aanpast aan één kind. Zo wordt bij binnenkomst elk kind gevraagd wat het wil leren, wat het wil bijdragen aan de school en waar het support bij nodig heeft. In projectonderwijs werken alle kinderen samen, maar vervullen zij afhankelijk van hun eigen leerdoelen, interesses en talenten hun eigen taken (coöperatief leren). Diversiteit wordt gezien als bron van leren, in plaats van iets waar een oplossing voor moet worden gezocht.

Stip op de horizon

‘In een periode van vijf á vijftien jaar werken we naar een systeem van inclusief onderwijs in Zwolle, ongeacht wat het landelijk beleid doet. Eerst een gesprek, dan een plan maken en dan doen’, zeggen de deelnemers aan de werkconferentie. Met externe

Een hbo-opleiding volgen

“Ik heb voor een groot deel van mijn middelbare schooltijd op een gewone havo gezeten. In elke klas stond een TV voor me klaar en ik had A3 boeken. Toen ik steeds minder kon zien (ik heb nu nog maar 5% zicht) heb ik mijn havo in het speciaal onderwijs afgemaakt. Ik leerde daar beter omgaan met mijn beperking en het gebruik van een stok. Ik ben daarna naar Windesheim gegaan. Na wat aanpassingen was het goed te doen. Een voorbeeld: ik kon de docentenpostbakjes niet goed vinden als ik op het laatste moment mijn tentamens wilde inleveren. Ik heb toen braillestickers op de postvakjes geplakt. Ik vind dat er in Zwolle (ook in Windesheim) snel en goed wordt ingespeeld op wat je nodig hebt als je het aangeeft, maar nog wel op persoonlijk niveau. Zodat echt goed onderwijs nog niet voor iedereen binnen bereik ligt.”

begeleiding (extern, niet door de school gefinancierd). Over vijf jaar kun je hierin al veel bereikt hebben. We willen naar een systeem waarin alle leerlingen uit de wijk welkom zijn op de reguliere school. Zo leer je al vroeg met elkaar om te gaan en niet te denken in beperkingen, maar in mogelijkheden, kind zijn en wie je bent als persoon. Het kan heel stimulerend zijn om ook als kinderen en jongeren van verschillende leeftijden bij elkaar in de klas te zitten. Zo kun je leren van elkaar. Ook door met verschillende culturen in een klas te zitten, krijg je een andere beeldvorming. 'Voor mij was het heel vanzelfsprekend dat ik met Marokkaanse of Turkse kinderen in de klas zat en bij hen ging spelen. Ik maakte op een heel natuurlijke manier kennis met hun cultuur en kreeg daar ook een vanzelfsprekend respect voor.' Lesgeven aan een groep kinderen met diverse culturele achtergronden vraagt wel goede leerkrachten die goed sturen. Soft skills vormen een belangrijk onderdeel van het lesprogramma. Bijvoorbeeld in een vak inclusie: hoe ga je met elkaar om? Hebben we in de toekomst geen leerlingenvervoer meer nodig?

In de gemeente Zwolle is de visie op onderwijs uitgewerkt in de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 'Krachten bundelen voor de toekomst van Zwolle'. Het gezamenlijke doel: 'Alle kinderen in Zwolle kunnen veilig en gezond opgroeien en zich positief ontwikkelen. Kinderen en jongeren en hun ouders werken zoveel mogelijk in een gewone setting (met name gezin en school) aan ontwikkeling, meedoen en welbevinden. Een ononderbroken schoolloopbaan is daarbij van groot belang. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, organiseert Zwolle passende ondersteuning waardoor de draagkracht en het oplossingsvermogen van leerling, gezin en school en/of andere omgevingen versterkt wordt. Zodanig dat er een positief opvoedklimaat ontstaat voor alle kinderen. De inzet van gespecialiseerde jeugdhulp is zo licht als kan en zo zwaar als nodig. Zwolle werkt aan goede verbindingen tussen een kind en zijn/haar gezin, school en andere plekken. Aansluiting wordt gezocht bij de eigen kracht van kinderen, gezinnen en scholen, om opgroeien en opvoeden van alle kinderen optimaal te laten verlopen.

Daarvoor brengt Zwolle onderwijs en jeugdhulp dicht bij elkaar, werken we aan nieuwe samenwerkingsvormen en betere vormen van ondersteuning om het (speciaal) onderwijs én jeugdhulp zo effectief en efficiënt mogelijk hun taken te laten vervullen in aanvulling op de inzet van ouders en andere mede-opvoeders.'

Aandachtspunten

'Ik ben blij met Zwolle, als je iets aangeeft wordt er gelijk iets mee gedaan.'

"Mijn zoon heeft door een ernstig auto-ongeluk erg weinig concentratievermogen. Zijn middelbare school heeft daar heel goed op ingespeeld. Hij heeft in de klas een aangepaste stoel. Ook is er een aangepast lesrooster en heeft hij leestijden zodat de belasting over een dag wordt verdeeld. Het gaat nu goed met hem en hij mag volledig examen doen." Inwoners zeggen dat als je iets aangeeft in Zwolle, dat er gelijk iets mee wordt gedaan. Het Greijdanus denkt erg mee over aanpassingen, het CIBAB ook. Er zijn maatjes en er wordt meegedacht over aanpassingen in lesrooster of tentamens. "Een keer was er verkeerde software geïnstalleerd op de computer op het tentamen. Dat werd gelijk ter plekke opgelost."

Passende ondersteuning

Kinderen en jongeren en hun ouders werken zoveel mogelijk in een gewone setting (met name gezin en school) aan ontwikkeling, meedoen en welbevinden. Een ononderbroken schoolloopbaan is daarbij van groot belang. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, organiseert Zwolle passende ondersteuning die de draagkracht en het oplossingsvermogen van leerling, gezin en school actief versterkt.

Gebruik maken van goede voorbeelden in de vormgeving aan inclusief onderwijs

In Zwolle zijn al veel mooie ervaringen opgedaan in de vormgeving aan onderwijs aan een diversiteit van leerlingen. Er zijn een aantal vernieuwende initiatieven in het onderwijs zoals bijvoorbeeld Route 10-14, waarbij jongeren met verschillen samen regulier onderwijs volgen. Ook is er in het verleden al wat kennis opgedaan over inclusie in het onderwijs door samenwerkingsverband 'De Brug'. In de vormgeving aan inclusief onderwijs kan gebruik gemaakt worden van al deze inzichten en ervaringen, zodat regulier onderwijs voor elk kind mogelijk wordt. De deelnemers van de werkconferentie geven aan dat je kansen als kind op dit moment nog iets te afhankelijk zijn van of jij en je ouders goed kunnen aangeven wat je nodig hebt.

Mindset

Op sommige scholen is veel mogelijk, anderen scholen hebben een nog wat beperkte mindset: 'Je moet deze opleiding niet willen doen als je slechtiend bent.'

"Mijn kleinzoon is nu vijftien jaar en heeft inmiddels op vijf scholen gezeten. Geen enkele school houdt hem binnenboord. Met zijn verstandelijke beperking stopt hij al zijn energie in het aanpassen aan de mensen om zich heen, maar zodra hij thuiskomt breekt hem dat op. Ook op een werkervaringsplaats gaat dat niet goed: b.v. als hij iemand ziet roken, wil hij dat ook. Hij heeft zijn plaats in de maatschappij dus nog niet gevonden."

Mogelijke stappen

Gewoon beginnen

De deelnemers van de werkconferentie willen het liefst gewoon beginnen in de vormgeving aan inclusief onderwijs met een aantal enthousiaste ouders en docenten op een aantal scholen. Onder andere het wijkteam en externe begeleiders spelen een faciliterende rol. Het is van belang dat dit project extern wordt gefinancierd, bijvoorbeeld door de gemeente, in ieder geval niet vanuit het schoolbudget.

Inclusief onderwijs is ook een vervolgopleiding kunnen doen!

'Ik ben verpleegkundig docent en soms moet je leerlingen weigeren. Ze denken dan dat ze worden geweigerd omdat ze een beperking hebben. Maar als leerlingen bepaalde eigenschappen of kwaliteiten missen, zoals gebrek aan empathie of weinig energie, dan past het beroep van verpleegkundige niet bij hen. Wij kijken niet naar de beperking, maar of het beroep aansluit bij de talenten. Wel vind ik dat beroepsopleidingen toegankelijk, ook financieel, zouden moeten zijn voor elke leeftijd.' Meerdere deelnemers op de werkconferentie noemen het belang dat iedereen vervolgonderwijs kan volgen op basis van zijn eigen interesses en talenten. Ongeacht leeftijd en inkomen. Niet alleen een universiteit of hbo-studie, maar ook een beroepsopleiding. In Zwolle bestaat nieuw beleid voor 'Een leven lang leren.' Ook als je veertig of vijftig bent kun je nu een opleiding volgen, inkomen vormt daarvoor geen belemmering. Het wordt van belang gevonden dit beleid uit te breiden.

Zorg dat ook minder mondige ouders kunnen kiezen voor regulier onderwijs voor hun kind

Op dit moment heb je als kind van ouders met weinig geld of een lage opleiding minder kans om een reguliere opleiding te volgen dan kinderen van hooggeschoolde ouders. Biedt ouders ondersteuning in de keuze voor regulier onderwijs voor hun kind en blijf deze ondersteuning ook bieden tijdens de schoolcarrière. Dit geeft elk kind meer mogelijkheden voor de toekomst.

Nu? Fysieke toegankelijkheid moet geregeld zijn

De deelnemers van de werkconferentie geven aan dat fysieke toegankelijkheid een belangrijke voorwaarde is om inclusief onderwijs te realiseren.

Andere voorbeelden, tips, ideeën en aandachtspunten

- Hoe kun je een kind binnen de school houden die medische of dagelijkse persoonlijke ondersteuning nodig heeft? Door een wijkverpleegkundige te laten rondfietsen.
- Ouders worden sterk betrokken bij het onderwijs in Zwolle, bijvoorbeeld als pleinwacht.
- Er is al een goede signalering en actiebereidheid in Zwolle als het gaat om mishandeling, pesten of radicalisering door schoolmaatschappelijk werk en docenten.
- De aanpassingen op speciaal onderwijs waren too much. Ik leerde eigenlijk niet echt meedoen in de gewone maatschappij.

Conclusie

Veel scholen in Zwolle denken met je mee. Als je iets aangeeft wordt er echt iets mee gedaan. Dat is de ervaring van inwoners. Daardoor is er veel mogelijk. Wel wordt aangegeven dat dit niet voor iedereen geldt. Als je minder mondig bent, heb je minder kans. Door alle goede voorbeelden en inzichten te gebruiken in de vormgeving aan inclusief onderwijs, krijgt elk kind de kans om zich optimaal te ontwikkelen. Het geformuleerde beleid in Zwolle is nog te weinig concreet om hier goede handvatten voor te bieden. Hoewel inclusie in het onderwijs voor de deelnemers aan de thematafel nog geen bekend gegeven was, kon de verdieping in denken over inclusief onderwijs snel worden gemaakt. Dat betekent dat er een mooie stip op de horizon is gezet en dat er zeer bruikbaar materiaal is verzameld voor vervolgstappen richting inclusief onderwijs.

THEMA INCLUSIE OP DE ARBEIDSMARKT

“Het is vanzelfsprekend dat een afspiegeling van inwoners in alle bedrijven werkt.”

Wat is een inclusieve arbeidsmarkt?

Een inclusieve arbeidsmarkt is zodanig ingericht dat iedereen door middel van betaald werk optimaal kan participeren en bijdragen aan de maatschappij. Iedereen, oud, jong, ongeacht culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen kan tot zijn recht komen door zijn talent in te zetten op plekken waar dat nodig is. Het betekent iets voor hoe we de werkvloer en ondernemerschap vormgeven, voor hoe we geldstromen organiseren en voor hoe we de arbeidsmarkt inrichten. Wie ondersteuning nodig heeft bij het vinden of uitvoeren van werk, kan deze krijgen.

Vormgeven aan een inclusieve werkvloer betekent vormgeven aan inclusief ondernemerschap. Een inclusieve werkvloer is geen plek waar vooral mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werken. Het gaat er juist om dat de werknemers in het bedrijf de diversiteit van de omringende gemeenschap weerspiegelen.

“UWV zoekt mensen voor werk. Ik kan niet werken zeggen ze, want ik heb geen arbeidsvermogen.”

Stip op de horizon

Wat formuleren de deelnemers aan de thematafel als stip op de horizon? Dat het in de toekomst vanzelfsprekend is dat een afspiegeling van inwoners in alle bedrijven werkt. Er is sprake van een trotse cultuur van inclusiviteit op de arbeidsmarkt. Iedereen wordt ingezet op zijn/haar talenten en wordt betaald voor wat hij/zij kan en heeft dus niet meer alleen vrijwilligerswerk.

Er wordt uitgegaan van wie je bent en niet van wat je hebt. Er zijn geen etiketten, stempels of plakkertjes meer. Daardoor kennen we geen uitsluiting van mensen op de arbeidsmarkt.

Er is ook oog voor het welbevinden in het werk voor iedereen.

Aandachtspunten

De lat is met fulltime banen te hoog voor sommige inwoners

Er zijn inwoners op de werkconferentie die graag hun kwaliteiten voor werk inzetten, maar vanwege hun energieniveau geen fulltimebaan kunnen invullen. Deze inwoners geven aan dat werkgevers vaak niet bereid zijn om te komen tot meer flexibelere contracten. Hierdoor vervalt hun kans op werk.

Verschillende ervaringen met werkgevers

Verschillende deelnemers geven op de werkconferentie aan dat zij ervaring hebben met uitsluiting door werkgevers. De extra kosten voor aanpassing van de werkplek vanwege een beperking bleek bijvoorbeeld een belemmering te vormen. Sommige werkgevers betalen nog liever een boete. Maar er zijn ook positieve ervaringen van inwoners met bereidwillige werkgevers. Maar soms lopen werkgevers en mensen met een beperking er in de praktijk tegen aan dat collega's niet bereid zijn om even bij te springen of je op weg te helpen. Ook hierdoor kan een nieuwe baan spaak lopen.

Op de conferentie bleek ook dat er gelukkig er ook veel verschillende bedrijven zijn die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen bieden in Zwolle zoals: Provincie, Ikea, Hornbach, Primark, Breeman. Er zijn bij deze bedrijven tientallen mensen aan een baan geholpen die eerst een uitkering hadden of ondersteuning van het UWV.

Er is een mooie samenwerking met PEC United (businessclub van PEC Zwolle) waarbij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt worden toegeleid naar intermediairs voor trainingen en via het businessnetwerk van PECUnited naar werk.

En bij de Albert Heijn werd onlangs een medewerker met een beperking in het zonnetje gezet voor vijf jaar dienstverband.

UWV zit kansen in de weg

Op de werkconferentie werd gezegd dat UWV-regelgeving kansen in de weg kan zitten. Men vindt het jammer dat mensen met een visuele beperking buiten de regelingen van de landelijke banenafpraak vallen. Één inwoner geeft aan dat het UWV een herkeuring weigert vanwege de aard van de beperking. Hij zou geen kans op werk hebben, terwijl hij wel aan het werk wil.

Mogelijke stappen

Diversiteit wordt de nieuwe cultuur

Op de werkconferentie is het klip en klaar: Zwollenaren willen werken aan een cultuur waarin het niet past dat werkgevers geen mensen met een beperking of andere achtergrond in dienst hebben. Dat vraagt om anders denken: bedrijven zijn degenen die afstand hebben tot de 'arbeid van mensen', net de mensen hebben afstand tot de arbeidsmarkt. Dat is een andere taal en dus is er werk aan de winkel wat betreft het gedrag van bedrijven en overheid.

De gemeente werkt zelf aan een inclusieve arbeidsorganisatie

Naast inzet van diverse instrumenten bouwt de gemeente aan een cultuur waarin zij professioneel (willen leren) samenwerken in een divers samengestelde groep mensen, met of zonder zichtbare beperking.

Het beleid in Zwolle sluit hier al wel bij aan. Zwolle wil vormgeven aan een inclusieve werkvloer en heeft hier met het opzetten van het netwerk '99vanZwolle' van De Normaalste Zaak een eerste stap toe gedaan. Eind 2016 heeft De Normaalste Zaak een workshop verzorgd over wat werkgevers gezamenlijk kunnen bereiken rond inclusief werkgeven. Het doel van de 99vanZwolle is om elkaar praktisch verder te helpen rond kennis, ervaring, motivatie en ambassadeurschap. Ook gaan de werkgevers in het netwerk samen aan de slag met het oplossen van gemeenschappelijke knelpunten. In Zwolle bijvoorbeeld met de vindbaarheid van kandidaten, het delen van kennis en ervaring, het beïnvloeden van wet- en regelgeving, het opzetten van een ambassadeurskring voor inclusief werkgeverschap, het vergroten van kansen voor SROI en het van het aantal inclusieve werkgevers in de regio Zwolle.

Denken in kansen

Onderdeel van die nieuwe cultuur is wat de werkconferentie betreft dat er voortaan in kansen gedacht wordt. Kijk naar de mogelijkheden van mensen als uitgangspunt voor hun rol op de arbeidsmarkt. Als je doorredeneert zullen werkgevers flexibelere contracten mogelijk gaan maken en de mogelijkheden van jobcarving beter benutten.

Het beleid sluit daar wel aardig op aan: "Om mensen die meer tijd nodig hebben om aan de slag te komen te ondersteunen, zorgt het Sociaal Wijkteam voor ondersteuning in het kader van maatschappelijke participatie als opmaat naar werk. Bijzondere aandacht is er voor mensen met een

arbeidsbeperking waarbij een speciaal team van consultants hen ondersteunt naar werkgevers en zorgt ervoor dat subsidies, andere ondersteuning en jobcoaching worden geregeld.”

Rol gemeente

De werkconferentie wil graag dat de gemeente Zwolle zelf het voorbeeld geeft als werkgever, liefst in gewone banen. De gemeente Zwolle werkt daar ook hard aan. De gemeente wil de afstand tussen mens en arbeidsmarkt onder andere opheffen door het creëren van werkervaringsplaatsen of leerwerkplekken bij de gemeente zelf. Daardoor kunnen mensen arbeidsontwikkeling op doen en gebruik maken van de professionele en persoonlijke netwerken van de gemeente om de volgende stap op de arbeidsmarkt te gaan zetten. Het effect is moeilijk meetbaar omdat deze aantallen daarvoor te klein zijn.

Maar inmiddels is er een kleine groep die ten gevolge van een werkervaringsplaats bij de gemeente in een betaalde baan elders terecht kwamen. De gemeente werkt verder aan de inclusieve arbeidsorganisatie door:

- Invulling te geven aan de Wet banenafpraak;
- Het inzetten van Social Return On Investment
- In het werving- en selectieproces aandacht te hebben voor diversiteit
- De manier waarop Zwolle zich als werkgever profileert op jobsite.

Andere tips, ideeën en aandachtspunten

- Perspectief nodig richting werk – werkgevers die open staan
- Laten zien dat er mogelijkheden zijn voor een bedrijf
- Regelingen beter bekend maken ‘ambassadeurs’ voor inclusief werken, werkgever én werknemer
- Cultuuromslag
- Baan moet niet betekenen dat iemand moet inleveren op zijn financiële situatie
- Meer begeleiding op de werkvloer
- Als iedereen vanaf het onderwijs met elkaar optrekt bevordert dat het omgaan met diversiteit op de werkvloer.
- Mooi voorbeeld: jongeren die een terugval in inkomen hebben door werkaanvaarding worden hiervoor gecompenseerd door de gemeente.
- De gemeente experimenteert met het geven van ruimte aan inwoners om het arbeidsparticipatieproces zelf vorm te geven (al dan niet met ondersteuning).

“Ik wil graag werken maar het UWV ziet alleen maar mijn beperking.”

Conclusie

In Zwolle ziet men graag een trotse cultuur van inclusiviteit op de arbeidsmarkt, waarin talent en kracht benut worden. Een diversiteit, wat al begint met samen naar school gaan. Inwoners met een beperking ervaren dat dit nog lang geen praktijk is en dat bij hun zoektocht naar een baan hun talenten er niet toe doen. Diverse bedrijven bieden al kansen voor werk. Met aansluiting bij de 99 van Zwolle (De Normaalste Zaak) laat de gemeente zien dat zij actief werkt aan het opheffen van de afstand tussen individu en arbeidsmarkt.

THEMA INCLUSIE IN CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

“Zorg voor gelijkwaardigheid en inclusief denken!”

Wat is inclusieve vrije tijd, cultuur en sport?

Wil je op een laagdrempelige manier beginnen met het vormgeven aan een inclusieve samenleving? Dan is werken aan inclusieve vrije tijd een erg mooi startpunt. Wat nou als elke kroeg, elke muziekvereniging, sportclub of concertzaal open staat voor iedereen? Dan ontmoet je veel gemakkelijker nieuwe mensen. En als je elkaar tegenkomt maak je nieuwe vrienden en kun je gemakkelijk met jouw talenten een bijdrage leveren aan de samenleving.

De een gaat naar de voetbalvereniging of schilderclub. De ander speelt piano en geeft een concert. Of je ontmoet vrienden in het café of het restaurant. Voor iedereen is er wel een gewone, reguliere club te vinden die aansluit bij zijn of haar interesses en talenten. Voorwaarde is natuurlijk dat je naar binnen kunt, en dat de plek zo is ingericht dat je binnen jouw club een gewaardeerde rol kunt vervullen. Kun jij bijvoorbeeld in je rolstoel een bardienst draaien of docent zijn? Is er op de feestjes ook halal en/of vegetarisch eten? Kun je apart douchen? Is het mogelijk mee te doen als je een laag inkomen hebt?

Stip op de horizon

De deelnemers aan de thematafel doen een oproep aan de gemeente, instellingen en verenigingen: Zorg voor inclusief denken! Creëer plekken waar gezamenlijk aan kunst kan worden gewerkt. Organiseer culturele activiteiten waar iedereen aan deel kan nemen. Bied de kans aan iedereen om samen uit eten te gaan. Laat inwoners samen sporten!

Uit eten met je vrienden

“Het is toch normaal dat je met elkaar uit eten moet kunnen gaan, ongeacht je beperking. Het is mooi dat de gemeente Zwolle heeft gezegd hier aandacht aan te besteden.”

Het streven is erop gericht om elke inwoner van Zwolle de mogelijkheid te bieden om te kunnen sporten en bewegen. Naast de reguliere sportverenigingen kan dat ook bij een aantal sportverenigingen die specifiek gericht zijn op sporters met een beperking. De gemeente stimuleert zoveel mogelijk het doorstromen van sporters naar de reguliere sportvereniging.

Meest toegankelijke regio

De gemeente Zwolle neemt deel aan de toeristische samenwerking van de Vechtdalgemeenten. Het Vechtdal wil zich onderscheiden. Zorgtoerisme is daarbij een speerpunt. Om te beginnen wil het Vechtdal in 2022 de meest toegankelijke regio worden. Er wordt nu gewerkt aan een aanpak en realisatie. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbinden van verblijftoerisme met zorgaanbieders, zodat iedereen op vakantie kan. Door het aanjagen door gemeenten hebben zich al verscheidene ondernemers gemeld.

Aandachtspunten

Historische stad

Toegankelijkheid is in de gemeente Zwolle al sinds langere tijd een apart onderwerp in de portefeuille van één van de wethouders. Zwolle is daarbij pragmatisch, zij zijn vooral van het doen. Uitgangspunt is dat elke inwoner moet kunnen meedoen. Binnen de organisatie zijn veel mensen bezig met toegankelijkheid en inclusie, in samenwerking met de belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle. Zoals aangegeven bij de werkconferentie, is Toegankelijk Zwolle tevreden over de samenwerking met de gemeente. Een van de aandachtspunten is het zoeken naar balans tussen terrassen, stoep en verkeer. De ervaringsdeskundigen zijn ervan bewust dat het in een historische stad soms ingewikkeld kan zijn om een balans te vinden. Goede samenwerking speelt daarbij een cruciale rol. Zwolle heeft een kunstroute die vanaf het Stationsplein de bezoekers naar de binnenstad leidt. Langs die route staan ook een paar audioscopen. Deze zijn niet alleen op sta hoogte gemaakt, maar ook zo dat mensen in een rolstoel er ook gebruik van kunnen maken. Ook hier werkte de Stichting Toegankelijk Zwolle aan mee.

"Academiehuis"

"De grote kerk op de markt wordt verbouwd tot "Academiehuis". Het academiehuis van Zwolle biedt programma's aan inwoners en bezoekers van de stad op cultureel en creatief gebied. Ook hier zal Toegankelijk Zwolle bij betrokken worden."

Toegankelijke horeca

Het terrassenbeleid van de gemeente Zwolle wordt gewaardeerd door de inwoners. Het is gericht op toegankelijkheid. Bij de werkconferentie is duidelijk geworden dat het in de praktijk nog niet werkt. Er is te weinig ruimte, dus er moeten de hele tijd keuzes gemaakt worden. Zelfs als dat lukt is de toegankelijkheid in de horeca niet voldoende. Horeca-instellingen moeten volgens de deelnemers aan de thematafel ook voor toegankelijke toiletten zorgen.

Terrassenbeleid

Bij met het maken van het terrassenbeleid van de gemeente is integraal rekening gehouden met toegankelijkheid door het toepassen van algemene normen en het opnemen van de toegankelijkheidsroutes op de terrassenkaart. In individuele situaties wordt toegankelijkheid integraal opgepakt en ingepast.

Samen spelen

De gemeente Zwolle zal in 2018 een scan uitvoeren op de bestaande speelvoorzieningen in de stad naar in welke mate kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen. Hiervoor heeft de gemeente de Speeltuimbende ingeschakeld.

Gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid is belangrijk voor Zwollenaren. Er is een goede basis hiervoor m.b.t. vrijetijdsbesteding: begeleiding in theater en musea, meerdere verenigingen staan open voor iedereen, voetbalclub PEC Zwolle denkt en handelt inclusief. De deelnemers van de werkconferentie gaan een stap verder: zij willen – waar mogelijk – onafhankelijk zijn. De vraagstelling is dus: hoe kan je zo onafhankelijk mogelijk meedoen in de samenleving? Door hiervoor te zorgen lever je een bijdrage aan het gelijkwaardigheidsgevoel van elke inwoner van de stad.

Mogelijke stappen

Handboek toegankelijkheid

In 2017 is er een handboek ontwikkeld waarin de toegankelijkheidseisen aan de openbare ruimte voor verkeerskundigen, werkvoorbereiders en uitvoerders is opgesteld. Om ervoor te zorgen dat de informatie in het handboek toegankelijk en actueel blijft, is er een website opgezet:

<https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>. De deelnemers van de werkconferentie vinden het een goed middel om aan toegankelijkheid te werken. Het is aan de ene kant een uitdaging om aan de eisen te voldoen, aan de andere kant is het een handvat voor het gemeentebestuur. Dankzij het handboek weet elke inwoner welke locaties voor vrijetijdsbesteding toegankelijk zijn.

Ludieke acties

De Zwollenaren willen ludieke acties organiseren om hun stad toegankelijker te maken. Zij willen het onderwerp toegankelijkheid en inclusie zichtbaar maken. De communicatie rondom de activiteiten van Toegankelijk Zwolle moet versterkt worden. Aandacht is gevraagd voor de principes gelijkheid en gelijkwaardigheid. Iedereen wil de mogelijkheid hebben deel te nemen aan activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, sport en vrije tijd.

Kust en cultuur op aparte plekken

“In de sector kunst en cultuur wordt er steeds een verschil gemaakt tussen mensen met en zonder beperking. Voor de mensen met een beperking zijn er aparte plekken gecreëerd terwijl de kunst geen beperkingen kent. Activiteiten moeten op een natuurlijke, vanzelfsprekende manier door elkaar heen plaatsvinden.”

Toegankelijk Zwolle

“Wij doen ons uiterste beste om onze oren en ogen de kost te geven van wat er leeft in de stad en waar behoefte aan is. Wij hebben verschillende cluster groepjes die zich met bepaalde onderwerpen bezig houden. Een groepje beleid, bereikbaarheid, bewustwording, bruikbaarheid, visueel. Verder kan ik melden dat we bezig zijn om met leden van de werkgroep gebarentaal te leren, om zo straks ook een groep doven aan onze cluster groepjes toe te voegen. U ziet, u hoort, Zwolle is volop in beweging!”

Conclusie

De gemeente Zwolle is praktijkgericht. Fysieke toegankelijkheid is een van de speerpunten in de samenwerking van de gemeente met belangenbehartigers. Zodra een gebouw, plek of plein toegankelijk is, is het van iedereen! Stichting Toegankelijk Zwolle is vanaf beleidsontwikkeling tot uitvoering betrokken bij de werkzaamheden van de gemeente. Zij streven samen naar een inclusieve samenleving waarin kunst, cultuur, sport voor iedereen toegankelijk is en mensen daarvan samen

kunnen genieten. De gemeente en de belangenbehartigers werken samen aan bewustwording m.b.t. toegankelijkheid. Zij willen gelijkwaardigheid creëren en aan iedereen gelijke kansen bieden.

THEMA WONEN IN EEN INCLUSIEVE BUURT

“Verschillend zijn zou vanzelfsprekend moeten zijn!”

Wat is wonen in een inclusieve buurt?

Wat is jouw ideale wijk? Wil jij een buurt met een open podium, of een plek waar je kunt skateboarden? Wil je meebouwen aan een nieuwe wijk waar een grote diversiteit aan mensen in één buurt kan wonen? Wil je met je rolstoel of geleidehond elke winkel of café in? Zie jij een kleine oase in de stad wel zitten? Met een vijvertje en veel bomen en planten om je heen en waar je stil in de zon even tot rust kan komen? Wil je een buurt waar mensen elkaar aanspreken? Of een plek waar alle kinderen samen spelen als vanzelf, en zo spelenderwijs ontdekken wat anders en hetzelfde is? Als dit niet voorhanden is, kunnen buurtinitiatieven erop gericht zijn dit te realiseren. Gezamenlijke actie is een van de best werkzame bestanddelen voor de versterking van de relaties in de wijk.

Een inclusieve buurt is gebouwd op de interesses en talenten van alle inwoners. Mensen in de buurt maken hem samen. Het is een plek waar iedereen, oud, jong, ongeacht culturele achtergrond, talenten of beperkingen optimaal mee kan doen. Een inclusieve buurt kenmerkt zich door een inclusief ontwerp van de buitenruimte, een divers huizenaanbod, buurtinitiatieven die aansluiten bij de interesses en talenten van alle inwoners in de wijk en een fijne, open sfeer.

Vormgeven aan inclusief wonen betekent ook dat je kan wonen met wie je wil, op de plek die je wil en met de eigenheid van je eigen thuis. Dat je zelf kiest of je rommel maakt of elke dag schoonmaakt, of je uitgebreid kookt of een pizza met de brommer laat komen en hoe laat je naar bed gaat.

“Toen ik net bij de ingang van het stadhuis van Zwolle was, zag ik een man die blind was. Toen merkte ik bij mezelf de twijfel of ik wel of niet moest helpen bij het poortje, dat duidelijk een obstakel voor hem was. Ik was achteraf zelf verrast over mijn twijfel. Daarom wil ik nu zeggen dat we altijd zonder enige twijfel onze hulp moeten aanbieden als we zien dat iemand die hulp nodig heeft.”

Stip op de horizon

Zwollenaren willen dat je in Zwolle gemixt woont: allerlei mensen met allerlei achtergronden, talenten, levensstijlen door elkaar. En daardoor heb je keuzevrijheid, want wat of wie je ook bent, je kunt in de wijk van je keuze wonen. Er zijn dus allemaal levensloopbestendige woningen. En de matching tussen wijk, huis en individu is maatwerk.

Aandachtspunten

Verbinding maken

Er zijn mooie initiatieven in Zwolle waar mensen gestimuleerd worden om verbinding met elkaar te maken, juist ook doordat er gemixt gebouwd is. In de Krasse Knarrenhof, een bewonersinitiatief, wordt ontmoeting gestimuleerd tussen jong en oud. Huur en koop is door elkaar gebouwd, en als je er gaat wonen weet je dat 'omzien naar elkaar' verwacht wordt. Ook in Stadshagen is door elkaar heen gebouwd, inclusief aangepaste woningen. En de Molenhof is een gemengd wijkje waar jong en oud samenwonen in kleine woningen. Ook bij nieuwbouw zien bezoekers van de werkconferentie mooie kansen om woningen te mixen. Zo leren mensen elkaar kennen om beter verbindingen te maken.

Blind zijn in Oud-Berkum

Toen een inwoner van Oud-Berkum steeds minder zicht kreeg en wist dat ze een hulphond zou gaan krijgen, ging ze naar de supermarktmanager om over haar hond te vertellen. De supermarktmanager vond het beter als de inwoner niet met hond voor 17.00 uur in de winkel zou zijn omdat andere klanten er last van zouden hebben. Een ontoelaatbare reactie vanuit het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking, maar de inwoner had toch liever dat de manager het eerlijk zegt, in plaats van dat je het merkt aan de bejegening.

Heterogene wijken met homogene leefstijl

Een flink discussiepunt op de werkconferentie, met als praktijkvoorbeeld Oud-Berkum waar mensen met eenzelfde levensstijl en religieuze achtergrond bij elkaar in de buurt wonen. De samenstelling van de wijk, zorgt volgens de deelnemers, echter wel een grote sociale samenhang, waardoor omzien naar elkaar heel gewoon is, en mensen binnen die gemeenschap voor elkaar zorgen. De vraag komt dan op, of het erg is dat mensen met een andere leefstijl zich niet thuis voelen in deze wijk.

Veranderen van gedrag

Hoe verander je nou gedrag van mensen om begrip te vergroten en connecties te verbeteren? Samenwerken in wijkinitiatieven, bijvoorbeeld tussen mensen met en zonder beperking, wordt als een goede stap gezien. Elkaar aanspreken op kwetsend of bevooroordeeld gedrag is een andere. En mensen met een beperking moeten zelf ook initiatief nemen om mee te gaan doen. En daarbij niet forceren, niet op basis van 'je recht halen' handelen, maar in verbinding blijven met de ander. Én: begin bij kinderen. Geef prioriteit aan inclusieve speelplekken en scholen! Daar zijn ook al wat goede voorbeelden van: in Educatief Centrum de Nooterhof is zeer gemengd aanbod. Doe-boerderij de stadshoeve is een biologische en groene plek, middenin de wijk, die uitnodigt om samen te spelen. En de Schelledriehoek is een inclusieve speelplek. Er wordt opgemerkt dat veel Zwolse jongeren ook al zeer behulpzaam zijn.

Mogelijke stappen

Ga óók voor mixen in leefstijl

De woningbouwvereniging aan tafel van de werkconferentie was overtuigd dat 'heterogene wijken met een homogene leefstijl' een goede stap is naar inclusie. De onderzoekers zijn het daar niet mee eens. Homogene leefstijlen zorgen voor uitsluiting van andersdenkenden. De vrouw uit het voorbeeld voelde zich bijvoorbeeld niet thuis in Oud-Berkum, ook doordat zij een andere leefstijl heeft. Verken met de woningbouwvereniging, en ook met eigen beleid op het gebied van bouwen en wonen of de leefstijlen in Zwolle ook meer gemixt kunnen worden.

Sociale woningbouw

Op de werkconferentie wordt van alle kanten aangegeven dat er te weinig sociale woningbouw is in Zwolle. Mensen moeten lang wachten op een plekje op de woningmarkt en kunnen niet 'wonen in de wijk waar ze willen wonen'.

Verder inspireren over inclusie

Op het gebied van inclusief wonen hebben nog niet alle mensen op de werkconferentie scherp wat wel of niet inclusief is. Bij vrij veel 'goede voorbeelden' gaat het om integratie, omgekeerde integratie of zorgzaamheid. En daar waar het gaat om echt meedoen, gaat het vaak over mensen voor wie dat al bijna vanzelfsprekend is, niet zozeer over mensen die bijvoorbeeld mentale uitdagingen hebben. De onderzoekers adviseren mensen die echt interesse hebben (zoals de deelnemers van de werkconferentie) verder te inspireren, waardoor een grotere voorlopersgroep kan ontstaan.

Openbare ruimte en gebouwen

In de gemeente Zwolle willen zij dat iedereen de openbare ruimte op een zelfstandige, gelijkwaardige en zo onafhankelijk mogelijke manier kan gebruiken. Door de openbare ruimte zo in te richten dat iedereen er gebruik van kan maken, wordt de openbare ruimte van iedereen en zijn aparte voorzieningen minder nodig. De uitgangspunten voor het toegankelijk maken van de openbare ruimte zijn in 2015 vastgelegd in de 'Visie op de toegankelijkheid van de openbare ruimte' die vertaald is in richtlijnen 'toegankelijke stad Zwolle'. Voor gebouwen in gemeentelijk beheer vragen zij altijd dat deze aan deze richtlijnen voldoen. Bij het (ver)bouwen van openbare gebouwen wordt de lokale belangenorganisatie altijd betrokken.

Andere tips, ideeën en aandachtspunten

- Goed voorbeeld: Gift-City: iedereen kan binnen lopen, werken, leren, ontmoeten en cultuur. Gerund door vrijwilligers
- Gemengd dweilorkest (maar wel heel veel mensen met een beperking)
- IJsselheem is aan het aanpassen richting meer inclusie
- "Triest als mensen die alleen wonen te weinig begeleiding krijgen en vereenzamen"
- Openbaar vervoer: de routes tussen wijken zijn niet te doen voor mensen met een visuele beperking door te vaak overstappen.
- Aanpassingen in huis moeten soms zelf betaald worden
- Soms lopen mensen met een boog om je heen als je een geleidehond hebt.
- Er moet toegankelijk voetpadenbeleid komen om mensen met een visuele beperking mee te kunnen laten doen. Vergeet de rateltickers niet!

"Er is een zeker spanningsveld tussen je streven naar onafhankelijkheid en het afhankelijk zijn."

Conclusie

Zwollenaren zijn zeker gemotiveerd om te werken aan meer inclusie in de Zwolse samenleving, maar het begrip "inclusief wonen" moet nog meer handen en voeten krijgen. De stap van 'omzien naar elkaar in de eigen wijk, met een homogene leefstijl' naar inclusie zal nog best veel inspanning vragen van een brede groep voorlopers. Die brede groep voorlopers is in de maak, er zijn zeker Zwollenaren die inclusie nastreven. Maar die groep mag nog breder worden.

Bijlage 1: Deskresearch

Visie en beleid inclusieve samenleving

De gemeente Zwolle gaat ervan uit dat er geen beperkingen mogen zijn in deelname aan de samenleving. Dit geldt voor alle terreinen in het leven. Inclusief denken en doen is uitgangspunt van het sociaal beleid in de gemeente Zwolle. De gemeente heeft een stadsergonoom aangesteld die een ambassadeursrol binnen de organisatie vervult. De stadsergonoom zorgt voor bewustwording en enthousiasme voor het onderwerp, zodat ieder vanuit zijn eigen functie een bijdrage kan leveren aan toegankelijkheid.

Toegankelijkheid is in de gemeente Zwolle al sinds langere tijd een thema waar alle wethouders in hun portefeuille rekening mee houden. Een van de wethouders is overkoepelend verantwoordelijk. Zwolle is daarbij pragmatisch, zij zijn vooral van het doen. Uitgangspunt is dat elke inwoner moet kunnen meedoen. Binnen de organisatie zijn veel mensen bezig met toegankelijkheid en inclusie, in samenwerking met de belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle³. De gemeente is bezig met een quickscan in het sociaal domein. Daarnaast werken zij samen met Toegankelijk Zwolle aan een (nieuw) Plan van Aanpak. De basis van nieuw beleid is de praktijk.

Digitale toegankelijkheid

De gemeentewebsite <https://www.zwolle.nl/> met informatie over producten, diensten, projecten en bestuur van de gemeente Zwolle is voor iedereen toegankelijk. Ook voor mensen met een functionele beperking (blind, slechthorend, motorisch beperkt, laaggeletterd, woordblind) is deze informatie toegankelijk: technisch bereikbaar en begrijpelijk (leesbaar). Tegelijkertijd werkt de gemeente door aan de verdere toegankelijkheid (technisch en redactioneel) van de website.

Marcel Westra, ervaringsdeskundig op het gebied van visuele toegankelijkheid, heeft op verzoek van Inclusionlab de digitale toegankelijkheid van de Top 5 gemeente websites getoetst. Zijn conclusie is dat alle vijf prima toegankelijk zijn met spraaksoftware. Gebaseerd op gebruiksvriendelijkheid staat de gemeente Zwolle op de vijfde plaats.

Zwolle is een historische stad, waarbij lang niet alle stadsdelen even goed toegankelijk zijn. De gemeente streeft er echter naar de stad zo toegankelijk mogelijk te maken. In dit kader is in 2016 de visie op de toegankelijkheid van de openbare ruimte vastgesteld: <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/achtergrond/visie-toegankelijkheid>. Deze visie is in 2017 vertaald in richtlijnen, die te vinden zijn op <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>. Door de richtlijnen via een website te ontsluiten zijn deze zowel te gebruiken door ontwerpers van de gemeente als door derden (zoals bijvoorbeeld projectontwikkelaars). Daarbij biedt een website de mogelijkheid om richtlijnen op eenvoudige wijze aan te passen of aan te vullen.

Onderwijs

In de gemeente Zwolle is de visie op onderwijs uitgewerkt in de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 'Krachten bundelen voor de toekomst van Zwolle'.⁴ Scholen, gemeente en jeugdhulp werken met elkaar in een proces van doen en leren gericht op het behalen van hun doelstelling. Het gezamenlijke doel is: 'Alle kinderen in Zwolle kunnen veilig en gezond opgroeien en zich positief ontwikkelen. Kinderen en jongeren en hun ouders werken zoveel mogelijk in een gewone setting (met name gezin en school) aan ontwikkeling, meedoen en welbevinden. Een ononderbroken schoolloopbaan is daarbij van groot belang. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, organiseren zij

³ <https://www.toegankelijkzwolle.nl/>

⁴ <https://www.zwolle.nl/sites/default/files/samenvatting-ontwikkelagenda-passend-onderwijs-en-jeugdhulp-def2.pdf>

passende ondersteuning. Dit is erop gericht dat draagkracht en het oplossingsvermogen van leerling, gezin en school en/of andere omgevingen waarin kinderen actief zijn zodanig versterkt worden, dat er een positief opvoedklimaat ontstaat voor alle kinderen. Jeugdhulp wordt ingezet zo licht als kan, en zo zwaar als nodig. Daarbij werkt Zwolle aan goede verbindingen tussen een kind in zijn/haar gezin, op school en/of andere plekken en sluit zij aan bij de eigen kracht van kinderen, gezinnen en scholen om opgroeien en opvoeden van alle kinderen optimaal te laten verlopen. Daarvoor brengen zij onderwijs en jeugdhulp dicht bij elkaar, werken ze aan nieuwe samenwerkingsvormen en betere vormen van ondersteuning om het (speciaal) onderwijs én jeugdhulp zo effectief en efficiënt mogelijk hun taken te laten vervullen in aanvulling op de inzet van ouders en andere mede-opvoeders.

Arbeidsmarkt

In 2016 heeft de gemeenteraad van Zwolle beleid op inclusief werkgeverschap (door de gemeente) vastgesteld: <http://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=zwolle&agendaid=14aaec3a-7c27-4703-9c46-58acd6010ac4&FoundIDs=&year=2016> (agendapunt 8, stukken 5 en 5.1).

Inclusief werkgeverschap heeft gevolgen voor het kantoorconcept van de gemeente Zwolle. Zij werken, binnen de mogelijkheden van betreffende functie, tijd- en plaatsafhankelijk en hebben hun kantoren volgens principes van het nieuwe werken ingericht.

Mensen met een beperking kunnen mogelijk vanwege die specifieke beperking in dit HNW-kantoorconcept moeizaam functioneren. Omdat de gemeente inclusie wil realiseren, insluiten in plaats van uitsluiten, en inclusief werkgever wil worden, doet zij wat binnen haar mogelijkheden ligt om betaald werk voor die medewerkers mogelijk te maken. Ook als dat betekenis en gevolgen heeft voor hun kantoorconcept. Een voorbeeld van zo'n gevolg is dat zij specifieke 'meeneembare voorzieningen'⁵ voor één persoon regelen en/of 'niet-meeneembare voorzieningen'⁶ in het kantoor treffen.

Eenzijds maakt het treffen van deze maatregelen betaald werk mogelijk, anderzijds maakt een passende organisatiecultuur of het in de praktijk gaat lukken. Juist de acceptatie en erkenning door medewerkers en leidinggevendende dat mensen verschillend zijn en daarom verschillend behandeld kunnen worden kan doorslaggevend zijn. De gemeente verlangt dat alle medewerkers zich aanpassen aan het nieuwe kantoorconcept terwijl zij voor mensen met een beperking op specifieke punten een uitzondering lijkt te maken.

Voor medewerkers met een beperking/chronische ziekte die niet onder de Wet banenafpraak vallen, heeft de gemeente Zwolle een ARBO-budget om een aangepaste stoel, muis, toetsenbord en dergelijke aan te schaffen. Soms is vooraf duidelijk dat aanpassing noodzakelijk is, soms openbaart de behoefte zich pas na een tijdje.

De gemeente Zwolle wil de afstand tussen individu en arbeidsmarkt opheffen. Bijvoorbeeld door het creëren van werkervaringsplaatsen of leerwerkplekken om arbeidsontwikkeling op te doen, om professionele en persoonlijke netwerken in te zetten om een volgende stap op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Het effect is moeilijk meetbaar omdat de aantallen daarvoor te klein zijn. Maar

⁵ Een voorbeeld van een 'meeneembare voorziening' is een speciaal toetsenbord of bureaulamp. Meeneembare voorzieningen moeten door werknemer worden aangevraagd bij en worden vergoed door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen UWV.

⁶ 'Niet-meeneembare voorzieningen' worden aan de werkgever vergoed door het UWV en moeten door de werkgever worden aangevraagd. Voorbeelden zijn: andere kleur tafelblad of het plaatsen van scheidingswanden. Een criterium vanuit het UWV is dat het dienstverband minimaal 6 maanden bedraagt.

inmiddels is er een kleine groep die ten gevolge van een werkervaringsplaats bij de gemeente in een betaalde baan elders terecht kwam.

De gemeente Zwolle wil vormgeven aan een inclusieve werkvloer. Hiervoor is zij deelnemer van 99vanZwolle netwerk van De Normaalste Zaak⁷. Eind 2016 heeft De Normaalste Zaak een workshop verzorgd over wat werkgevers gezamenlijk kunnen bereiken rond inclusief werkgeven. Het doel van de 99vanZwolle is om elkaar praktisch verder te helpen rond kennis, ervaring, motivatie en ambassadeurschap. Ook gaan de werkgevers in het netwerk samen aan de slag met het oplossen van gemeenschappelijke knelpunten. Bijvoorbeeld met de vindbaarheid van kandidaten, het delen van kennis en ervaring, het beïnvloeden van wet- en regelgeving, het opzetten van een ambassadeurskring voor inclusief werkgeverschap, het vergroten van kansen voor SROI en het van het aantal inclusieve werkgevers in de regio Zwolle. De gemeente Zwolle heeft ook de Verklaring van Dordrecht ondertekend⁸.

Daarnaast werkt de gemeente zelf aan een inclusieve arbeidsorganisatie, een organisatie met kansen voor iedereen. Om aan zo'n organisatie te bouwen zet de gemeente Zwolle de volgende instrumenten in: de Wet banenafspraken; Social Return On Investment; werkervaringsplaatsen voor het realiseren van diversiteit; werving- en selectieprocessen; jobsite waarin zij zich als werkgever profileert. Daarnaast bouwt de gemeente aan een cultuur waarin professioneel (willen) leren en samenwerken met een divers samengestelde groep mensen, met of zonder zichtbare beperking voorop staat.

Cultuur, sport en vrije tijd

De gemeente Zwolle zal in 2018 een scan uitvoeren van de bestaande speelvoorzieningen in de stad naar de mate waarin kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen. Hiervoor heeft de gemeente de Speeltuinbende⁹ ingeschakeld. In 2018 wordt de centrale speelplek in het park Weezenlanden aangepast om samen spelen van kinderen met en zonder beperking mogelijk te maken. Het onderzoek naar de knelpunten op die locatie is uitgevoerd met de Speeltuinbende en kinderen van een school met kinderen met een enkelvoudige of meervoudige beperking.

Het streven is erop gericht om elke inwoner van Zwolle de mogelijkheid te bieden om te kunnen sporten en bewegen. Naast de reguliere sportverenigingen gebeurt dat nu bij een aantal sportverenigingen die specifiek gericht zijn op sporters met een beperking. De gemeente stimuleert zoveel mogelijk dat sporters doorstromen naar een reguliere sportvereniging.

Sportverenigingen in de gemeente Zwolle zijn zo optimaal mogelijk toegankelijk. Er zijn echter niet in alle gevallen aangepaste voorzieningen, beschikbaar zoals bijvoorbeeld een toilet. De gemeente faciliteert sportverenigingen daar waar mogelijk in het optimaliseren van toegankelijkheid. Recentelijk is aan voetbalvereniging SVI een bijdrage van € 15.000 verstrekt voor realisatie van een rolstoeltoilet.

De gemeente Zwolle neemt deel aan de toeristische samenwerking van de Vechtdalgemeenten. Het Vechtdal wil zich onderscheiden. 'Zorgtoerisme' is daarbij een speerpunt. Om te beginnen wil het Vechtdal in 2022 de meest toegankelijke regio worden. Er wordt nu gewerkt aan een aanpak en realisatie. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbinden van verblijfstoerisme met zorgaanbieders, zodat iedereen op vakantie kan. Op aanjagen door gemeenten hebben zich al verscheidene ondernemers gemeld.

⁷ <https://www.denormaalstezaak.nl/verkenning-99vanzwolle/>

⁸ <https://www.transgendernetwerk.nl/publicaties/verklaringvandordrecht/>

⁹ <http://www.speeltuinbende.nl/actueel/nieuws/samen-spelen-zwolle>

Wonen en deelnemen aan de maatschappij

De gemeente Zwolle wil dat iedereen de openbare ruimte op een zelfstandige, gelijkwaardige en zo onafhankelijk mogelijke manier kan gebruiken. Door de openbare ruimte zo in te richten dat iedereen er gebruik van kan maken, wordt de openbare ruimte van iedereen en zijn aparte voorzieningen minder nodig. De uitgangspunten voor het toegankelijk maken van de openbare ruimte zijn in 2015 vastgelegd in de 'Visie op de toegankelijkheid van de openbare ruimte'¹⁰.

De visie is vertaald in richtlijnen: <https://toegankelijkestad.zwolle.nl/>. Voor gebouwen in gemeentelijk beheer vraagt de gemeente altijd dat deze aan het keurmerk voldoen. Bij het (ver)bouwen van openbare gebouwen wordt de lokale belangenorganisatie altijd betrokken. Voor woningbouw wordt getoetst op het bouwbesluit. Daarbij wordt gewerkt 'treden' in de woning qua toegankelijkheid. Via de WMO is het mogelijk om woningaanpassingen aan te vragen.

De gemeente Zwolle hanteert het principe 'samen maken we de stad'. Dat betekent dat bij veranderingen en aanpassingen de buurt in brede zin wordt betrokken, bijvoorbeeld door middel van informatiebijeenkomsten en klankbordgroepen.

Mobiliteit

De aanbesteding van het Openbaar Vervoer en de daarbij geldende eisen vallen onder de verantwoordelijkheid van de provincie. Als gemeente heeft Zwolle ervoor gezorgd dat de bushaltes voldoen aan de eisen van toegankelijkheid.

Een deel van het jaarlijks onderhoudsbudget van de gemeente Zwolle is bestemd voor het oplossen van knelpunten in de openbare ruimte. Een uitvoeringsteam gaat op basis van meldingen aan de slag om zo de stad toegankelijker te maken.

Zwolle is een 'echte fietsstad', met een uitgebreid fietsnetwerk en fietsstraten waar de auto te gast is. In de binnenstad ligt de nadruk op het langzaam verkeer, delen van de stad zijn aangewezen als voetgangersgebied. In de nieuw te ontwikkelen mobiliteitsvisie wordt toegankelijkheid integraal meegenomen. Daarnaast zal de voetganger als modaliteit apart worden opgenomen.

¹⁰ <https://www.zwolle.nl/sites/default/files/151217-definitieve-versie-visie-toegankelijkheid.pdf>

Bijlage 2: Opbrengst werkconferentie

De werkconferentie in Zwolle heeft op 8 februari 2018 plaatsgevonden. De 50 deelnemers hebben voor een diverse groep gezorgd.

Thematafel onderwijs

Deelnemers

Els Nauta, Participatieraad Zwolle

Netty Weijenberg, verhalenvanger VN-Vertelpunt, oud-docent Engels

Suleima Luciano, inwoner, maatschappelijk werker & student

Dikkie van Gijssel, Voorzitter cliëntenraad MEE Samen, lid Participatieraad

Birgit Megis, docent, politica

Henrie van den Brink, Sociaal Wijkteam

Routewijzer

STIP OP DE HORIZON

- In een periode van 5-15 jaar werken we naar een systeem van inclusief onderwijs in Zwolle, ongeacht landelijk beleid. Eerst een gesprek, dan een plan maken, dan doen. Met externe begeleiding. (Extern, niet door de school gefinancierd).
 - Over vijf jaar kun je hierin al veel bereikt hebben.
- Dat iedereen het vervolgonderwijs kan doen op basis van interesses en talenten ongeacht leeftijd en inkomen! Niet alleen op universiteit of HBO, maar ook een beroepsopleiding.
 - Alle leerlingen uit de wijk zijn welkom op de reguliere school.
 - Geen leerlingen vervoer meer nodig?
 - Leerlingen leren niet denken in beperkingen, maar in kind zijn.
- School anders inrichten, het gebouw, ook qua sfeer, om elk kind les te kunnen geven.
 - Kinderen leren met elkaar om te gaan.
- Ook op oudere leeftijd kun je nog leren of lesgeven aan jongeren.
 - Goede ondersteuning in de klas.
- Kinderen leren ook denken in mogelijkheden, in wie je bent als persoon.
 - Verschillende leeftijden bij elkaar: heel stimulerend
 - Inhoud van de lessen: Soft skills: vak inclusie. Hoe ga je met elkaar om?
- Alle culturen bij elkaar geeft andere beeldvorming. Dat vraagt goede leerkrachten die goed sturen.

DE ROUTE DAAR NAARTOE

- Eerst beginnen met een aantal enthousiaste ouders en docenten op een aantal scholen: o.a. wijkteam, externe begeleiders spelen een faciliterende rol. Gefinancierd door gemeente of in ieder geval extern. Niet het schoolbudget.
- Wijkverpleegkundige doet medische zorg en dagelijkse persoonlijke verzorging op school.
- Ouders met weinig inkomen/laaggeschoold ondersteunen om te kunnen kiezen voor regulier onderwijs voor hun kind. En ook ondersteuning blijven bieden tijdens schoolcarrière.
 - Nu: fysieke toegankelijkheid moet geregeld zijn.

GOEDE VOORBEELDEN	KNELPUNTEN
• Op Windesheim kon ik goed studeren (maatschappelijk werk). En op Deltion Sprint (HAVO) ook. • Blij met Zwolle: als je iets aangeeft, wordt er gelijk iets mee gedaan. Goede software was er niet op het tentamen (voor dyslectie, i.p.v. slechthoortheid), en het werd gelijk, ter plekke opgelost. • Al goede signalering en actie in Zwolle t.a.v. mishandeling, pesten, radicalisering door schoolmaatschappelijk werk en docenten. • Ouders worden sterk betrokken bij onderwijs in Zwolle, bijvoorbeeld als pleinwacht. • Het Greijdanus VO denkt erg mee over aanpassingen, het CIBAB (VO/MBO) ook. Er zijn maatjes, lessen. Een jongere die concentratieproblemen heeft gekregen door hersenletsel, kan een aangepast lesrooster volgen en mag volledig examen doen. • Route 10-14: school voor groep 7, 8 en klas 1 en 2 voor natuurlijk leren. Met verschillen regulier onderwijs volgen. • Een leven lang leren: ook als je in Zwolle 40 of 50 bent kun je nu een opleiding volgen. Ook met weinig inkomen.	• Een meisje van 16 met een lichtverstandelijke beperking: geen enkele school houdt haar langer dan 6 maanden binnenboord. Zij past zich steeds erg aan. • De sfeer op de ZMLK school kan ervaren worden als angstig en bedreigend. • Op speciaal onderwijs zijn de aanpassingen te veel. • De Deltion artiestenopleiding had de mindset: Je moet deze opleiding niet willen doen als je slechthoort bent. • Geen braillestickers op postvakjes van docenten (kon niet op laatste moment mijn tentamen inleveren).

Thematafel inclusieve arbeidsmarkt

Deelnemers

Leo Elver, raadslid

Alie Kleene, Participatieraad

Jan Duenk, inwoner, voorzitter RvB zorgorganisatie provincie Utrecht

Mathilde Wiersema, Participatieraad, ouder van 2 kinderen met een beperking

Margreeth Drost, Werkgroep Toegankelijkheid

Martijn de Jong, No Limits

Linda Hiemstra, Wajong, gewerkt voor gemeente Zwolle, Werkgroep Toegankelijkheid

Anita van Ginkel, was assistent accountant, visuele beperking, Werkgroep Toegankelijkheid

Gerwen van Uden, inwoner, "ik loop anders", projectleider Brabant

Lisanne Smits, Nederland Onbeperkt

Routewijzer

STIP OP DE HORIZON

- Het is vanzelfsprekend dat een afspiegeling van inwoners in alle bedrijven werkt.
 - Betaald worden voor wat je kan (geen vrijwilligerswerk)
 - Er wordt uitgegaan van wie je bent, niet wat je hebt
 - Trotse cultuur van inclusiviteit op de arbeidsmarkt
 - Iedereen wordt ingezet op talenten, kracht.

• Geen uitsluiting meer! • Er zijn geen etiketten, stempels, plakkertjes meer. • Welbevinden in het werk voor iedereen	
DE ROUTE DAAR NAARTOE • Inclusief onderwijs gaat vooraf aan inclusieve arbeidsmarkt. • Kijken naar wat wel kan, mogelijkheden • Denken in kansen • Werken aan andere gedrag bij bedrijven en overheid • Aan een cultuur werken waarin het niet past dat werkgevers geen mensen met een beperking of andere achtergrond in dienst heeft • Anders denken!:: bedrijven hebben afstand tot arbeid van mensen (andere taal) • Gemeente Zwolle voorbeeld geven als werkgever • Sturing: gemeente kan (vestigende) bedrijven aansporen op diversiteit werknemers • Perspectief nodig richting werk – werkgevers die open staan • Jobcarving • Flexibelere contracten mogelijk maken, bv. aantal uur per dag • Voorwaarden scheppen dat het voor bedrijven financieel niet uitmaakt of/welke beperking iemand heeft	
GOEDE VOORBEELDEN • Bedrijf maakt marktkramen met diversiteit aan werknemers, ook mensen met een beperking. • Ook werkgevers als: PEC Zwolle, Provincie, Ikea, Hornbach, Primark, Breeman • AH medewerker (Wajong) werkt er 5 jaar en wordt in het zonnetje gezet.	KNELPUNTEN • Alleen fulltime banen, geen flexibele contracten mogelijk, waardoor de lat te hoog (qua energie) ligt. • Ik werd uitgesloten voor een baan door mijn beperking. Werkgever betaalt liever een boete dan extra kosten voor mijn werkpek. • Een werkgever wilde wel, maar collega's wilden niet bijspringen. • UWV weigert mij herkeuring. • UWV regelgeving zit kansen in de weg. • Visuele beperking zit niet in banenafpraak. • Wajong biedt zekerheid maar ook stigma. • Wajong banen alleen in een bepaald segment

Thematafel inclusieve cultuur, sport en vrije tijd

Deelnemers

Dick Mulder, beleidsadviseur gemeente Zwolle

Philien Blok, projectmanager en evaluator

Anieke van Wijnen, Vechtdal vrijetijdseconomie

Geert Jan den Hengst, ervaringsdeskundige en vrijwilliger bij Stichting Toegankelijk Zwolle

<https://www.toegankelijkzwolle.nl/>

Esmiralda Steen-Mensink, lid Toegankelijk Zwolle

Filip van As, Verenigingsbestuurder (Veilig Verkeer Nederland, voorzitter afdeling Zwolle)

Hennie Halfwerk, ervaringsdeskundige

Remco Aaldenberg, ervaringsdeskundige

Loes Boetes, Regiocoördinator aangepast sporten
 Rabia Madarun, voorzitter Participatieraad
 Inge Wichink Kruit, VGN
 Gerry Vrielink, inhoudelijke ondersteuner Participatieraad

Routewijzer

STIP OP DE HORIZON • Verenigingen: inclusief denken! • Balans: terrassen – stoep – verkeer (historische stad) • Strook kinderkopjes vervangen door betonplaten • Toegankelijke horeca + toegankelijke toiletten in horeca!	
DE ROUTE DAAR NAARTOE • Zwolle toegankelijker maken ludieke acties (zichtbaarder worden) • Aandacht besteden aan principes gelijk en gelijkwaardigheid • Elkaar opzoeken met gelijke interesses	
GOEDE VOORBEELDEN • Stadkamer • Samen werken (middels handboek) aan toegankelijkheid • PEC Zwolle denkt en handelt inclusief • Verenigingen staan open voor iedereen • Waar mogelijk wil je onafhankelijk zijn • Koningsspelen voor alle kinderen samen • Begeleiding in theater en musea • In Zwolle kunnen wij goed samenwerken! • Diverse groep Young Ones • Deltion College: Beweegplan ouderen en mensen met een beperking	KNELPUNTEN • Hoe kan je zo onafhankelijk mogelijk meedoen in de samenleving? • Speeltuin voorzieningen nog niet geheel toegankelijk

Thematafel wonen

Deelnemers (NB: deze deelnemerslijst is niet helemaal juist weer te geven)

Brian Voet, woningstichting SWZ
 Jan Huisman, Toegankelijk Zwolle
 Leo Elver, raadslid
 Pieter-Jan de Wit, ervaringsdeskundige, lid Toegankelijk Zwolle
 Anne Blok, beleidssecretaris Toegankelijk Zwolle
 Marije Versendaal, Toegankelijk Zwolle en voorlichter van Stichting Dutch Assistance dogs
 Sharda van der Vegt, Ambassadeur Toegankelijk Zwolle
 Arjan Spaans, inwoner en kandidaat raadslid
 Fieni Jorink Koiter, Participatieraad Zwolle
 Hans Touwen, voorzitter seniorenraad/COSBO Zwolle
 Siem Smook, bestuurder vereniging
 Hedy Timmer, arbeidsdeskundige en bijna blind
 Anneke Siemerink, voorzitter katholieke bond ouderen Zwolle
 Roel van Tiel, medewerker Dedicon (productiehuis materialen blinden/slechtzienden)

Routewijzer

STIP OP DE HORIZON • Gemixt wonen • Levensloopbestendige woningen • Keuzevrijheid • Verschillend zijn moet vanzelfsprekend zijn • Matching is maatwerk: wijk – huis – individu	
DE ROUTE DAAR NAARTOE • Mensen leren kennen om verbindingen te maken • Bewustwording vergroten • Samenwerken tussen mensen met en zonder beperking om begrip en connectie te verbeteren • Heterogene wijken met homogene leefstijlen • Er is een goede kans om woningen te mixen, en dat wordt ook wel gedaan. • Aanspreken op gedrag • Zelf mee gaan doen • Ontmoeting • Begin bij kinderen • Niet forceren • Rechten-denken: niet doen! • Openbare ruimte en visuele beperking: toegankelijk voetpadenbeleid (rateltickers bv.)	
GOEDE VOORBEELDEN • IJsselheem past aan • Gemengd dweilorkest (maar wel met veel mensen met een beperking) • Gemengd aanbod in nooterhof – Educatief centrum • Behulpzame jongeren • Stadshoeve – doe-boerderij, biologisch en groen, middenin de wijk • Inclusieve speelplek Schelledriehoek • Molenhof: gemengd wijkje tussen jong en oud • Stadshagen is door elkaar heen gebouwd, ook aangepaste woningen. • Krasse knarrenhof: bewonersinitiatief, ontmoeting samenwerkingsproject en huur&koop door elkaar.	KNELPUNTEN • Triest als mensen die alleen wonen te weinig begeleiding krijgen en vereenzamen. • Te kort aan sociale huur. Maar seniorenwoningen zijn er genoeg. • Gesloten wijken. Bijvoorbeeld Oud-Berkum. Maar binnen de gesloten wijk wel veel saamhorigheid en onderlinge steun. • Openbaar vervoer. Zeker ook de routes tussen wijken. • Te weinig sociale huur. • Aanpassingen in huis moeten soms zelf betaald worden. • Soms lopen mensen met een boog om je heen als je een geleidehond hebt. • Casus: mag supermarkt niet in met geleidehond voor 17.00, omdat ander klanten er dan last van hebben. (reactie:

• Gift-city: iedereen kan binnen lopen, werken leren ontmoeten, cultuur. Gerund door vrijwilligers.	liever dat ze het eerlijk zeggen dan dat je het merkt aan de bejegening.)
---	--

Bijlage 3: Rapport keurmeesters

In het kader van het verdiepingsonderzoek is de fysieke toegankelijkheid van de vijf genomineerde gemeenten onderzocht. Hiervoor zijn binnen de gemeente bij zes publieke locaties Toegankelijkheidstoetsen uitgevoerd. De getrainde keurmeesters van Ongehindert hebben deze locaties getoetst aan de hand van de criteria van het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid en aanvullende internationale normeringen.

Uit deze toetsen is gebleken bij dat de getoetste locaties in Gemeente Zwolle in totaal 1710 normaspecten getoetst zijn. Dit aantal is afhankelijk van de grootte van de locaties en de voorzieningen die de locaties bieden. Hiervan zijn 1631(95,38%) normaspecten goedgekeurd. In totaal zijn er 79(4,62%) verbeterpunten gevonden waarvan 40(2,34%) verbeterpunten vrij eenvoudig op te lossen zijn. Wanneer deze punten aangepakt worden dan mogen de getoetste locaties het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid in ontvangst nemen. Naast de gemakkelijk aan te passen verbeterpunten zijn er 39(2,28%) aanvullende verbeterpunten gevonden welke gebaseerd zijn op de belangrijkste aspecten van de internationale normering en ervaringsdeskundigheid van de doelgroep mensen met een beperking.

Op basis van bovenstaande resultaten staat Gemeente Zwolle op plek 3.

Tevens zijn in elke genomineerde gemeente vijf winkels middels een quickscan getoetst om de voorzieningen die deze bieden en de bruikbaarheid voor klanten met een beperking te inventariseren. Hieruit is gebleken dat 39(61,90%) van de 63 getoetste aspecten goedgekeurd zijn en dat 24(38,10%) aspecten verbeterd kunnen worden.

Dit betekent dat Gemeente Zwolle voor dit onderdeel op plek 3 staat.

Uitgebreide informatie is te lezen in de rapporten van Ongehindert over de vijf gemeenten:

- Samenvatting verdiepingsonderzoek MTG2018.pdf
- Naslagwerk bevindingen toegankelijkheidstoets verdiepingsonderzoek MTG2018.pdf

Bijlage 4: Foto impressie werkconferentie

Zwolle 8 februari 2018 – werkconferentie MTG 2018

Inclusionlab: een netwerkorganisatie

Inclusionlab is een netwerk van zelfstandig ondernemers die zich al lange tijd in hun werk laten inspireren door het ideaal van een inclusieve samenleving.

We zoeken actief samenwerking met andere personen en netwerken die zich richten op inclusie en werkt daarbij aan het vergroten van de beschikbare kennis op nationaal en internationaal niveau.

Inclusionlab coacht gemeenten, scholen, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij co-creatie van verandering en schuwt daarbij niet om grote uitdagingen aan te gaan. Het realiseren van voor iedereen toegankelijke reguliere voorzieningen in het onderwijs, arbeidsmarkt en vrije tijd gaat gelijk op met een andere wijze van ondersteunen van individuele inwoners.

We begeleiden co-creatieve veranderingsprocessen met alle betrokkenen, organiseren trainingen, workshops en presentaties of helpen bij onderzoek en monitoring.

Contactgegevens

Inclusionlab
Generaal Joubertstraat 13 ZW
2021XA Haarlem
www.inclusionlab.nl
info@inclusionlab.nl

Ontwerpprincipes

Ons werk voeren we uit vanuit 5 ontwerpprincipes, die logischerwijs volgen op onze visie op een inclusieve gemeente:

Vanuit het leven van mensen: Er wordt direct gewerkt aan concrete initiatieven in de dagelijkse levenssfeer: de klas, de club, buurt of werkvloer.

Inclusie in brede zin: Een brede visie op inclusie waarbij het gaat om toenemende participatie van elk individu in de samenleving.

Co-creatie vanuit de samenleving: een grote diversiteit aan inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werkt in alle aspecten van het traject samen. Of het nu om de visie of een onderzoek gaat.

Van praktijk naar beleid: Vanuit een inventarisatie op de inclusieve realiteit in de gemeente én via ontwerp en uitvoering nieuwe initiatieven en gezamenlijk leren komen we tot nieuw beleid.

Stapsgewijs groeien in inclusie: Het gaat om een meerjarig perspectief waarbij jaarlijks nieuwe prioriteiten worden gesteld.

9

**ACTIES
VOOR EEN**

**TOEGANKELIJK
ZWOLLE**

9 ACTIES VOOR EEN TOEGANKELIJK ZWOLLE

1 Zet in op bewustwording.

Dit is de basis voor het creëren van een toegankelijke stad, namelijk begrip en inzicht bereiken bij alle inwoners en instanties in Zwolle. Praktische kennis en ervaring zijn hierbij de kernbegrippen. De komende jaren moet er daarom aandacht zijn voor bewustwording over toegankelijkheid, zowel intern bij bestuurders en ambtenaren, als extern bij bedrijven en burgers.

2 Realiseer een stimuleringsfonds.

In een historische stad als Zwolle is het soms kostbaar om de toegankelijkheid van gebouwen te verbeteren. In navolging van gemeenten als Breda, Maastricht en Nijmegen zal Zwolle een stimuleringsfonds moeten oprichten om deze aanpassingen te ondersteunen.

3 Geef het goede voorbeeld.

Zorg ervoor dat alle openbare gebouwen van de gemeente toegankelijk zijn en de voorzieningen bruikbaar. Dit betekent in de praktijk dat onder andere de scholen, wijkgebouwen, musea en de openbare invalidentoiletten moeten worden geschouwd en waar nodig worden aangepast.

4 Verbeter de informatie over toegankelijkheid.

Verstrek bij het verlenen van vergunningen specifieke informatie over hoe de toegankelijkheid geoptimaliseerd kan worden. Denk hierbij aan festival-, terras- en bouwvergunningen.

5 Gebruik de kennis van ervaringsdeskundigen.

Door ervaringsdeskundigen te betrekken bij iedere fase van beleidsontwikkeling en uitvoering krijg je niet alleen een toegankelijk resultaat, het levert ook praktische kennis op en er ontstaat directe bewustwording. Om deze expertise ook bij meer complexe vraagstukken in te kunnen zetten is er behoefte aan professionaliteit. Dit kan bereikt worden wanneer de gemeente gaat investeren in de scholing van ervaringsdeskundigen op het gebied van toegankelijkheid en beleidsparticipatie.

6 Verbeter de informatie over voorzieningen en regelingen voor mensen met een beperking.

Er zijn veel regelingen en voorzieningen in Zwolle waar mensen met een beperking gebruik van kunnen maken. Door beter geïnformeerd te zijn kunnen mensen met een beperking beter opkomen voor zichzelf: waar kan ik terecht en waar heb ik recht op. Het is belangrijk dat er meer aandacht wordt besteed aan informatieverstrekking. Een comeback van het Wmo-magazine 'Meedoen' van de gemeente Zwolle lijkt daarbij een goede optie.

7 Maak ruimte voor experiment.

Om een toegankelijke stad te realiseren is actie en creativiteit nodig. Dit betekent dat er ruimte moet zijn om te experimenteren en nieuwe methodes en ideeën te testen. Meer flexibiliteit in regels en wetgeving is hiervoor nodig.

8 Integreer toegankelijkheid in het beleid.

Toegankelijkheid kan vergeleken worden met een thema als duurzaamheid, het staat niet los van andere thema's het is met de verschillende domeinen verweven en dient ook zo te worden beschouwd. Zorg per domein voor bewakers van het thema toegankelijkheid, de stadsergonoom kan hierbij overkoepelend het thema toegankelijkheid waarborgen.

9 Reserveer geld voor toegankelijkheid.

Geef toegankelijkheid een boost, om de implementatie van het VN-verdrag goed door te voeren dient er geïnvesteerd te worden in toegankelijkheid. Hier is de komende jaren structureel geld voor nodig.

**WILT U MEER WETEN?
NEEM DAN CONTACT OP:**

EMAIL: INFO@TOEGANKELIJKZWOLLE.NL
TELEFOON: 038 -7518414
WWW.TOEGANKELIJKZWOLLE.NL

CONTACTPERSOON: ANNE BLOK

toegankelijk
 zwolle

Beslisnota voor het college

Datum 29 september 2018

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Uitkomsten septembercirculaire gemeentefonds 2018
Versienummer 1

Portefeuillehouder K. Sloots
Informant Jan van Dijk
Afdeling Concernstaf
Telefoon (038) 498 2664
Email J.van.Dijk@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 10.1.1 We voeren een solide financieel beleid
Begroting wijzigen Ja
Dekking ten laste van Onderdeel van de berap 2018/2 en begroting 2019

Parafering

datumparaaf

Afdelingshoofd
F. Wijnandts
Portefeuillehouder
K. Sloots

Raad

☒ Informatienota voor de raad
☐ Opinionota voor de raad
☐ Beslisnota voor de raad
☐ n.v.t.

Bijlagen

1. Informatienota raad
2. Septembercirculaire 2018

Ontwerp besluit

Het college besluit:

1. In te stemmen met het verwerken van de budgettaire uitkomsten van de septembercirculaire in de begroting 2018, begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022, met inbegrip van de hierna volgende beslispunten.
2. De behoedzaamheidsmarge voor het BTW-compensatiefonds gefaseerd op te laten lopen naar € 2 mln. in 2022 op basis van de thans geraamde ontwikkeling van het fonds door het rijk.
3. De ontvangen middelen voor de volgende activiteiten voorlopig op concernstelpost te parkeren in afwachting van de beoordeling of de uitvoering van de taken ook tot aanvullende kosten leiden, te weten:
 - a. Toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang
 - b. Toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang
 - c. Aanschaf leesloeps
 - d. Rijksvaccinatieprogramma

Datum 29 september 2018

- e. Weerbaar bestuur
4. De verlaging van de middelen voor voorschoolse voorziening peuters vanaf 2019 door te vertalen in een lager uitgaafbudget voor deze activiteit vanaf 2019.
 5. De onttrekking aan het gemeentefonds in verband met de uitvoeringskosten van de SVB inzake de pgb trekkingsrechten en centralisatie van de taak academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie ten laste van de algemene middelen te brengen.
 6. De compensatie voor de volumeontwikkeling 2019 voor beschermd wonen door te zetten als verhoogd uitgaafbudget voor beschermd wonen.
 7. De raad via een informatienota over de uitkomsten van de circulaire te informeren

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Datum 29 september 2018

Toelichting op het voorstel**Inleiding**

In dit voorstel zijn de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds voor Zwolle nader uitgewerkt en vragen wij u in te stemmen met de voorstellen hoe de gevolgen in de begroting 2018, begroting 2019 en meerjarenraming t/m 2022 te verwerken.

In de septembercirculaire 2018 zijn onder andere de gevolgen van de Miljoenennota van het rijk vertaald in een bijstelling van de accresramingen voor het gemeentefonds, is actuele informatie verwerkt over afname van de ruimte in het landelijk BTW-compensatiefonds, zijn verdeeltechnische wijzigingen en enkele budgetwijzigingen doorgevoerd. In de uitwerking onderscheiden we de gevolgen voor de volgende onderdelen van het gemeentefonds:

- Algemene uitkering
- Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Bij de retraitsstukken van vorige week bent u op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitkomst van de circulaire in dit voorstel is de verdere analyse verwerkt. Het financieel beeld is nagenoeg gelijk aan informatie bij de retraite, alleen in 2020 is het nadeel iets lager. Het effect nemen wij mee in het eindbeeld van de begroting dat 12 oktober in het college wordt besproken.

Beoogd effect

De budgettaire gevolgen van de septembercirculaire voor Zwolle in beeld brengen en te besluiten hoe de budgettaire aanpassingen te verwerken.

Argumenten**1.1 Totaalresultaat septembercirculaire**

De septembercirculaire valt behoorlijk nadelig uit. In 2018 is sprake van een incidenteel nadeel van ca. € 3 mln., dat vooral het gevolg is van een lagere accrestoename en een uitname uit het gemeentefonds vanwege actuele gegevens over de BTW-compensatiefonds. Voor 2019 en verder loopt het structureel tekort op van ca. € 2 mln. naar € 3 mln. . Het structureel nadeel wordt vooral veroorzaakt door actuele gegevens over het BTW-compensatiefonds en de doorwerking van diverse verdeeltechnische aanpassingen in de algemene uitkering. Het accres blijft meerjarig gezien redelijk in lijn met de meicirculaire.

In tabel 1 is het totaalresultaat van de septembercirculaire weergegeven. Onder de financiën is een nadere toelichting per uitkeringscategorie opgenomen.

Tabel 1 Uitkomsten septembercirculaire 2018

(bedragen cumulatief x € 1).	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo resultaat algemene uitkering	-3.170.000	-1.985.000	-1.678.000	-2.534.000	-3.006.000
Saldo resultaat integratie-/decentralisatie-uitkeringen	160.000	22.000	27.000	27.000	27.000
Totaal te verrekenen met de algemene middelen	-3.010.000	-1.963.000	-1.651.000	-2.507.000	-2.979.000

Voorgesteld wordt de uitkomsten over 2018 in de tweede beleidsrapportage mee te nemen en de uitkomsten voor 2019 en verder in de begroting 2019 c.q. meerjarenraming tot en met 2022 te verwerken.

2.1 Behoedzaamheidsmarge BTW-compensatiefonds (BCF):

Tussen het rijk en de gemeenten is de afspraak gemaakt dat onder- of overbenutting van het

Datum 29 september 2018

BTW-compensatiefonds verrekend wordt met de gemeenten via het gemeentefonds. Het rijk gaat in haar huidige berekeningen uit van een onderuitputting van het BCF, dit betekent dat in de berekeningen van het gemeentefonds een behoorlijke plus is verwerkt in de meerjarenraming. De ruimte die door de onderuitputting ontstaat wordt door het rijk berekend door aan de uitgavenkant uit te gaan van het laatste realisatiejaar en aan de inkomstenkant van het BCF wel de jaarlijkse groei van het fonds mee te nemen. Als de gemeenten de volledige ruimte inzetten voor de algemene middelen dan bestaat het risico, dat ingeval de komende jaren de werkelijke BTW-claims hoger liggen dan het rijk raamt, er een onttrekking aan het gemeentefonds plaatsvindt. In Zwolle hebben we vorig jaar besloten hiervoor een behoedzaamheidsmarge in de begroting op te nemen oplopend tot € 1,5 mln.

In de meicirculaire is de verrekening over 2017 verwerkt en daaruit zagen we een lichte toename van de BTW-declaraties, maar bleven we ruimschoots binnen de marge. Uit de septembercirculaire blijkt echter dat het aantal declaraties, vanwege de doorzettende economische groei, behoorlijk toeneemt. En moeten we constateren dat op basis van het uitgavenniveau van 2018 onze behoedzaamheidsmarge volledig is verdwenen. Voor 2018 ontstaat een incidenteel nadeel van € 1,2 mln. Zie onderstaande tabel. Gelet op de huidige economische groei mag verwacht worden dat de lokale overheden meer gaan investeren en daarmee de druk op de ruimte onder het budgetplafond van de BCF zal toenemen. Derhalve stellen wij voor wederom te anticiperen op een lagere verrekening vanuit het BTW-compensatiefonds door het opnemen van een gefaseerd oplopende behoedzaamheidsmarge tot € 2,0 mln. ten opzichte van de thans door het rijk geraamde ruimte onder het budgetplafond.

In het financieel perspectief hielden we rekening met meerjarige structurele toevoeging van € 5 mln. Door de nieuwe informatie over 2018 en de verwachte doorzetting van de economische groei brengen wij de structurele toevoeging terug naar € 3 mln. in 2022. Bij de komende circulaires zullen wij beoordelen of verdere aanpassing van de BCF toevoeging nodig is.

De budgettaire consequenties zijn als volgt:

In mln.€	2018	2019	2020	2021	2022
Tekort t.o.v. huidige marge	-1,2	-0,5	-0,1	-0,2	-0,3
Voorgestelde behoedzaamheidsmarge		-0,5	-1,0	-1,5	-2,0
Nadeel	-1,2	-1,1	-1,5	-1,7	-2,3

3.1 Toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang

Vanwege de extra kosten die samenhangen met de uitbreiding van de taak van de GGD door de aanpassing van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie worden extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Zwolle ontvangt € 4.000 in 2018 en vanaf 2019 € 11.000.

3.2 Toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang

Voor toezicht en handhaving op kinderopvang en gastouderopvang worden vanaf 2019 extra middelen beschikbaar gesteld. Voor Zwolle € 74.000.

3.3 Aanschaf leesloeps

Om de toegankelijkheid van de verkiezingen voor kiezers met een lichamelijke beperking te vergroten stelt het rijk middelen beschikbaar om alle stembureaus van een leesloep te voorzien. Zwolle ontvangt € 4.000.

Datum 29 september 2018

3.4 Rijksvaccinatieprogramma

Het Rijksvaccinatieprogramma is wettelijk verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Een deel van de uitvoering van het programma valt onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten. Voor de uitvoering ontvangt Zwolle vanaf 2019 € 257.000.

3.5 Weerbaar bestuur

Ter versterking van het weerbaar bestuur ontvangen acht gemeenten, waaronder Zwolle, een financiële impuls van elk € 80.000. Het betreft innoverende, domein overstijgende initiatieven die bijdragen aan één of meer van de drie sporen uit het thema "Weerbaar bestuur", namelijk (1) het versterken van de integriteit en veiligheid van de politieke ambtsdragers, (2) het versterken van de preventieve bestuurlijke aanpak en maatschappelijke weerbaarheid en (3) het tegengaan van ondemocratische beïnvloeding.

4.1 Voorschoolse voorziening peuters

In 2016 zijn tussen het rijk en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt met als doel om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Het rijk heeft hier gefaseerd structurele middelen voor beschikbaar gesteld. Op basis van monitoring blijkt dat de bedragen te hoog zijn vastgesteld omdat de groep peuters die onder deze maatregel vallen fors lager ligt. Het rijk en de VNG hebben op basis van de monitoring afgesproken het structurele budget te bepalen op 2018. Dit betekent dat de gefaseerde verhogingen in 2019 t/m 2021 komen te vervallen. Wel vindt nog overleg plaats over een andere doelmatige aanwending van de vrijvallende middelen voor de jaren 2020 en 2021. Voor Zwolle betekent dit een opbrengstderving van drie maal € 72.000 (structureel). Voorlopig ramen wij het budgettaire effect neutraal in afwachting van nadere informatie over het gebruik van de maatregel in Zwolle.

5.1 Uitvoeringskosten SVB inzake pgb trekkingsrechten

De uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank voor de pgb-trekkingsrechten voor 2019 worden evenals de voorgaande jaren ten laste van het gemeentefonds gebracht. Voor Zwolle betekent dit een incidenteel nadeel van € 279.000.

5.2 Academische component kinder- en jeugdpsychiatrie

Er is geconstateerd dat de directe bekostiging via de gemeenten van de academische functie van de academische centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie te kwetsbaar is geworden. Het rijk en de VNG hebben besloten om vanaf 2019 de vier academische centra Accare, de Bascule, Curium en Karakter vanuit de vier accounthoudende gemeente te verzorgen. Het nadeel voor Zwolle is € 39.000. Er wordt nog nagegaan of deze wijziging ook tot kostenbesparing bij Zwolle leidt.

6.1 Beschermd wonen

Via de septembercirculaire is de groei ruimte van de uitkering beschermd wonen voor het jaar 2019 voor de gemeenten vastgesteld. Door de toevoeging van de groei ruimte ontvangt Zwolle als centrumgemeente voor de regio € 1,7 mln. Conform het bestaande beleidskader komen de middelen beschikbaar voor de uitvoering van de regionale taken die vallen onder het beschermd wonen. Mede naar aanleiding van het interventieplan sociaal domein is regionaal besloten dat het jaarbudget voor beschermd wonen wordt verlaagd ten gunste van lokale uitgaven binnen het sociaal domein. Voor de gemeente Zwolle is deze berekend op € 1,4 mln. per jaar en als dusdanig ook verwerkt in de begroting 2019. Daarbij was al rekening gehouden met deze stijging van de rijksuitkering vanaf 2019,

Datum 29 september 2018

aangezien deze al was aangekondigd in de meicirculaire 2018. De rijksophoging in de septembercirculaire leidt dus niet tot budgettaire effecten.”

Financiën

De mutaties van de septembercirculaire hebben betrekking op de algemene uitkering en de integratie en decentralisatieuitkeringen. Onderstaand treft u een nadere specificatie en toelichting aan op de algemene onderdelen. De specifieke onderdelen zijn onder de beslispunten en argumenten opgenomen. Met uitzondering van de Jeugdhulp aan kinderen in AZC, deze post verschuift naar de decentralisatie-uitkering met voorlopig geen budgettair effect.

1. Algemene uitkering:

Tabel 2 Mutaties in de algemene uitkering

	(bedragen x € 1)	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene mutaties						
1. Accres		-1.450.000	0	-128.000	-256.000	-128.000
2. BTW-compensatiefonds		-1.178.000	-1.000.000	-1.100.000	-1.700.000	-2.300.000
3. Verdeelsystematiek		-542.000	-640.000	-384.000	-512.000	-512.000
		3.170.000	-1.640.000	-1.612.000	-2.468.000	-2.940.000
Specifieke- en taakmutaties:						
1. Toezicht/handhav. kwaliteit peuterspeelzalen		4.000	11.000	11.000	11.000	11.000
2. Aanschaf leesloeps stembureaus		4.000				
3. Rijksvaccinatieprogramma			257.000	257.000	257.000	257.000
4. Toezicht/handhv kinder- en gastouderopvang			74.000	74.000	74.000	74.000
5. Parkeren als uitgaafstelpost (1 t/m 4)		-8.000	-342.000	-342.000	-342.000	-342.000
6. Uitvoeringskst SVB PGB trekkingsrechten			-279.000			
7. Academ. component kinder/jeugdpsychiatrie			-39.000	-39.000	-39.000	-39.000
8. Jeugdhulp aan kinderen in een AZC			-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Totaal resultaat op de algemene middelen		-3.170.000	-1.985.000	-1.678.000	-2.534.000	-3.006.000

Toelichting:

Accresramingen.

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens de normeringssytematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename van het gemeentefonds betreft het accres. Op basis van de Miljoenennota wordt het geraamde accres voor 2018 met (landelijk) € 194 mln. verlaagd, omdat een verschuiving van de uitgaven naar latere jaren plaatsvindt is het effect op de meerjarenraming beperkt. Vertaald naar jaarschijven dan is de accresontwikkeling ten opzichte van de meicirculaire als volgt:

In mln.€	2018	2019	2020	2021	2022
Accres (per jaar)	-194	187	-8	-24	30
Accres (cumulatief)	194	-7	-15	-39	-9

Door de verschuiving van de uitgaven naar latere jaren ontstaat er voor de gemeenten een incidenteel nadeel in 2018. Voor Zwolle ca. € 1,5 mln. Ook voor latere jaren bestaat het risico op zogenaamde

Datum 29 september 2018

incidentele onderuitputting op de rijksuitgaven. In de risicoparagraaf van de begroting houden we hier rekening mee.

Verdeel-technische aanpassingen

De verdeel-technische aanpassingen zijn vooral het gevolg van actualisering van landelijke volumina van de diverse verdeelmaatstaven. In de jaarschijf 2018 is ook het nadeel van € 360.000 meegenomen als correctie over het jaar 2017.

2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Algemene beleidslijn bij ontvangen integratie- en decentralisatie-uitkeringen is dat de gelden worden besteed aan het doel waarvoor ze zijn/worden ontvangen. Ingeval er sprake is van taakmutaties die van invloed zijn op een uitkering dan wordt het daarbij corresponderende budget op een stelpost gezet in afwachting van nadere voorstellen/adviezen hoe de taakmutatie in het Zwolse te verwerken. Ingeval er in een lopend begrotingsjaar (of een oud begrotingsjaar) een aanpassing van de uitkering plaatsvindt vanwege verdeeltechnische-, nominale en/of trendmatige aard dan wordt het verschil verrekend met de algemene middelen. De reden hiervoor is dat er van uit wordt gegaan dat het uitgaafbudget voor het lopende begrotingsjaar reëel en op basis van het juiste prijspeil is geraamd. In het lopende jaar worden dan ook alleen taakmutaties door vertaald naar de uitgaafbudgetten.

Met ingang van 2019 zijn de uitkeringen Wmo (met uitzondering van Beschermd wonen), jeugdhulp (met uitzondering van voogdij/18+), participatie onderdeel re-integratie klassiek geïntegreerd in de algemene uitkering. De niet-integreerbare onderdelen blijven voorlopig bestaan in de vorm van integratieuitkering Beschermd wonen, integratieuitkering Voogdij/18+ en integratieuitkering participatie (voorheen wajong, begeleid werken/beschut werken en WsW). Met uitzondering van de onderdelen WsW en beschut werken wordt gezien of de uitkeringen de komende jaren overgeheveld kunnen worden naar de algemene uitkering.

In tabel 2 zijn de mutaties op basis van de septembercirculaire weergegeven. In de bijlage is een totaaloverzicht van de integratie- en decentralisatieuitkeringen weergegeven.

Tabel 2 Mutaties in de integratie- en decentralisatieuitkeringen

(bedragen x € 1 .)	2018	2019	2020	2021	2022
Te verrekenen met algemene middelen					
1. Maatschappelijke opvang	1.000	1.000			
2. Vrouwenopvang	3.000	-4.000			
3. WMO (oud)	23.000				
4. Participatie (wajong/begeleiding)	121.000	-2.000			
5. Participatie (vrijval bonus beschut werken)	12.000				
6. Jeugdhulp aan kinderen in AZC		27.000	27.000	27.000	27.000
	160.000	22.000	27.000	27.000	27.000
(Voorlopig) budgetneutrale mutaties					
7. Beschermd wonen		1.705.000	1.705.000	1.705.000	1.705.000
8. Weerbaar bestuur	80.000				
9. Voorschoolse voorziening peuters		-72.000	-144.000	-216.000	-216.000
10. Budgetneutrale tegenboeking (posten 7 t/m 9)	-80.000	-1.633.000	-1.561.000	-1.489.000	-1.489.000
Totaal resultaat op algemene middelen	160.000	22.000	27.000	27.000	27.000

Datum 29 september 2018

De posten 1 t/m 5 onder betreffen bijstellingen in verband met verdeeltechnische aanpassingen en verrekenen wij met de algemene middelen. Post 6 Jeugdhulp aan kinderen in AZC betreft een verschuiving van de algemene uitkering naar een decentralisatie-uitkering.

De posten met een budgetneutrale mutatie zijn onderdeel van de besluitvorming en zijn toegelicht onder de argumenten.

Overige ontwikkelingen:

Regio Deal

Ieder regio is uniek, met eigen kansen, uitdagingen en problemen. Het rijk biedt in samenwerking met regionale partners de mogelijkheid om maatschappelijke vraagstukken met een sociaal, ecologische of economische uitdaging aan te pakken in een Regio Deal. Het rijk heeft hiervoor € 200 mln. in de Regio Envelop beschikbaar. Inmiddels zijn er 88 voorstellen ingediend (waaronder onze regio) die een beroep op de Regio Envelop doen, met een totaalbedrag van € 1,3 mrd. Dit najaar maakt het ministerie van LNV bekend welke voorstellen verder uitgewerkt worden tot een Regio Deal. Het sluiten van de deals vindt naar verwachting in de eerste helft van 2019 plaats.

Transformatiefonds jeugd:

Het transformatiefonds jeugd is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. Om in aanmerking te komen voor een bijdrage dient een jeugdzorgregio een transformatieplan op te stellen, waarin op z'n minst één van de actielijnen uit Zorg voor de Jeugd wordt uitgewerkt. In deze actielijnen komt onder meer de aansluiting van de jeugd naar volwassenheid en de verbinding met het onderwijs aan de orde. RSJ heeft de aanvraag tijdig voor 1 oktober 2018 zijn ingediend. In de komende decembercirculaire wordt de verdeling van de middelen bekendgemaakt. Het rijk heeft in de periode 2018 t/m 2020 jaarlijks € 36 mln. beschikbaar en zal het budget naar rato op basis van het aantal kinderen per jeugdzorgregio verdelen.

Vrouwenopvang

Er is aangekondigd dat de uitkering Vrouwenopvang vanaf 2018 structureel wordt verhoogd met € 2,5 mln. (landelijk) voor de opvang van slachtoffers van huiselijk en eerdergerelateerd geweld zonder eerdere verblijfsstatus en die vanwege hun slachtofferschap een verblijfsvergunning kunnen aanvragen of hebben aangevraagd. De verdeling over de gemeenten wordt via de decembercirculaire meegenomen.

Communicatie

De uitkomsten worden in de berap 2018/2 en begroting 2019 en meerjarenraming tot en met 2022 verwerkt.

Vervolg

Via regulier begrotings-/beleidsproces en informatienota aan de raad.

Openbaarheid

Openbaar.

Datum 29 september 2018

Bijlage totaaloverzicht integratie- en decentralisatieuitkeringen

Het totaaloverzicht geeft inzicht in de mutaties ten opzichte van de meicirculaire voor de jaren 2018 en 2019

Totaalbedragen integratie- en decentralisatie-uitkeringen 2018 en 2019

	2018 (bedragen x € 1).	2018 (meicirc)	2018 (septicirc)	2019 (meicirc)	2019 (septicirc)
Decentralisatie-uitkeringen als centrumgemeente:					
1. Veiligheidshuizen	215.000	215.000	215.000	215.000	215.000
2. Maatschappelijke opvang (MO/VB/OGGZ)	9.955.000	9.956.000	9.955.000	9.956.000	9.956.000
3. Vrouwenopvang	3.479.000	3.482.000	3.979.000	3.975.000	3.975.000
4. Beschermd Wonen	67.428.000	67.428.000	69.004.000	70.709.000	70.709.000
Decentralisatie-uitkeringen voor Zwolle:					
5. Beeldende kunst	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
6. Armoedebestrijding kinderen	604.000	603.000	603.000	603.000	603.000
7. Gezond in de stad	68.000	68.000	68.000	68.000	68.000
8. Jeugd	207.000	207.000	207.000	207.000	207.000
9. Brede impuls combinatiefuncties (sport/onderwijs)	459.000	459.000	457.000	457.000	457.000
10. Toezicht en handhaving vergunningverlening	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
11. Bodemsanering	805.000	806.000	805.000	805.000	805.000
12. Voorschoolse voorziening peuters	217.000	217.000	289.000	217.000	217.000
13. Schulden en armoede onder m.n. kinderen	203.000	203.000	167.000	167.000	167.000
14. Referendum	44.000	44.000			
15. LHBT	20.000	20.000			
16. Maatschappelijke begeleiding	2.000	2.000			
17. Economische zelfstandigheid	33.000	33.000			
18. Verhoogde asielinstroom (afrekening 2017)	120.000	120.000			
19. Matchen op Werk	-238.000	238.000			
20. Beter benutten	50.000	50.000			
21. Integratie-uitkering Jeugd	32.462.000	32.462.000	1)		
22. Integratie-uitkering Wmo ((oud)	8.240.000	8.263.000	1)		
23. Integratie-uitkering Wmo 2015	16.082.000	16.082.000	1)		
24. Integratie-uitkering participatie	5.211.000	5.332.000	1)		
25. Voogdij/18+			6.012.000	6.012.000	6.012.000
26. Wajong/begeleiding beschut werken			1.313.000	1.311.000	1.311.000
27. WSW	13.157.000	13.157.000	12.497.000	12.497.000	12.497.000
28. Bonus beschut werken	-	12.000			
29. Weerbaar bestuur	-	80.000			
30. Jeugdhulp aan kinderen in AZC			-	27.000	27.000
Totaal integratie- en decentralisatie-uitkeringen	159.373.000	160.089.000	106.121.000	107.776.000	107.776.000

1) Deze uitkeringen zijn grotendeels omgezet naar de algemene uitkering, behalve de onderdelen Voogdij/18+ en wajong/begeleiding. Hiervoor is een nieuwe uitkering ingesteld.